

VOLDTÆGT – ET STATS�IGT ANSVAR

Statens særlige ansvar for at straffe, forebygge og beskytte myndige borgere imod voldtægt og grove seksuelle forurettelser

Camilla Walther Bruhn

Studienummer: 20232160

Anslag inkl. mellemrum: 180.789

(75,33 normalsider af 2400 tegn)

Vejleder: Jens Damgaard Thaysen

Kandidatspeciale | 30 ECTS

10. Semester | Anvendt Filosofi

Aalborg Universitet | 2025

Summary

This thesis investigates the state's moral and institutional responsibility to punish and prevent rape and severe sexual violence against adults. The thesis examines how legal practices intersect with structural power dynamics, and epistemic injustices in rape cases, and to what extent the state is fulfilling its duties of addressing and protecting its citizens, and the public community against wrongful actions such as rape and sexual violence, through an applied philosophical approach. The central research question of the thesis is:

What is the state's responsibility in practice for punishing, preventing, and protecting adult citizens against rape and other serious sexual violence?

This question is motivated by both legal and philosophical concerns: What should punishment do, especially in the context of crimes that are deeply gendered and socially silenced? How does the state's institutional response—or lack thereof—shape the moral and epistemic status of victims in society?

The thesis draws on three distinct but overlapping theoretical traditions:

1. Duff argues that punishment should be understood as a form of moral communication. Through trial and sentencing, the state expresses censure of wrongdoing and invites the offender to reflect and repent. This view emphasizes the state's role in publicly recognizing harm and holding individuals accountable not merely to law, but to shared moral norms. Applied to rape, Duff's theory underscores the importance of legal institutions in reaffirming the victim's status as a wronged person and reaffirming community values.
2. The thesis uses Fricker's concept of *testimonial injustice*—where speakers are discredited due to prejudice—and Dotson's analysis of *silencing and epistemic violence* to highlight how rape victims often struggle to be heard, believed, or understood. These theories reveal how institutional settings may reproduce forms of hermeneutical marginalization, where victims' experiences cannot be adequately expressed or validated within dominant epistemic frameworks.

3. Manne's work on misogyny as a system of power relations that punishes women for resisting male entitlement is used to situate rape within broader gendered social structures. Her analysis informs the thesis's discussion of how state institutions may unconsciously support or reproduce patriarchal norms by failing to treat rape as a serious moral and political harm.

The thesis analyzes contemporary and historical case law, official legal documents, policy reports, and national statistics. It identifies patterns in how rape cases are handled procedurally and discursively—especially focusing on the points where victims' experiences are either elevated or denied by institutional actors.

The thesis includes a substantial historical overview of Danish rape legislation, including the so-called *ægtefællerabatten*, the introduction of the Istanbul Convention, and the 2021 consent law *samtykkeloven*. This historical trajectory demonstrates how legal reforms often reflect changing moral norms, but also how symbolic reforms may not produce structural change if they are not backed by practical institutional shifts and a rethinking of dominant epistemologies.

The thesis concludes that the Danish state, as it currently functions, does not meet its philosophical or democratic responsibility to address rape. It fails both morally, by not clearly expressing condemnation through appropriate punishment, and epistemically, by discrediting or silencing victims' knowledge. To fulfill its obligations, the state must rethink not only legal procedures and sentencing practices, but also the underlying communicative and epistemic frameworks through which it recognizes or denies harm. This requires integrating feminist philosophy, critical epistemology, and democratic theory into legal reform.

Indholdsfortegnelse

SUMMARY	I
INDLEDNING.....	1
1. CASE BESKRIVELSE.....	4
VOLDTÆGT - BEGREBSAFKLARING OG GENERELT OM FÆNOMENET I PRAKSIS	4
ANDRE SEKSUALFORBRYDELSE - BEGREBSAFKLARING OG GENERELT HEROM	7
RETSPROCESSEN — FRA ANMELDELSE TIL DOM	8
<i>Politiets registrering af anmeldelsen.....</i>	8
<i>Anklagemyndigheden.....</i>	9
<i>Retsmedicineren</i>	10
<i>Bistandsadvokaten</i>	11
<i>Forsvarsadvokaten</i>	12
<i>Dommeren</i>	13
RETSHISTORIEN OM VOLDTÆGT	14
<i>Voldtægtsforbrydelsen i middelalderret</i>	15
<i>Straffelovens stiftelse i 1930 samt medfølgende ægtefællerabat</i>	17
<i>Danmarks internationale forpligtelser</i>	19
<i>Samtykkeloven bliver indført</i>	20
EN POLITISK KAMPLADS	22
<i>Politiets 'vask' af sager</i>	24
<i>Regeringens aktuelle udspil til ny strafreform</i>	25
2. RETFÆRDIGGØRELSE AF STRAF	27
GENERELT OM RETFÆRDIGGØRELSE AF STRAF	27
<i>Kommunikativ retfærdiggørelse af straf i praksis</i>	29
<i>Roller i samfundet.....</i>	30
<i>Statens rolle i retsprocessen.....</i>	30
<i>Samfundsborgeres rolle.....</i>	32
<i>Public wrongs & private wrongs.....</i>	35
3. KØN OG MAGTSTRUKTURER - EN KØNSTEORETISK REDEGØRELSE	39
<i>Seksuel vold i en patriarkalsk verden</i>	39
<i>Sexisme og misogyni.....</i>	42
<i>Kønnet-kodede goder og roller</i>	44
<i>Kvinden som 'giver' og mandens entitlement</i>	48
<i>Epistemisk uretfærdighed</i>	52
4. ANALYSE OG DISKUSSION.....	56
ET PROBLEMATISK RETSSYSTEM.....	56

<i>Statens beskyttelsesinteresse i voldtægtsbestemmelsen</i>	57
<i>Undertegnelsen af Istanbulkonventionen</i>	58
DE SÆRLIGE, KØNNED E ASPEKTER I VOLDTÆGTSSAGER	61
<i>Kønnede voldtægtsmyter</i>	64
EN HISTORISK VOLDTÆGTSKULTUR	66
<i>Patriarkatet i 1960'erne og 1970'erne</i>	67
<i>Patriarkatet i det 21. århundrede</i>	71
<i>Patriarkatet i dag</i>	72
<i>Systematiske henlæggelser af sager</i>	74
<i>Daugaard Sorensen v. Denmark (2024)</i>	77
<i>Den nye strafreform</i>	79
<i>Konnotationer til ægtefællerabatten</i>	82
5. SYNT ESE OG LØSNINGSFORSLAG	85
6. KONKLUSION	87
LITTERATURLISTE	90

Indledning

Man estimerer at omkring 91.000 kvinder, i alderen 16-79 år, har været udsat for voldtægt eller forsøg herpå, inden for fem år, i Danmark, ifølge Justitsministeriets offerundersøgelse fra 2024 (Pederden & Balvig, 2024, s. 100). For samme periode er det estimerede antal mandlige ofre på 9.000 (Pederden & Balvig, 2024, s. 103). I den nyeste Offerundersøgelse fra 2025, estimeres det, at mellem 26.000–39.000 kvinder har været udsat for partnervoldtægt, også inden for en 5-årig periode (Balvig, 2025, s. 158). Dog, er det kun omkring hver femte voldtægtsoffer i undersøgelsen, der, samlet set, anmelder forurettelsen til politiet (Pedersen & Balvig, 2025, s. 11). I de seneste statistikker kan man læse, at politiet, i 2023, kun modtog 1.732 anmeldelser om voldtægt eller voldtægtsforsøg (Danmarks Statistik, 2024, s. 26). Anmeldelsestilbøjeligheden for voldtægt er altså meget lav, og det eksisterende mørketal er derfor ligeledes meget stort. I 2023 blev der afsagt dom i 1273 sager om voldtægt. Af disse blev 259 af sagerne dømt med fældende beviser—den tiltalte blev altså fundet skyldig i retten (Danmarks Statistik, 2024, s. 37). I 86 % af de strafferetlige afgørelser om voldtægt blev den tiltalte enten frifundet eller påtalen blev opgivet (Danmarks Statistik, 2024, s. 8).

Interessant er det, at medierne, netop i denne forbindelse, de senere år har kunnet afdække massive fejl i politiets behandling af sager om anmeldelser af bl.a. voldtægt (Frederiksen & Gertsen, 2023). For nyligligt kom det eksempelvis frem, hvordan politiet systematisk har ‘vasket’ sager – altså, at sager somekseksempelvis voldtægt oprettes *bevidst* ukorrekt eller bliver lukket helt ned på grund af forklaringer om manglende ressourcer bl.a. (Rigsrevisionen, 2025; Asmussen, 2025). I seneste tilfredshedsundersøgelse af politiet (2020), oplyste 47 % af adspurgte voldtægts ofre, at de var utilfredse med politiets behandling af sagen. Af de 47 %, mente 22 % at politiet ikke havde taget deres anmeldelse seriøst (Rigspolitiet, 2020, s. 5, 11). I dansk politik har der, som følge, været en stigende interesse i at undersøge behandlingen af forurettede voldtægts ofre, eller mangel på samme, i det danske retssystem; politikerne angriber domstolene for alt for lave strafudmålinger, og domstolene svarer igen ved at påpege, at de blot følger de politiske anvisninger (Holstein, 2024, a). Man kan overveje, om de manglende ressourcer er den eneste forklaring på politiets systematiske, negative behandling af voldtægts ofre. Eller om hvorvidt den lave anmeldelsestilbøjelighed potentielt er kunne være et udtryk for en tilsvarende lav tillid til retssystemet hos ofre i sager om

voldtægt. Noget tyder i al fald på, at vores retssystem, på nuværende tidspunkt, ikke formår at løfte opgaven om seksualforbrydelser tilstrækkeligt.

Ovenstående problemfelt danner udgangspunkt for denne specialeafhandling. Der vil blive forsøgt afdækket, hvordan den nuværende og tidligere retspraksis har fungeret i relation til straffelovgivning af voldtægt. Der vil blive fokuseret på retsstatens *særlige* ansvar i håndteringen af myndige voldtægts ofre i sagsbehandlingen, foruden myndighedernes forebyggelse af forekomsten af voldtægtssager på et samfundsstrukturelt plan. Denne specialeafhandlings problemstilling lyder herfor som følge:

Hvad er statens særlige ansvar for at straffe, forebygge og beskytte myndige borgere imod voldtægt og grove seksuelle forurettelser i praksis?

Til at belyse ovenstående problemformulering, er der til denne afhandling blevet fremstillet et casemateriale, som har til formål at danne overblik over statens nuværende og tidligere retsprocedurer i behandling af voldtægtssager. Derudover vil udvalgte, juridiske definitioner og begrebsafklaringer omkring voldtægt og seksualforbrydelser, i henhold til straffeloven, foruden relevante, statistiske, samfundsmæssige forhold, blive udlagt.

Efterfølgende vil der blive redegjort for relevant filosofisk teori. Det straf-teoretiske grundlag vil hovedsageligt hvile på teorier fra Antony Duff, ud fra værket *Punishment, Communication and Community* (2001), samt Sandra E. Marshall, med artiklen 'It Isn't Just About You' - *Victims of Crime, their Associated Duties, and Public Wrongs*, fra antologien *Criminalization: The Political Morality of the Criminal Law* (2014). Med disse teorier vil der, eksempelvis, redegøres for statens kommunikative rolle omkring retfærdiggørelse af straf i voldtægtssager og seksualforbrydelser. Yderligere vil der blive redegjort for betydningen af samfundets konstituerende værdier, samt hvordan disse vedrører samfundets medborgere og deres forpligtelser overfor hinanden—*særligt* i forhold til voldtægt og grove seksualforbrydelser.

Derudover vil dette speciale inddrage udvalgte kønsteoretiske begreber og teorier, af Kate Manne, ud fra værkerne *Entitled: How Male Privilege Hurt Women* (2021), og *Down Girl: The Logic of Misogyny* (2019). Disse kønsteoretiske begreber har til formål, at belyse og

identificere kønsmæssige uligheder og udfordringer i statens behandling af voldtægt og grove seksualforbrydelser, på både mikro- og makroniveau, i praksis. Yderligere vil der blive inkluderet udvalgte, filosofiske begreber fra Miranda Fricker og Kristie Dotson, på baggrund artiklerne, hhv.: *Tracking Epistemic Violence, Tracking Practices of Silencing* (2011), og *Forum on Miranda Fricker's "Epistemic Injustice: Power and the Ethics of Knowing": Précis* (2008), som har til formål at belyse, hvorfor nogle ofre forbliver, eller bliver gjort tavse af deres levede oplevelser i mødet med retssystemet.

I den analyserende og diskuterende del af specialet, vil ovenstående teorier og begreber blive appliceret på det fremførte casemateriale. Der vil blandt andet blive analyseret på statens tidligere og nuværende kommunikation vedrørende voldtægt og seksualforbrydelser, samt en diskussion om, hvorvidt staten har foregrebet disse forurettelser tilstrækkeligt. Derudover vil der blive inddraget enkeltsager til eksemplifikation af de analyserede forhold. I dette speciale vil der ligeledes blive diskuteret mulige initiativer og anbefalinger, som potentielt ville kunne iværksættes, som en art supplement, til statens aktuelle behandling og forebyggelse af voldtægt. Endelig vil specialets problemformulering blive opsummeret og forsøgt besvaret i konklusionen.

1. Case beskrivelse

I følgende afsnit, vil der blive fremstillet et casemateriale, som vil belyse hvad voldtægtsbetegnelsen dækker over, i relation til retssystemet. Det vil blive udfoldet, hvorfor primært voldtægt, og sekundært grove seksuelle forurettelser, er *særligt* vigtige forurettelser for staten at behandle i praksis. Der vil fremgå en oversigt af de forskellige aktører, som man oftest møder undervejs i sagsbehandlingen i sager om voldtægt og grove seksuelle forurettelser. Efterfølgende vil der blive dannet et historisk oprids af den danske retspraksis historiske behandling af voldtægtsforurettelser, med udvalgte og relevante historiske nedslag fra middelalderen og frem til i dag. Endeligt vil der blive udlagt forhold, som vedrører relevante, aktuelle politiske problemstillinger og initiativer for strafskærpelser. Specialets teoretiske grundlag vil først blive introduceret i et senere afsnit. Forholdene vil blive analyseret senere i dette speciale.

Voldtægt - begrebsafklaring og generelt om fænomenet i praksis

Voldtægtsforbrydelsen er på nuværende tidspunkt retligt defineret, jf. straffelovgivnings § 216, på følgende vis:

“§ 216 For voldtægt straffes med fængsel indtil 8 år den, der har samleje med en person, der ikke har samtykket heri. Det samme gælder den, der tilsniger sig samleje med en person, der forveksler gerningspersonen med en anden.

Stk. 2. For voldtægt straffes med fængsel indtil 12 år den, som har samleje med et barn under 12 år. På samme måde straffes den, som er fyldt 22 år og har samleje med et barn under 15 år.

Stk. 3. Straffen efter stk. 1, 1. pkt., kan stige til fængsel i 12 år, hvis voldtægten har haft en særligt farlig karakter eller der i øvrigt foreligger særligt skærpende omstændigheder.

Stk. 4. Ved fastsættelse af straffen skal der lægges vægt på den særlige krænkelse, der er forbundet med lovovertrædelsen.

Stk. 5. Det skal ved straffens fastsættelse i almindelighed indgå som en skærpende omstændighed, at forurettede er offer for menneskehandel.”

(Justitsministeriet, s.d., b).

Ifølge Jørn Vestergaard, prof. emer. i strafferet ved KU og Helle Vogt, prof. i retshistorie ved KU, er voldtægt efter straffeloven defineret som et “ samleje med en person, som ikke har givet samtykke.” (Vestergaard & Vogt, 2024). I straffeloven omfatter brugen af begrebet samleje udelukkende til vaginalt eller analt samleje. § 216 i straffeloven dækker herfor ikke over “oralt seksuelt forhold, kys på kønsdele, indføring af fingre eller genstande i skede eller anus eller manipulering af kønsdele med en person, der ikke har samtykket deri” m.fl. (Vestergaard & Vogt, 2024). Andre seksuelle forhold end vaginalt eller analt samleje, som just nævt, er istedet omfattet af §225 juridisk set, hvilket vil blive udfoldet i det følgende. I denne specialeafhandling, vil der udelukkende blive fokuseret på voldtægt og andre seksualforbrydelser af *myndige* borgere — altså borgere over 18 år.

I forskningsrapporten *Seksuelle krænkelser i Danmark - Omfang og karakter* (2017) fra Aalborg og Københavns Universitet, skelner Det Kriminalpræventive Råd (DKR), mellem tre forskellige typer af seksuelle overgreb, navnligt: 1) *overfaldsvoldtægt*, 2) *kontaktvoldtægt* og 3) *partnervoldtægt* (Heinskou et.al., 2017, s. 10).

“Vi definerer i denne undersøgelse overfaldsvoldtægt som tvungen sex eller forsøg på tvungen sex, som foregår i det offentlige rum, og hvor gerningspersonen er fremmed for offeret. [...] Vi definerer kontaktvoldtægter som tvungen sex eller forsøg på tvungen sex, hvor gerningspersonen er offerets ven, bekendte, kollega eller på anden vis har en relation forud for overgrebet, som ikke er i egenskab af at være offerets nuværende eller tidligere kæreste, ægtefælle eller partner. Vi definerer partnervoldtægt som tvungen sex eller forsøg på tvungen sex, hvor gerningspersonen er offerets nuværende eller tidligere kæreste, ægtefælle eller partner.” (Heinskou et. al., 2017, s. 10-11)

Voldtægtens karakteristika belyser således den konkrete situation, og hvilket mellemliggende forhold der har været mellem parterne, ifølge DKR; hvilken relation har forurettede til

gerningspersonen – er det en fremmed, bekendt eller (ex-)partner? Under hvilke omstændigheder skete overgrebet, og hvor fandt det sted, er alle spørgsmål som bliver forsøgt afdækket adskillelsen af disse tre typologier (Heinskou et. al., 2017, s. 10-11).

Som det blev introduceret i indledningen, estimerer man, at omkring 91.000 kvinder, i alderen 16-79 år, inden for en 5-årig periode, har oplevet at blive udsat for voldtægt eller forsøg herpå, siden 2023 (Pederden & Balvig, 2024, s. 100). I EU's nyeste rapport om seksuel vold, fra 2024, kunne man ud fra undersøgelsesernes beregninger estimere, at hver tredje kvinde i Danmark, i løbet af sit liv oplever, at blive udsat for vold af seksuel karakter (FRA et al., 2024, s. 15). Selvom seksualforbrydelser og voldtægt finder sted i alle samfundets sociale lag, viser statistikkerne altså en *særligt* kønnet tendens; som nævnt, dominerer mænd, i 2023, i samtlige hovedgrupper i straffeloven. Andelen er dog alligevel størst i særligt seksualforbrydelser, hvor de udgjorde 97 % af gerningspersonerne, og kvinder udgjorde 90 % af ofrene i voldtægtssagerne (Danmarks Statistik, 2024, s. 8). Politiet modtog samme år 9.756 anmeldelser om seksualforbrydelser, hvoraf 1.732 af anmeldelserne var for "voldtægt mv." (Danmarks Statistik, 2024, s. 26). I 2023 "var der i alt 1.273 afgjorte forhold vedr. voldtægt mv., hvoraf 20 pct. var fældende." (Danmarks Statistik, 2024, s. 36). De resterende 80 % – 1.014 forhold – blev afgjort som ikke-fældende. 919 af de ikke-fældende afgørelser var med begrundelsen, at påtalen blev opgivet (Danmarks Statistik, 2024, s. 36).

I Rockwool Fondens rapport *Vold og seksuelle overgreb stiger markant efter udbetalingsdage* (2025), bliver det anslået, at efter udbetaling af løn og/eller andre ydelser sidst på måneden, viser kriminalstatistikker, at "voldtægtssager øges med mere end 230%. Faktisk bliver ca. en fjerdedel af alle voldtægter i Danmark begået i de tre dage efter udbetaling af løn og ydelser." (Mertz, 2025, s. 1). Ifølge rapportens forfatter, Mikkel Mertz, vedrører dette sig i alle sociale lag og indkomstgrupper i Danmark (Mertz, 2025, s. 2). Af den nyeste offerundersøgelse fra 2025, kan man læse, hvordan ofre for voldtægt, i langt de fleste tilfælde, kender personen forud for fourettelsen. 13 % af voldtægtsofre, i perioden 2021-2024, kendte ikke gerningspersonen på forhånd (Balvig, 2025, s. 124). For gruppevoldtægt udgjorde voldtægtsofrene 6 %, (Balvig, 2025, s. 129) For kontaktvoldtægt var antallet af voldtægtsofre 57 %, og for partnervoldtægt er antallet 29 % af voldtægtsofrene (Balvig, 2025,

s. 123-124). Det oplyses ligeledes, at i 74 % af tilfældene, skete voldtægten, eller forsøg herpå, i en privat bolig (Balvig, 2025, s. 125).

Andre seksualforbrydelser - begrebsafklaring og generelt herom

Af andre seksuelle forurettelser end voldtægt, finder man i straffelovens bekendtgørelser §§ 217–224, samt § 216 naturligtvis (Justitsministeriet, s.d., b). § 225 opsummerer disse på følgende vis: “§ 225. Bestemmelserne i §§ 216-224 finder tilsvarende anvendelse med hensyn til andet seksuelt forhold end samleje, herunder hvor gerningspersonen formår forurettede til at udføre seksuelle handlinger på sig selv.” (Justitsministeriet, s.d., b)

Ligeledes kan der være tale om blufærdighedskrænkelser, som går under § 232, hvad angår andre seksuelle forurettelser (Justitsministeriet, s.d., b). I denne afhandling vil der dog hovedsageligt blive anvendt og henvist til § 216, som er specialets primære omdrejningspunkt¹.

¹ Ifm voldtægt og seksualforbrydelser, bliver der herudover ofte anvendt tillægsdomme, som omfatter grov vold, herunder “§ 243. Den, som tilhører eller er nært knyttet til en andens husstand eller tidligere har haft en sådan tilknytning til husstanden, og som gentagne gange over en periode udsætter den anden for groft nedværdigende, forulempende eller krænkende adfærd, der er egnet til utilbørligt at styre den anden, herunder ved udøvelse af negativ social kontrol, straffes for psykisk vold med bøde eller fængsel indtil 3 år; § 244. Den, som øver vold mod eller på anden måde angriber en andens legeme, straffes med bøde eller fængsel indtil 3 år. *Stk. 2.* Begås forhold, som er nævnt i stk. 1, gentagne gange over en periode af en person i eller nært knyttet til den forurettedes husstand, uden at forholdet er omfattet af § 245, kan straffen stige til fængsel indtil 6 år. § 245. Den, der udøver et legemsangreb af særligt rå, brutal eller farlig karakter eller gør sig skyldig i mishandling, straffes med fængsel indtil 6 år. Har et sådant legemsangreb haft betydelig skade på legeme eller helbred til følge, skal dette betragtes som en særligt skærpende omstændighed. Det skal endvidere betragtes som en særligt skærpende omstændighed, hvis legemsangrebet eller mishandlingen er begået mod en person under 18 år af en person i eller nært knyttet til den forurettedes husstand. *Stk. 2.* Den, der uden for de i stk. 1 nævnte tilfælde tilføjer en anden person skade på legeme eller helbred, straffes med fængsel indtil 6 år.” (Justitsministeriet, s.d., b)

Retsprocessen — fra anmeldelse til dom

I det følgende vil retsprocessens forskellige faser blive udlagt. Her vil der fremgå et overblik over de forskellige aktører, heriblandt politiet, anklageren, og dommere, som opererer i retssystemet, og som et voldtægtsoffer kan møde under sagsbehandlingen—fra anmeldelsen ved politiet, og frem til en potentiel domsafsigelse i retten.

Politiets registrering af anmeldelsen

Som oftest, er det politiet, der indleder retsprocessen i forbindelse med en anmeldelse. Når politiet modtager en anmeldelse, oprettes den som en sag i deres registre. Sagerne kan både indeholde enkelte forhold eller flere. Et forhold er det samme som en lovovertrædelse, og sager kan således indeholde en enkelt lovovertrædelse, altså et enkelt forhold, eller flere lovovertrædelser (Danmarks Statistik, 2024, s. 34). Efter anmeldelsen, starter politiets efterforskning, hvor der vil blive forsøgt indhentet bevismateriale, ifølge politiets hjemmeside (Politi, s.d.).

Såfremt anmeldelsen fører til, at politimyndighederne rejser tiltale mod en borger, ville politiet også skulle afdække hændelsen, med egne afhøringer af den tiltalte og vidner i sagen — altså offeret, samt potentielle borgere, som kunne have bevidnet forurettelsen. Ifølge Louise Oxenbøll og Lotte Kragh, skal politiet forsøge at afdække det tidspunkt i situationen, hvor det er gået galt, og hvornår i forurettelsen den tiltalte borger, rent juridisk, kan siges at have handlet forsætligt, som de i det følgende uddyber, i artiklen *Politiets afhøring af forurettede i voldtægtssager: Afhøringens indhold* (2021) (Oxenbøll & Kragh, 2021, s. 184-185).

“Det er ikke nok blot at fastslå, at gerningspersonen syntes, han eller hun havde ret til at forvente seksuelt samtykke alene qua situationen. Afhøreren skal afdække, hvori samtykket til sex bestod i den konkrete situation. For at kunne afdække dette skal afhøreren spørge ind til situationens specifikke forhandling. [...] Det springende punkt

er at identificere den seksuelle krænkelse, som den forurettede mener har fundet sted, og få krænkelsen beskrevet, så det seksuelle overgreb står klart både med den forurettedes og med gerningspersonens blik.” (Oxenbøll & Kragh, 2021, s. 184-185)

Anklagemyndigheden

I artiklen *Voldtægt* (2004) forklarer Jørn Vestergaard og Helle Vogt, at inde ved politiet, er det politiets anklagemyndighed der, i første omgang, vurderer om der er nok bevismateriale til at rejse en *straffesag* mod den tiltalte (Vestergaard & Vogt, 2004). Straffesager omhandler de lovovertrædelser, som er kriminaliseret i *Straffeloven*, og er derfor strafbare. I dansk strafferetspleje gælder princippet *in dubio pro reo*, hvilket betyder, at man lader en *rimeligt begrundet tvivl* komme den anklagede til gode i strafferetssager. Beviset for lovovertrædelsen skal, ifølge Vestergaard og Vogt, altså være af overbevisende karakter, og der må ikke herske nogen rimelig tvivl om, at den anklagede er skyldig, før end at en påtale opgives (Vestergaard & Vogt, 2004).

Ifølge Vestergaard og Vogt, bliver denne opgave altså ikke lettere, hvis den tiltalte og ofret kendte hinanden forinden forurettelsen — altså hvis der er tale om kontaktvoldtægt — fordi vidneforklaringerne kan fremstå som ‘påstand-mod-påstand’ (Vestergaard & Vogt, 2004). Dette uddyber de på følgende vis:

“Det betyder, at der skal være forsæt med hensyn til, at offeret ikke samtykkede i samlejet. Forsæt mangler, hvis gerningspersonen tror, at den anden part har givet samtykke. Det er ikke tilstrækkeligt for domfældelse, at den pågældende burde vide, at forurettede ikke havde givet samtykke. Det er anklagemyndigheden, der har bevisbyrden for, at en tiltalt har handlet med forsæt til at begå voldtægt. Anklagemyndigheden skal derfor i sager om fuldbyrdet voldtægt føre bevis for, at tiltalte har haft samleje med offeret, at offeret ikke havde samtykket, og at tiltalte havde forsæt til, at offeret ikke deltog med samtykke.” (Vestergaard & Vogt, 2004)

Ifølge Vestergaard og Vogt, fører anklagemyndigheden først en voldtægtssag for retten, hvis det tilstrækkeligt kan bevises, at den anklagede borger har handlet forsætligt (Vestergaard & Vogt, 2004). Hvis anklageren vurderer, at det ikke er muligt at løfte denne bevisbyrde, kan dette medføre en påtaleopgivelse. En påtaleopgivelse finder sted, hvis anklagemyndigheden ikke mener, der er tilstrækkelige beviser til at få den sigtede dømt ved retten.

Retsmedicineren

Som nævnt, er det *særlige* i voldtægtssager altså, at bevisbyrden om det juridiske samtykke i den seksuelle situation—eller mangel på samme—er vanskeligt at løfte for anklagemyndigheden netop fordi, der ved denne type forurettelser sjældent efterlades fysiske spor. Dette besværliggøres yderligere i sager der omfatter kontaktvoldtægt, grundet den forudgående relation. Men her kan retsmedicineren spille en væsentlig rolle. I artiklen *Den retsmedicinske undersøgelse* (2021), beskriver Ole Ingemann-Hansen, som er retsmediciner, og vicesstatsobducent, at retsmedicinerens rolle, i voldtægtssager, er, at vejlede politiet ved bl.a. at indhente og sikre DNA-spor, ud fra offerets vidneudsagn, som kan være med til at klarlægge hændelsesforløbet (Ingemann-Hansen, 2021, s. 157-158, 160). Han forklarer det således:

“Personundersøgelsen er indsamling af dokumentation, der kan bidrage til efterforskningen og være den brik – det tredje vidne – som kan få afgørende betydning. Når politiet finder betingelserne i retsplejeloven opfyldt, kan de hos de retsmedicinske institutter bestille en retsmedicinsk personundersøgelse. Her er det vigtigt, at den forurettede part hurtigt kommer på et Center for Voldtægtsofre, da læsioner og dna hurtigt kan forsvinde. Det er dog i lige så høj grad vigtigt, at den sigtede part også bliver personundersøgt. Herved kan forklaringer fra begge parter og sagens oplysninger i øvrigt blive eftersat ved, at der dokumenteres skader eller mangel på samme, at der foretages sporsikring til senere dna-analyse og retskemisk undersøgelse for alkohol og medicin/narkotiske stoffer. Den retsmedicinske personundersøgelse er et objektivt og professionelt redskab, og er en vigtig del af disse juridisk svære voldtægtssager.” (Ingemann-Hansen, 2021, s. 171)

Som Ingemann-Hansen forklarer, kan retsmedicinerens personundersøgelse fungere som en form for ‘tredje vidne’ i retssagen. Det er derfor i sagens natur også vigtigt, at politiet tager anmeldelsen seriøst og indstiller begge parter til en sådan undersøgelse, så disse kan medvirke i retsprocessen (Ingemann-Hansen, 2021, s. 171).

Bistandsadvokaten

Som offer for voldtægt har man ret til at få en beskikket advokat, og denne person kaldes en bistandsadvokat. I artiklen *Bistandsadvokatens rolle* (2021), nævner advokaten Helle Hald, er bistandsadvokatens rolle, at sikre de bedst mulige forhold i forhold til behandlingen den forurettede forhold i retsprocessen (Hald, 2021, s. 464). Hald uddyber blandt andet rollen, således:

“Den primære opgave er at bistå forurettede under afhøring hos politiet - og senere i retten, jf. nedenfor afsnit 5. Bistandsadvokaten må selvsagt ikke hjælpe forurettede med at svare på politiets spørgsmål om det passerede, men må gribe ind under afhøringen, hvis politiet ikke udviser den fornødne empati eller kommer ind på forurettedes tidligere seksuelle adfærd.” (Hald, 2021, s. 447)

Bistandsadvokaten vejleder eksempelvis løbende om forløbet i retsprocessen, og holder den forurettede borger opdateret på status i sagsbehandlingen, samt vejleder om søgning af erstatningskrav og dokumentation hertil. Vedrørende retssagen, præsenterer bistandsadvokaten offeret for “de gængse regler om dørlukning, muligheden for at få tiltalte ført uden for retslokalet [...], at dommen eventuelt kan blive anket etc.” (Hald, 2021, s. 477)

Landsdommeren Katja Høegh, påpeger ligeledes vigtigheden af en beskikket bistandsadvokat, i sager om voldtægt. I artiklen *Voldtægtssagen i retten – de bevismæssige udfordringer i kontaktvoldtægtssager* (2021), uddyber hun eksempelvis følgende:

“Hvis man skal søge at undgå, at kvinden oplever de spørgsmål, som stilles og som skal stilles, som uforståelige og krænkende, er det derfor uhyre vigtigt, at en bistandsadvokat, som har rutine i voldtægtssager, på forhånd grundigt forbereder kvinden på, hvad der skal ske i retten, hvad hun kan komme ud af for spørgsmål, og hvorfor de bliver stillet. Behovet for og vigtigheden af en dygtig bistandsadvokat kan således næppe overvurderes.” (Høegh, 2021, s. 504)

Helle Hald nævner, at i en rapport fra DKR, fra 2011, bliver udtalt, at “der er næsten 100 % større sandsynlighed for en domfældelse, hvis et offer for en voldtægt har en bistandsadvokat.” (Hald, 2021, s. 441). Det er således en meget vigtig rolle i voldtægtsfres møde med retssystemet.

Forsvarsadvokaten

På baggrund af offerets anmeldelse, kan politiet rejses sigtelse(-r) imod en borger, som man formoder har begået den/de seksuelle forurettelse(-r). I straffesager bliver den anklagede borger hermed tiltalt for de kriminaliserede forhold, som er anført i straffeloven. Advokat Syrette Vinding Kruse, beskriver i artiklen *Forsvarsadvokatens rolle i voldtægtssager* (2021), forsvarsadvokatens rolle, som blandt andet følgende:

“Opgaven som forsvarsadvokat er at sikre så godt som muligt, at også beviser, der taler for den tiltaltes uskyld, kommer frem under retssagen, og påse, at den tiltalte får en retfærdig rettergang og – hvis han - og det er normalt en mand i voldtægtssager – dømmes – at hans straf er i overensstemmelse med praksis under hensyn til hans personlige forhold.” (Kruse, 2021, s. 466)

Forsvarsadvokaten skal så vidt muligt sikre, at den tiltalte borger hverken får en uretfærdig straf, såfremt den tiltalte dømmes skyldig, eller bliver udsat for justitsmord—altså, ikke bliver uskyldigt dømt for anklagen (Kruse, 2021, s. 466)

Dommeren

I retssalen, er det dommerens opgave vurdere, om de fremførte beviser, som anklager og forsvarer fører i retssagen, taler for eller imod, om den tiltalte findes skyldig udenfor enhver tvivl, ifølge Katja Høegh (Høegh, 2021, s. 493). Det særlige fokus i sager om kontaktvoldtægt, som dommere har for øje, forklarer hun således:

“Det reelle bevistema i de fleste kontaktvoldtægtssager er således, om samlejet var frivilligt – og hvis det ikke var det, om manden havde forsæt til, at kvinden ikke frivilligt medvirkede. Lægger retten til grund, at samlejet var ufrivilligt, og at manden havde det fornødne forsæt, antages det i al almindelighed uden videre, at samlejet blev opnået ved en i situationen liggende implicit trussel om vold.” (Høegh, 2021, s. 494)

Ifølge Høegh, er det altså afgørende, at retten er blevet overbevist om den tiltaltes forsæt i den bestemte seksuelle situation er bevist tilstrækkeligt; at den tiltalte enten bevidst voldtog offeret, eller om der var overvejende sandsynlighed for, “at samlejet ikke var frivilligt [...], eller at han i det mindste anså det som en mulighed og, uagtet at han mentalt accepterede denne mulighed, alligevel gennemførte sit forehavende” (Høegh, 2021, s. 495, 505-506). Derudover har dommeren til opgave at sørge for “en ordentligt tone” under retsmødet, og sørge for at de implicerede parter i sagen oplever unødige eller aggressive spørgsmål under afhøringen i retssalen (Høegh, 2021, s. 504-505).

Ifølge Katja Høegh, er der særlig grund til varsomhed og præcise formuleringer, når retten fører den endelige domsafsigelse i voldtægtssager (Høegh, 2021, s. 506). Denne varsomhed forklarer hun på følgende vis:

“Når dommens præmisser skal formuleres, er der i voldtægtssager grund til at udvise særlig varsomhed. Frifindes manden, er det væsentligt at undgå formuleringer, som kan forstås sådan, at kvinden selv var »ude om det«. I de fleste tilfælde vil der således ikke være tvivl om, at kvinden har følt sig og oplevet sig som voldtaget. Men hvis retten ikke ud fra de forklaringer og øvrige beviser, der er i sagen, kan sige – eller i hvert fald ikke med tilstrækkelig sikkerhed kan sige – at manden havde det forsæt til at voldtage, som skal til for at dømme, ja så skal der frifindes.” (Høegh, 2021, s. 506)

Domsafsigelsen skal således afspejle en retfærdig behandling af begge parter, og særligt offeret, ud fra de fremførte beviser under retssagen, som retten finder tilstrækkeligt overbevisende—uanset afgørelsen.

Retshistorien om voldtægt

I det følgende, fremføres en historisk gennemgang af den danske retspraksis, med udgangspunkt i de tidligste danske kilder, tilbage fra middelalderen, og frem til, hvordan behandlingen af voldtægt har udviklet sig i praksis, indtil i dag. Særligt, vil der blive fremhævet historiske nedslag, heriblandt Straffelovens stiftelse i 1930, samt den medfølgende ‘ægtefællerabat’, undertegnelse af Istanbulkonventionen i 2013, ‘Samtykkeloven’ i 2021, og endeligt vil Regeringens nyeste udspil om strafreform blive afdækket. Formålet er, at danne et overblik over de tidligere praksisser, som forudsætter den nutidige behandling af voldtægt i retspraksis. Eftersom dette historiske oprids kun har til formål at danne overblik, vil der ikke forekomme kritik eller diskussion af mulige tilhørende problemstillinger, som kunne affødes undervejs.

Voldtægtsforbrydelsen i middelalderret

Dr.jur. Inger Dübeck udelægger, i sin artikel *Voldtægtsforbrydelsen i retshistorisk belysning* (2013), at man i Danmark, helt tilbage fra den tidlige middelalder, fra ca. år 1200-1500 tallet, anså voldtægt som en yderst alvorlig trussel for samfundsfreden. Ifølge Dübeck så man voldtægt som “en almenfarlig forbrydelse, der satte freden i samfundet på spil og derfor krævede høje bøder både til de krænkede og til kongen.” (Dübeck, 2013, s. 58).

Af de tidligste kilder vedr. lovgivningen og straffeforholdene omkring voldtægt anså forbrydelsen som en hærværksforbrydelse, “et brud på kvindefreden, der kunne sones ved betaling af særligt høje bøder, typisk den såkaldte hærværksbøde på to gange 40 mark [...]” (Dübeck, 2013, s. 56). Her var der ligeledes også et fokus på, at bøden kom i hænderne på den forurettede, hvilket kan tyde på, at man faktisk så kvinden som en mere uafhængig borger i samfundet, som var blevet udsat for en forbrydelse. Gennem 1200-tallet ændrede strafferammen løbende sig, og sanktioneringen af forbrydelsen blev betydeligt skærpet. Straffen for voldtægt ændrede sig fra bøder til at omfatte fredløshed og dødsstraf (Dübeck, 2013, s. 58).

Lovgivning af voldtægt ændrede sig ikke det store op i gennem 1600-tallet, men ifølge Dübeck, så man i den gamle *Gårdsret* fra 1562, følgende om bevisbyrden:

“[D]en som voldtager nogen kvinde, og der høres råb eller påkald og ses blod og revne klæder, skal miste livet, selv om han ikke fik sin fulde vilje med hende, hvis han blev grebet på færsk gerning, men hvis han ikke blev grebet, måtte han rense sig med 12 mænd af hirden.” (Dübeck, 2013, s. 59).

Af beviser var det nu påkrævet, at der enten var vidner, som så eller hørte ofrets anskrig, eller at der var synlige og fysiske mærker på hud og/eller tøj. Hvis bevisbyrden mod den anklagede således holdte, ville straffen for et voldtægtsforsøg være den samme som ved en fuldbyrdet voldtægt (Dübeck, 2013, s. 59).

I 1582 fremkom der, ifølge Dübeck, i det som blev kaldt *Ægteskabsordinansen*, ændringer vedr. ægteskabers indgåelse og opløsninger, hvor også voldtægt var omdrejningspunkt. Her var tydelige bibelske aftryk angående tidens kvindesyn, “idet den i § 4.6 krævede dødsstraf for den, som voldtog ærlig (d.v.s. ærbar (honesta)) mø eller enke.” (Dübeck, 2013, s. 59). Hun påpeger, at den moralske stillingtagen til såkaldte ‘ærlige’ og ‘ikke-ærlige’ kvinder, var med baggrund i religiøse holdninger, som efterfølgende fik stor betydning for den normative samfundsholdning til voldtægtssagens retspraksis. “Den var udtryk for en moralsk og religiøs vurdering af den kvindelige kønsære [...]” (Dübeck, 2013, s. 59). Troede man ikke kvinden, hvilket primært var i tilfælde af, at hun var blevet gravid, var straffen for såkaldt ‘løsagtighed’ en bøde svarende til det halve af mandens sum, ifølge Dübeck. Hvis hun derimod giftede sig med gerningspersonen, frafaldt bøden helt, hvortil mandens bøde dog blev reduceret. For dømte gerningspersoner, var straffen for voldtægt og voldtægtsforsøg fortsat dødsstraf og fredløshed ved domsfældelse (Dübeck, 2013, s. 60-61).

I 1683 blev straffen for voldtægt igen ændret. Ifølge Mathilde Worch Jensen og Trine Baumbach, som blev introduceret i det tidligere afsnit om anklagemyndighedens rolle i retssystemet, var kvindesynet for denne tid præget af religiøse, moraliserende tendenser, og kvinders ‘kønsære’ var centralt for udmålingen af straffen. Ifølge Jensen og Baumbach, var straffeloven dengang defineret på baggrund af voldtægtssituationen bestemte forhold—altså kvindens ‘løsagtighed’—og man havde derfor udarbejdet to centrale bestemmelser, som kunne dække over disse forhold (Jensen & Baumbach, 2021, s. 395). Den første bestemmelse, DL-13-16, fokuserede, ifølge Jensen og Baumbach, på “den ærlige mø” og “enken”, og den anden, DL-13-18, omhandlede “den gifte kvinde” (Jensen & Baumbach, 2021, s. 396). Kvinder som havde sex uden for ægteskabet blev set som værende berygtede, og i tilfælde af, at ‘berygtede kvinder’ blev udsat for voldtægt, kunne straffen nedsættes eller helt bortfælde. I alle andre tilfælde, var straffen for voldtægt strafarbejde i minimum fire år, og i yderst skærpende omstændigheder, blev dødsstraffen anvendt. Samfundets religiøse og moralske syn på kvinder, som enten berygtede eller uberygtede, fortsatte helt frem til 1930, hvor Straffeloven blev stiftet (Jensen & Baumbach, 2021, s. 395-397).

Straffelovens stiftelse i 1930 samt medfølgende ægtefællerabat

Med stiftelsen af straffeloven i 1930, blev der indført et større fokus på beskyttelse af individuelle borgere, ifølge Jensen og Baumbach (Jensen & Baumbach, 2021, s. 397). Her blev voldtægt *inden for ægteskabet* for første gang kriminaliseret— “medmindre kvinden var sindssyg, udpræget åndssvag eller befandt sig i en tilstand, i hvilken hun var ude af stand til at modsætte sig gerningen eller forstå dens betydning” (Jensen & Baumbach, 2021, s. 398). Jensen og Baumbach beskriver her, at hvis kvinden altså var ‘sindssyg’, ‘åndssvag’ eller bevidstløs, var det således i mandens ret at voldtage sin hustru. “Kriminalisering af voldtægt i ægteskabet var et opgør med den hidtige anerkendelse af »mandens husbondret og hustruens deraf følgende pligt til at efterkomme hans krav om kønsomgængelse«.” (Jensen & Baumbach, 2021, s. 398).

Indtil 1930 havde kvinder, ifølge Jensen og Baumbach, altså minimal autonomi over sin krop inden for ægteskabet — hvis en mand ønskede seksuel tilfredsstillelse af sin hustru, var det således i hans gode ret, at kræve dette af hende. Tanken bag var, ifølge Jensen og Baumbach, at kvinden skulle have en større ‘kønsfrihed’, men fordi voldtægtsbestemmelserne, som på dette tidspunkt var konstitueret omkring tvangsmidler, som havde til formål at beskytte og genvinde kvinders ‘kønsære’, var det i praksis svært for kvinden at bevise en voldtægtsforurettelse (Jensen & Baumbach, 2021, s. 396-398). “Kvinden skulle nemlig have rettens ord for, at hun var blevet »taget ved vold« og derfor var uden skyld i det »værditab«, som familien og samfundet havde lidt ved, at hun havde haft samleje uden for ægteskabet.” (Jensen & Baumbach, 2021, s. 396). Såfremt det kunne bevises i retten, at kvinden var blevet voldtaget af sin mand, var det i så fald en formildende omstændighed, da hendes kønsære ikke var blevet forurettet i samme grad, som havde det været tilfældet, hvis hun havde været gift, jf. dagældende bestemmelse § 227 i straffeloven (Jensen & Baumbach, 2021, s. 399-400). Denne bestemmelse lød således: “§ 227. Straf efter §§ 216-226 kan nedsættes eller bortfalde, når de personer, mellem hvilke kønslig omgængelse har fundet sted, er indtrådt i

ægteskab med hinanden eller har ladet deres partnerskab registrere.” (Justitsministeriet, s.d., c). Det var altså en form for ‘ægtefællerabat’, som blev anvendt i dansk retspraksis.

Denne lovbestemmelse, § 227, ophørte først i 2013, og i et lovforslag i forbindelse til denne ændring, kunne man læse følgende notat fra justitsministeriet:

“Det foreslås endvidere, at bestemmelsen om at skaffe sig samleje med en person, der befinder sig i en tilstand, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen, udvides til at omfatte at skaffe sig samleje inden for ægteskab. Forslaget indebærer, at forhold mellem samlevende, der er gift, i forhold til denne bestemmelse fremover vil skulle vurderes på samme måde som forhold mellem samlevende, der ikke er gift. Ligesom det i dag er tilfældet for forhold mellem samlevende, der ikke er gift, vil det således fremover også for forhold mellem gifte samlevende være afgørende for anvendelsen af det foreslåede § 216, stk. 1, nr. 2, 2. led, om der har været tale om at »skaffe sig« samleje med samleveren, mens denne befandt sig i en tilstand, hvor den pågældende var ude af stand til at modsætte sig handlingen. Forslaget indebærer endvidere, at forhold mellem ikke-samlevende ægtefæller fremover vil skulle vurderes på samme måde som forhold mellem andre personer, der ikke er samlevende. Forslaget indebærer således f.eks., at en person, der skaffer sig samleje med sin sovende fraseparerede ægtefælle, fremover vil kunne straffes for overtrædelse af straffelovens § 216.” (Justitsministeriet, s.d., c)

Strafferammen har altså historisk ændret sig fra at omfatte økonomiske sanktioner, dødsdom og fredløshed, strafarbejde eller gifte sig med gerningsmanden/økonomisk godtgørelse, til i sidste ende at være defineret af kvindens ‘renhed’. Kvinder blev altså ikke anset som ligestillede borgere af samfundet, men var nærmere et stykke ejendom, hvis værdi afhang af hendes borgerlige status som hhv. berygtet eller uberygtet. Deres personlige autonomi, altså retten til selv at bestemme over egen krop og handle derefter, var som sådan ikke centralt i straffelovens bestemmelser for voldtægt, men beskyttelsesinteressen var derimod kvindens kønsære, fordi den udgjorde hendes værdi i forhold til hendes familie og

for hendes muligheder på 'ægteskabsmarkedet', som Jensen og Baumbach beskriver det (Jensen & Baumbach, 2021, s. 393-394).

Danmarks internationale forpligtelser

I 2013 forpligtede Danmark sig til, at beskytte vold mod kvinder og vold i hjemmet, jf. undertegnelsen af Istanbulkonventionens artikel 36, ifølge Jensen og Baumbach (Jensen & Baumbach, 2021, s. 405-406). De uddyber denne undertegnelse således: "Staten har med andre ord en positiv forpligtelse til at kriminalisere voldtægt på en sådan måde, at lovgivningen afspejler et nutidigt syn på ligestilling mellem kønnene samt respekt for den enkeltes personlige frihed og seksuelle autonomi" (Jensen & Baumbach, 2021, s. 405).

I Istanbulkonventionens artikel 36, lyder som følgende:

"Parterne træffer de lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger, der er nødvendige for at sikre, at den forsætlige udøvelse af følgende handlinger er strafbar:

- a. uden den pågældendes samtykke at foretage vaginal, anal eller oral penetrering af seksuel karakter af en anden persons krop ved hjælp af en kropsdel eller en genstand,
- b. uden den pågældendes samtykke at udøve handlinger af seksuel karakter med en anden person,
- c. uden den pågældendes samtykke at få en anden person til at udøve handlinger af seksuel karakter med en tredjemand.

Stk. 2. Samtykke skal gives frivilligt og være udtryk for den pågældendes fri vilje, bedømt ud fra omstændighederne ved den konkrete situation.

Stk. 3. Parterne træffer de lovgivningsmæssige eller andre foranstaltninger, der er nødvendige for at sikre, at bestemmelserne i stk. 1 også gælder for handlinger begået mod personer, som i henhold til national lovgivning anerkendes som tidligere eller nuværende ægtefæller eller partnere." (Jensen & Baumbach, 2021, s. 406)

Den daværende justitsminister, Morten Bødskov, beskrev, hvordan denne undertegnelse, som Danmark havde indgået, ikke havde "lovgivningsmæssige konsekvenser" for Danmark (Retsudvalget, 2013, s. 46), med følgende begrundelse:

"Straffelovens §§ 216, 218, 220 og 221, § 225, jf. §§ 226, 218, 220 og 221, og § 232 [...] der træder ikraft den 1. juli 2013) kriminaliserer de handlinger af seksuel karakter, som er nævnt i artikel 36. Straffelovens § 216 angår voldtægt, § 218 angår seksuelt forhold opnået ved at udnytte en persons sindssygdom eller mentale retardering, § 220 angår seksuelt forhold ved groft misbrug af visse afhængighedsforhold og § 221 angår seksuelt forhold ved at udnytte en forveksling. Om en handling af seksuel karakter er omfattet af §§ 216, 218, 220 og 221, eller af § 225, jf. §§ 226, 218, 220 og 221, eller af § 232, afhænger af handlingens karakter. Vaginal og anal indtrængen med penis er omfattet af §§ 216, 218, 220 og 221, mens andre seksuelle forhold er omfattet af § 225, jf. §§ 226, 218, 220 og 221. Endelig er handlinger af seksuel karakter, som ikke har karakter af et "seksuelt forhold" i straffelovens forstand, omfattet af straffelovens § 232 om blufærdighedskrænkelser. [...] De nævnte straffebestemmelser omfatter også handlinger begået mod tidligere eller nuværende ægtefæller eller partnere. Konventionens artikel 36 har på denne baggrund ikke lovgivningsmæssige konsekvenser." (Retsudvalget, 2013, s. 45-46)

Strafferammen for voldtægt, jf. § 216, var på daværende tidspunkt, med fængsel op til 8 år, i udgangspunktet, og i særligt skærpende omstændigheder, med fængsel op til 12 år (Retsudvalget, 2013, s. 46). Denne strafferamme er fortsat gældende i dag.

Samtykkeloven bliver indført

Frem til år 2021, har retshistorien afspejlet de løbende normative moralkodeks og værdier, som gjorde sig gældende for, hvordan samfundet så at beskytte dets borgere mod voldtægt. Ifølge Jensen og Baumbach, havde der, statsligt, ikke været en betydelig interesse for at beskytte kvinden, som borger, i det danske samfund, trods undertegnelsen af

Istanbulkonventionen i 2013 (Jensen & Baumbach, 2021, s. 394). Med den nye lovændring, indtræden, den 1. januar 2021, indførte man en mere retvisende strafbestemmelse for tidens konstituerende værdier samt internationale forpligtelser —nemlig ‘*samtykke*’. Jensen og Baumbach uddyber denne ændring således:

“I dag er beskyttelsesinteressen en anden, idet man ikke med voldtægtsbestemmelsen vil beskytte ofret mod at have samleje med en anden person, men alene mod at den anden person gennemfører et samleje, som ofret ikke har samtykket til.

Beskyttelsesinteressen er altså ændret fra kvindens kønsære til den personlige frihed, hvorfor spørgsmålet om samtykke som kernen i beskyttelsesinteressen da også må udgøre forbrydelsens omdrejningspunkt.” (Jensen & Baumbach, 2021, s. 394-395)

Ifølge Jensen og Baumbach, var denne lovændring vedrørende samtykke således nødvendig, fordi “[...]bestemmelsen ikke afspejlede de værdier, som samfundet bygger på, og endvidere - og som følge heraf – ikke kriminaliserede alle de forhold, som fandtes strafværdige.” (Jensen & Baumbach, 2021, s. 393). Et manglende samtykke i konkrete seksuelle situationer, blev centralt for andringen i strafbestedmelsens omdrejningspunkt angående voldtægt, jf. § 216 i 2021².

² Se bestemmelsen, som blev fremført, i det forrige afsnit om voldtægt) (Jensen & Baumbach, 2021, s. 393; Justitsministeriet, s.d., b).

En politisk kampplads

Det nedenstående vil belyse udvalgte men centrale politiske problemstillinger og initiativer for strafskærper vedrørende voldtægt og grove seksuelle forurettelser.

I straffelovens § 216 står det anført, at voldtægt i udgangspunktet straffes med fængsel indtil 8 år, og i skærpende omstændigheder, som f.eks. ved samleje med børn under 12 år, eller hvis voldtægten har været af særlig farlig karakter, straffes med fængsel indtil 12 år (Justitsministeriet, s.d., b). Straffudmålingen for voldtægt, i den reelle retspraksis, kommer dog ikke i nærheden af, hvad der står straffelovgivningens formelle forskrifter. I praksis følger domstolene nemlig de politiske lovgiveres anvisninger. I *Bemærkning om straffudmåling* (2023), som er udarbejdet af Udvalget til afdækning af forholdet mellem straffniveauer og strafferammer, kan man læse følgende anvisninger vedr. straf af voldtægt:

“For de forhold, der omfattes af den foreslåede nykriminalisering af samleje med en person, som ikke samtykker, foreslås det, at udgangspunktet for straffudmålingen for et enkeltstående fuldbyrdet tilfælde af samleje med en person, som ikke samtykker, fremover – i de groveste tilfælde – vil være fængsel fra 2 år og 6 måneder til op mod 3 år. [...]” (Justitsministeriet, 2023, s. 365)

Med Justitsministeren i spidsen, lægger udvalgets anvisninger op til, at man i sager om voldtægt, i praksis, bør straffe voldtægt betydeligt lavere end hvad Straffeloven foreskriver. I bemærkningen nævnes ikke, hvad “[...] i de groveste tilfælde – vil være fængsel fra 2 år og 6 måneder til op mod 3 år.” (Justitsministeriet, 2023, s. 365), egentligt dækker over, eller hvad voldtægt så i udgangspunktet bør straffes med. I artiklen *Den øverste del af strafferammen for voldtægt er nærmest fiktiv* (2024), fremlægger journalisten Erik Holstein hvordan politikere i mange år har kritiseret domstolene for de lave straffe i sager om vold og voldtægt. I artiklen citerer de eksempelvis Peter Skaarup, som gennem flere år har været formand for Retsudvalget i Folketinget, der udtaler følgende:

“Det er grotesk, at man stort set ikke anvender den øverste del af strafferammen i sager om voldtægt. Voldtægt er en meget alvorlig forbrydelse, men alligevel gives der den ene lave straf efter den anden. Det er dybt krænkende for retsbevidstheden og må have en ende,’ siger Skaarup.” (Holstein, 2024, a)

Denne kritik imod domstolene, kan synes at være temmelig misvisende, taget domstolenes praksis, at efterleve Folketingets anvisninger, i betragtning. Til dette har dommerformanden, Mikael Sjöberg kommenteret, at straffene er, hvad politikerne selv har bedt om (Holstein, 2024, a):

"Politikerne får de straffe, de har bedt om. Da politikerne ønskede straffen for voldtægt skærpet med et år, fik de det. Og hvis et flertal i Folketinget ved deres seneste skærpelse af straffen for vold havde skrevet i lovens bemærkninger, at man ønskede en fordobling af den udmålte straf, så man havde man fået det. Men det gjorde man ikke. Man skrev, at straffen skulle forøges med en tredjedel. Og så fik man det” (Holstein, 2024, a)

Der eksisterer altså en væsentlig diskrepans mellem straffeloven, som er vedtaget af Folketinget, og de anvisninger som Folketingets lovgivere har udarbejdet.

Dommerformanden, Sjöberg, beretter i dette interview med Holstein, at han forholder sig yderst undrende overfor de lave straffe, som Folketinget anbefaler. I et andet interview uddyber Sjöberg, at domstolene ikke er autonome, og at de gør en dyd ud at følge lovgivningen og de dertilhørende anbefalinger — hvis politikerne ønskede markant højere straffe, så skal det blot nedskrives. “Hvis de folkevalgte skriver, at der skal ske en fordobling af straffen, så gør vi det.” (Holstein, 2024, b). Retten følger altså hovedsageligt de politiske anvisninger, som eksempelvis findes i *Betænkning om strafudmåling* (Justitsministeriet, 2023, d).

Politiets ‘vask’ af sager

I specialets indledning blev det kort nævnt, at Danmarks Radio (DR) for relativt nyligt, i 2023, havde kunnet afsløre, hvordan politiet systematisk havde fejlbehandlet en række sager. I artiklen *Efter DR-afsløringer: Ny undersøgelse på vej af voldtægtsofres tilfredshed med politiet* (2023) beskriver Line Gertsen og Maiken Steen Frederiksen, blandt andet, hvordan DR, i 2021, med podcasten *En beklagelig fejl*, kunne dække flere forskellige voldtægtssager, der alle var blevet opgivet af politiet, med den samme besked i ofrenes E-Boks om, at der var blevet begået ‘en beklagelig fejl’ (Gertsen & Frederiksen, 2023, a)³. Ofrene blev altså ‘opgivet’ af myndighederne, uden mulighed for hjælp til anden retsbehandling, ifølge Gertsen og Frederiksen (Gertsen & Frederiksen, 2023, b).

“Retssager er blevet aflyst. Sager glemt. Og vigtige tidsfrister er skredet. Alt sammen på grund af myndighedernes fejl. Alligevel har ofre for myndighedssvigt frem til nu været efterladt uden mulighed for at søge erstatning. I dag kom det frem, at justitsminister Peter Hummelgaard (S) vil ændre på loven, så det nu bliver muligt.” (Gertsen & Frederiksen, 2023, b)

Altså, hvis politiet valgte at ‘vaske’ en borgers sag, var det ‘bare ærgerligt’ for den forurettede, eftersom systemet ikke var indrettet til, at dette overhovedet var muligt. “Sagerne handler blandt andet om beviser, der ikke er taget i betragtning, vidner, der ikke er afhørt, og administrative procedurer, der ikke er fulgt.” (Gertsen & Frederiksen, 2023, a). Afsløringerne om politiets ‘vask’, blev fulgt op af Retsudvalget, der som følge anmod Statsrevisorerne om en undersøgelse af politiets henlæggelse af sager (Rigsrevisionen, 2025). De skriver blandt andet følgende:

³ Én af disse ofre er Emma Daugaard Sørensen; hendes sag vil blive introduceret i specialets analyserende og diskuterende del.).

“Når man som borger anmelder en sag til politiet, skal man kunne stole på, at sagen bliver håndteret seriøst og grundigt efterforsket. Det er afgørende i et retssamfund, at man kan anmelde en forbrydelse og få den efterforsket, så retfærdigheden kan ske fyldest. Det er problematisk for retssikkerheden og for retsfølelsen, hvis sager henlægges uden den nødvendige efterforskning.” (Rigsrevisionen, 2025, s. 1)

Dette resulterede blandt andet i den nye Offerundersøgelse fra 2025 (Balvig, 2025), som blev introduceret tidligere i casen.

Regeringens aktuelle udspil til ny strafreform

I skrivende stund, er der igen blevet fremlagt politiske initiativer til en ny strafreform. Justitsministeriet har i maj, 2025, udgivet et nyt udspil, hvor blandt andet strafferammen for voldtægt er blevet taget op til revurdering (Regeringen, 2025). I dette nye udspil skriver blandt andet følgende:

“Regeringen foreslår at skærpe straffen for voldtægt ved vold eller trussel om vold, herunder overfaldsvoldtægt, samt gruppevoldtægt, med 50 pct. Strafniveauet for voldtægt ved vold eller trussel om vold, herunder overfaldsvoldtægt, spænder i dag almindeligvis fra ca. to år og seks måneders fængsel til op mod ca. fire års fængsel. Med forslaget vil en person, der i dag ville blive idømt tre års fængsel for voldtægt ved vold eller trussel om vold, således kunne forvente en fængselsstraf på fire år og seks måneders fængsel.” (Regeringen, 2025, s. 12)

Justitsministeriet har således fremlagt et forslag om at hæve straffen for to ud af fire voldtægstyper, hhv. gruppevoldtægt og overfaldsvoldtægt. De centrale temaer og problematikker ved dette udspil, vil i det følgende afsnit, blandt andet, blive udfoldet nærmere i specialets analyserende og diskuterende del.

2. Retfærdiggørelse af straf

I dette teoretiske afsnit vil der blive redegjort for den kommunikative teori om retfærdiggørelse af straf. Til at afdække dette felt vil teorier af hhv. Antony Duff, fra værket *Punishment, Communication, and Community* (2001) og artiklen *Answering for Crime* (2006), samt Sandra Marshall med teksten *'It Isn't Just About You' - Victims of Crime, their Associated Duties, and Public Wrongs*, fra antologien *"Criminalization - the political morality of the criminal law"* (2014), blive taget i brug.

Der vil blive redegjort for udvalgte begreber, heriblandt *'private wrongs'* og *'public wrongs'* for at belyse, hvordan og hvorfor bestemte typer af adfærd er et samfundsanliggende at straffe og forhindre, frem for et privat anliggende - særligt i forhold til sager om bl. a. voldtægt og grove seksuelle forurettelser. Derudover vil der blive kastet et blik på de forskellige *roller*, og dertilhørende status, som medvirker i et samfund, særligt i forbindelse med retspraksis i sager om netop voldtægt og grove seksuelle forurettelser. Begreberne vil senere i specialet blive brugt til at analysere den nuværende retspraksis i sager om voldtægt og grove seksuelle forurettelser, samt diskutere, hvorvidt staten med denne praksis burde gøre mere for at beskytte potentielle fremtidige ofre og borgere i forebyggelsen af disse typer forurettelser.

Generelt om retfærdiggørelse af straf

Hvert år træffer de danske myndigheder hundredtusindvis af strafferetlige afgørelser, som fører til domme, hvor den tiltalte findes skyldig (Danmarks Statistik, 2024, s. 7). Straffen, som domstolene udøver, kan se ud på forskellige måder, eksempelvis bøder, samfundstjeneste, frihedsberøvelse i form af fængselsdomme eller lignende. Ligeledes kan omfanget af straffen variere; eksempelvis kan bøder være af høje eller mindre beløber, og fængselsdomme kan spænde fra tidsbestemt straf – sjældent under 30 dage men indtil 16 år –

til tidsubestemt straf, herunder livstid og forvaring⁴. Eftersom dette speciale fokuserer på retspraksis vedrørende sager om voldtægt og grove seksuelle forurettelser, hvor det i de fleste tilfælde er fængselsdomme, som udgør strafudmålingen af en borger, der er fundet skyldig, er det således relevant at afsøge, hvordan staten, teoretisk, kan retfærdiggøre brugen af straf i retspraksis.

Filosofisk kan man grundlæggende tale om tre overordnede teorier, hvis formål er at retfærdiggøre straf i retspraksis, hhv. den retributivistiske, den konsekventialistiske og den kommunikative teori. *Den kommunikative teori* giver et bud på retfærdiggørelsen af straf i retspraksis, når staten eksempelvis adresserer de handlinger og adfærd, som moralsk set er forkerte, og i domsafsigelserne til de implicerede parter tager afstand fra disse på vegne af samfundet (Duff, 2001, s.72). Dette vil blive udfoldet yderligere i følgende afsnit.

Retributivismen forsøger at retfærdiggøre straf, med det bagud skuende blik; en tiltalt, som bliver dømt for en forbrydelse, som vedkommende har begået, og som derfor bør straffes med en tilsvarende hård dom for de forurettelser, der er blevet begået – teorien retfærdiggør altså straf ved at se tilbage på den forkerte handling, som den tiltalte derfor har fortjent at blive straffet for (Duff, 2001, s. 19-22). Retributivismen fastholder sit fokus på de forurettelser, som de anklagede borger er tiltalte for, men fejler, ifølge Duff, at adressere “the notions of ‘guilt’ and of ‘suffering’”, der som konsekvens medfølger i straffen (Duff, 2001, s. 21).

Konsekventialismen giver et bud på retfærdiggørelsen af straf, med et fremadskuende blik; teorien forsøger at overbevise potentielle, fremtidige gerningspersoner om at afholde sig fra at gøre bestemte handlinger, som foruretter samfundet og dets borger, ved at straffe handlinger og adfærd som disse (Duff, 2001, s. 3-6). Konsekventialismen ser de anklagede borgere ud fra et mere utilitaristisk syn — som værende *midler* til at opnå et større mål, og

⁴ Ved tidsubestemte domme som livstid og forvaring, er der mulighed for prøveløsladelse efter hhv. 12 og 10 år. Dette afgøres i sidste ende af domstolene (Langsted & Jensen, 2009; Pedersen, 2024).

fejler så at sige i at behandle den tiltalte som en ansvarlig medborger som *målet*, ifølge Duff (Duff, 2001, s. 13).

Kommunikativ retfærdiggørelse af straf i praksis

I denne specialeafhandling er den kommunikative teori relevant fordi den giver et bud på, hvordan staten og de offentlige myndigheder får mulighed for at adressere en kraftig afstand til voldtægt og grove seksuelle overgreb i retssagens domsafsigelser, og i samme omfang sende et tilsvarende budskab om, at det er moralsk forkert til statens medborgere. Den kommunikative teori om retfærdiggørelse af straf er i dette speciale særligt relevant at inddrage, frem for retributivismen og konsekventialismen, fordi den lægger op til, i praksis, at fastholde blikket på de implicerede, ved at adressere dem som ansvarlige samfundsborgere i retsprocessen, og kommunikere til og med dem i domsafsigelserne, fordi de indgår i et fællesskab med konstituerende værdier, ifølge Duff (Duff, 2001, s. 82-83) Disse værdier vil blive udfoldet yderligere i et senere afsnit.

Den kommunikative teori integrerer elementer og karakterer fra både retributivismen og konsekventialismen; fra retributivismen, fordi den kommunikative teori adresserer den forudgående handling som den tiltalte, med statens dom, 'fortjener' at bøde for med en tilsvarende straf (Duff, 2001, s. 19-22); fra konsekventialismen, fordi teorien forsøger at overbevise sine borgere fra at udøve lignende adfærd ved at straffe det — den kommunikerer derved et budskab om moralsk afstandtagen fra disse bestemte handlinger og adfærd (Duff, 2001, s. 3-4). Den kommunikative teori imødekommer således både krav fra retributivismen og konsekventialismen ved at forfølge følgende tre spørgsmål, hhv. *hvad* bliver kommunikeret, til *hvem* og *hvorfor* – mere specifikt handler karakteren af disse spørgsmål om: hvad det er staten straffer, og i den forbindelse, hvilken kommunikation der medfølger straffen, hvem er det, som kommunikerer, samt hvem er det man med straffen kommunikerer til, og endeligt hvorfor staten straffer (Duff, 2001, s. 27). Med spørgsmålet om *hvem* det er,

der kommunikerer, når staten straffer, medfølger der også et spørgsmål om hvilken funktion eller rolle denne 'hvem' har⁵. Disse roller vil i det følgende afsnit blive udfoldet.

Roller i samfundet

I artiklen *Answering for Crime* (2006) forklarer Antony Duff, at individer i et samfund påtager sig et sæt af roller, som man kan blive holdt til ansvar for – eksempelvis i rollen som lærer, forældre, samfundsborger m.v.; en lærer har bl.a. et ansvar over for sine elever, en forældre har ansvar over for sit barn og en borger har bl.a. et ansvar over for sine medborgere. Eftersom disse roller medfølger et ansvar over for en anden part, kan rollerne derfor siges at være relationelle, ifølge Duff. Ansvar, som rollerne må efterleve, kan også beskrives som et sæt af dyder – forpligtelser, som man forventes at leve op til, og som man kan blive holdt ansvarlig for, qua det relationelle aspekt (Duff, 2006, s. 87-91).

Statens rolle i retsprocessen

I værket *Punishment, Communication, and Community* (2001) beskriver Duff, i tråd hertil, at der ligeledes er roller, som må efterleves, i retsprocessen (Duff, 2006, s. 94).

“[W]e are criminally responsible as citizens, under laws that are our laws; which implies that we are criminally responsible to our fellow citizens collectively. We are held responsible, called to account, by and in criminal courts: but the courts act on behalf and in the name of the polity as a whole” (Duff, 2006, s. 94)

⁵ Eftersom denne afhandling fokuserer på den kommunikative teori, vil retributivismen eller konsekventialismen ikke blive udfoldet yderligere.

Når 'staten' indtager en rolle, tager denne rolle form via de offentlige myndigheder; i retsprocessen er det bl.a. i roller som politiet, anklagere og forsvarere, domstolene, fagfolk som f.eks. retsmedicinere og de sociale myndigheder, samt politiske ministerier i regeringen. Staten kommunikerer således via *de officielle og politiske myndigheder*, og derfor, ideelt set, er formidlere af de værdier, ifølge Duff, samfundet definerer sig selv efter (Duff, 2001, s. 80).

Loven afspejler de værdier og holdninger, som er med til at konstituere et samfund og dets selvfortælling. Nogle af de selvfortællinger, som det danske samfund definerer sig ud fra, er eksempelvis frihed, kønsligestilling, lighed for loven m.v. (Regeringen, 2016). Lovgivningen bliver altså en art legemliggørelse af samfundets konstituerende normative holdninger og værdier, som alle, i fællesskab, bør følge og leve efter i samfundet, fordi "[...] we are criminally responsible *as* citizens, under laws that are our laws [...]", som Duff beskriver (Duff, 2006, s. 94). Når myndighederne kriminaliserer bestemte handlinger, er det for at kommunikere til statens medborgere, at der er grænser for, hvilke handlinger, vi som medborgere, tillades og ønskes at skulle efterleve i vores samfund. Med udgangspunkt i straffebestemmelsernes indhold, kommunikerer staten de forhold, som de ønsker at beskytte sine borgere imod.

Disse konstitutionelle værdier og politiske holdninger bør, ifølge Duff, være afspejlet i straffeloven, men udgør ikke et komplet sæt af forpligtelser (Duff, 2001, s. 58-60; Duff, 2006, s. 94). Formålet med straffeloven er, ifølge Duff, altså at forhindre en moralsk forkert adfærd, som strider mod de konstituerende værdier i samfundet, ved at deklarere denne adfærd som '*wrong*' (Duff, s. 2001, s. 58). I retsprocessen får staten dermed mulighed for at kommunikere sin afstand til de handlinger og adfærd, som netop strider imod de konstituerende værdier samfundet definerer sig efter, som tidligere nævnt (Duff, 2001, s. 60-63). Det er altså en form for beskyttelsesværn for af de konstituerende værdier, der med paragraffens bestemmelser er defineret i straffeloven, som den tiltalte kan blive straffet for at have forurettet. På den måde får staten mulighed for at retfærdiggøre sin straf ved, at adressere sin fordømmelse af de alvorlige, moralsk forkerte handlinger, man, som

samfundsborger, er tiltalt for at have begået, netop fordi de foruretter de værdier, som samfundet forsøger at værne om og beskytte sine borgere imod (Duff, 2001, s. 58, 72).

Ifølge Duff, kan staten retfærdiggøre voldtægt med '*penal hard treatment*', fordi det kan tilføje en yderligere funktion til den moralske fordømmelse. "[H]ard treatment adds to the law's initial moral appeal a prudential, deterrent incentive for obedience" (Duff, 2001, s. 83). Det bliver også en art statslig bekræftelse af, at straffeloven er gældende, i særdeleshed for de borgere som ikke overholder eller efterlever samfundets moralske værdier (Duff, 2001, s. 83, 164). Med den hårde straf, får den tiltalte borger mulighed for at undskylde og tage ansvar for sine handlinger mod samfundet og sine medborgere (Duff, 2001, s. 98).

Samfundsborgeres rolle

Susan E. Marshall, som af flere omgange har udgivet artikler m.v. med Antony Duff, beskriver i afsnittet '*It Isn't Just About You*' - *Victims of Crime, their Associated Duties, and Public Wrongs* fra antologien *Criminizations: The Political Morality of the Criminal Law* (2014), at borgerens rolle er struktureret af de gældende normer i samfundet, og at man, som samfundsborger, derfor også bør være aktive deltagere i samfundet. "Citizens are responsible both *to* the state (insofar as they are responsible to one another in their roles as citizens) and *for* the state." (Marshall, 2014, s. 298). Der, hvor Marshall adskiller sig, og tilføjer endnu et element til den kommunikative teoris retfærdiggørelse af straf, er med hendes argument om, at man *som offer* for kriminalitet også har en borgerlig forpligtelse over for samfundet og retsstaten (Marshall, 2014, s. 294-295). I retsprocessen, indtager den forurettede ikke kun en rolle som offer, men personen er også til stede i rollen som samfundsborger og må, ifølge Marshall, fortsat forventes at leve op til denne rolles dyder – en deltagende samfundsborger (Marshall, 2014, s. 295)

I samfundet bør *alle medlemmer* altså handle på forurettelser – også for den tiltaltes skyld. Det gælder således både for de offentlige myndigheder og for medborgere. Dette kan lyde kontroversielt, men, ifølge både Marshall og Duff, handler dette om at anerkende

vedkommende som 'en af os', en samfundsborger på lige fod, og give muligheden for at stå til ansvar for sine handlinger, såfremt de findes skyldige i retssalen (Marshall, 2014, s. 298-300; Duff, 2001, s. 58-59, 72, 80).

Det er både offeret og den tiltalte, som staten adresserer i retsprocessen. Domsafsigelsen bør derfor kommunikere de centrale samfundsværdier, som relaterer sig til sagens omdrejningspunkt, eftersom begge parter tager del i samfundet, og må herfor også blive set, som værende aktive og deltagende samfundsborgere. I retten må den tiltalte gøre bod for de forurettelser, man er blevet dømt for, ifølge Duff. Med straffen håber staten, at den tiltalte vil angre sine forurettelser og tage ved lære af, at denne adfærd ikke stemmer overens med de normative værdier, som samfundets borgere forventes at have over for hinanden (Duff, 2001, s. 111-112). Målet med straffen, hvad Duff beskriver som de tre R'ere: "repentance, reform, and reconciliation." (Duff, 2001, s. 107). Han uddyber denne bodsgang på følgende vis:

"This is the proper aim of punishment as penance. The offender comes to recognize and repent his crime as a wrong and to realize that he must, and how he can, so reform himself as to refrain from such crimes in the future. He also comes to accept his punishment as a justified response to his crime—as an appropriate means of inducing that repentance and as an appropriate way in which he can express that repentance to others" (Duff, 2001, s. 111-112)

Man ønsker altså, at den tiltalte erkender forurettelsen, og forsøger at forsones sig med sine handlinger ved at acceptere dommen som en tilsvarende, retfærdig straf. Forhåbentligt vil dette, ifølge Duff, afholde den tiltalte fra at gentage denne adfærd (Duff, 2001, s. 111-112).

Er *al* kriminalitet så noget, man som dydig samfundsborger bør anmelde? I Duff og Marshalls nye og fælles artikel, *Reporting Crimes and Arresting Criminals: Citizens' Rights and Responsibilities Under Their Criminal Law* (2024), beskriver de, at man, som borger, har et grundlæggende, medborgerligt ansvar for, at *assistere* de offentlige myndigheder med at

anmelde de forurettelser, som man formoder er kriminelle – altså *public wrongs* (Duff & Marshall, 2024, s. 563-565). At anmelde kriminalitet, kræver en vis diskretion af borgerne, da kun *noget* adfærd bør behandles som kriminelt af myndighederne – nemlig *public wrongs*. Som følge, kræver dette, at man som borger altså må have et rimeligt kendskab til omfanget af straffeloven, samt de konstituerende værdier i samfundet, før de kan afgøre, om en adfærd eller handling bør anmeldes eller ej, ifølge Duff og Marshall (Duff & Marshall, 2024, s. 565). “[T]o decide whether to report formally criminal conduct to the police, I must have some idea of the mischief at which the law is aimed, and of the reasons that count for or against treating the conduct as criminal” (Duff & Marshall, 2024, s. 565).

I situationer, hvor borgere er uafklarede i forhold til om adfærden bør anmeldes eller ej, bør man lade det være op til myndighederne, at vurdere, om der bør rejses tiltalte i en sag; borgeren bør ikke undgå at anmelde en hændelse, blot fordi vedkommende ikke er sikker på, om politiet eller anklagemyndigheden vil føre en sag ud af anmeldelsen (Duff & Marshall, 2024, s. 566). Hvis ikke ofre eller vidner anmelder kriminaliteten til myndighederne, eller hvis et vidne lyver i retten, berøver man den tiltalte fra at stå til ansvar og dermed svare for de anklagede forbrydelser. Som samfundsborgere er man forpligtet, ifølge Marshall, til at reagere og handle på forurettelser (Marshall, 2014, s. 298-299). Hun uddyber denne medborgerlige forpligtelse på følgende vis:

“The duty to bear witness to wrongdoing, as I am characterizing it, is better seen as something which victims owe both to themselves and their fellow citizens as a matter of civic solidarity and civic dignity. We need then to notice that among the ‘fellow citizens’ to whom the duty is owed are the accused persons/offenders themselves—to call a wrongdoer to account is to acknowledge the wrongdoer as ‘one of us’ with equal standing, where that means being equally bound by the law as well as protected by it.” (Marshall, 2014, s. 303)

Det er et ansvar, man skylder hinanden og fællesskabet, og handler altså om en grundlæggende solidaritet over for hinanden. Hvis den tiltalte *faktisk* har begået den

kriminalitet, som vedkommende er anklaget for, må også han, som værende en af statens samfundsborgere, blive kaldt til ansvar og bøde for det under en retfærdig retsproces (Marshall, 2014, s. 303).

Public wrongs & private wrongs

Det er i mellemtiden vigtigt at forstå skellet mellem kriminalitet og straf. Ifølge Antony Duff er kriminalitet en *legal wrong*⁶, altså en 'juridisk forurettelse', som kan medføre at anklagemyndighederne rejser tiltale mod en borger, for en juridisk strafbar handling, som, i sidste ende, kan føre til straf ved domstolene. Dette medfølger, at såfremt man retfærdiggør en straffelov, retfærdiggøres den følgende straf som konsekvens også, argumenterer Duff (Duff, 2001, s. 60). Det efterlader dog fortsat spørgsmålet om, hvordan staten i praksis skelner mellem handlinger og adfærd, som bør være strafbare. Denne distinktion beskriver Duff med begreberne *public wrongs* og *private wrongs* (Duff, 2001, s. 60), som nu vil blive afdækket.

Public wrongs er, ifølge Duff, de forurettelser som bør være i hele samfundets interesse at forhindre – ikke kun fordi handlingen foruretter den enkelte borger, men ligeledes fordi de strider imod de konstituerende værdier og holdninger, som samfundet definerer sig selv ved (Duff, 2001, s. 61).

“We can give a better account of crimes as 'public' wrongs by beginning with the idea, not of wrongs against 'the public', but of wrongs in which 'the public', the community as a whole, is properly interested.” (Duff, 2001, s. 61)

⁶ Duff benytter sig af det engelske begreb 'wrong'. I denne afhandling vil 'wrong' blive benyttet som i originalteksten, eller blive oversat til forurettelse

Public wrongs er 'wrongs' som man ønsker at beskytte medborgere fra, fordi de, i sig selv, er moralsk forkerte. Det er derfor forurettelser, som giver en grund til, at skulle være omfattet af straffeloven, ifølge Duff, da det giver staten mulighed for at et budskab til samfundets borgere om, at dette er en adfærd, som man tager afstand fra, fordi den ikke lever op til de eksisterende, konstituerende værdier i samfundet; *public wrongs* bør derfor også blive adresseret offentligt af myndighederne i retten, som noget der vedrører hele befolkningen (Duff, 2001, s. 61-63). Ifølge Duff er voldtægt en *public wrong* – noget som er grundlæggende moralsk forkert og som strider mod vores samfundsværdier (Duff, 2001, s. 57-58, 62).

“The harm suffered by the victims of central *mala in se* crimes (such as murder, rape, theft, violent assault) consists [...] in the fact that they are victims of an attack on their legitimate interests—on their selves. The harmfulness and wrongfulness of such attacks lie in the malicious, contemptuous, or disrespectful intentions and attitudes that they manifest, as well as in their effects [...] [b]ut, more than that, they are an important aspect of the wrongfulness of that conduct—of what makes such conduct a proper concern of the criminal law. [...] What the law therefore owes the citizens, as potential victims of crime, is protection against wrongful actions of various kinds.” (Duff, 2001, s. 128-129)

Selvom al *mala in se*, ifølge Duff, ikke nødvendigvis er noget som bør kriminaliseres, så er voldtægt og grove seksuelle forurettelser handlinger som strider imod de moralske værdier samfundet er konstitueret af — noget som samfundet ønsker at beskytte sine borgere imod, og derfor bør tage alvorligt (Duff, 2001, s. 128-129). Med straffeloven kommunikerer staten en solidaritet med både ofre og tiltalte borgere, når den adresserer sin tydelig afstand til voldtægt og andre seksualforbrydelser, ved at understrege de alvorlige konsekvenser som denne adfærd har for samfundet og dets borgere (Duff, 2001, s. 128-129). Staten kan ikke retfærdiggøre voldtægt som en *private wrong* – altså som blot en 'konflikt', der må løses mellem de to parter (Duff, 2001, s. 57). Myndighederne kan altså ikke undlade at straffe

voldtægt eller grove seksuelle forbrydelser og lade ‘nogle’ af disse forurettelser gå. Duff argumenterer, at dette ville være *endnu* en forurettelse, som de potentielle ofre udsættes for (Duff, 2001, s. 62).

Private wrongs er de ‘private’ handlinger og adfærd, som staten, i udgangspunktet, ikke ønsker at blande sig i, men som i udgangspunktet må være op til borgerne indbyrdes at løse eller nå til enighed om, ifølge Duff (Duff, 2001, s. 64-65).

“A liberal polity's law, which respects its citizens' autonomy, will as far as possible respect their different and conflicting interpretations of the community's values [...] [b]ut this will not always be possible. Sometimes the law will have either to allow what some citizens firmly believe to be a public wrong or to declare as a public wrong what some citizens firmly believe to be permissible (or to be a private matter that should not concern the law) – when both sides to the controversy found their beliefs on a not unreasonable interpretation of the value at stake.” (Duff, 2001, s. 64-65)

Selvom *public wrongs*, ideelt set, bør blive behandlet som det i praksis, er det ikke altid tilfældet, ifølge Duff – som eksempelvis *husspektakler*. Førhen var det ‘konflikter’, som husstanden altså selv måtte finde en løsning på, ifølge Duff (Duff, 2001, s. 62). I dag bliver husspektakler, i Danmark bl.a., behandlet som *public wrongs*, med førhen så man det mere som et privat anliggende, som staten ikke skulle blande sig i (Duff, 2001, s. 62, 64-65).

Public wrongs er ikke handlinger eller adfærd, som ligger fastlåst, men derimod noget, som kan ændre sig i takt med de politiske holdninger og medfølgende ændringer i straffeloven, som eksemplet med husspektakler viser; med tiden blev de politiske holdninger til håndteringen af husspektakler i praksis ændret, fra *private wrongs* til *public wrongs*.

I et velfungerende liberalt-politisk samfund, som f.eks. Danmark, bør man skelne mellem mere alvorlig kriminalitet, som bl.a. mord og voldtægt m.v., fra mindre alvorlig kriminalitet som f.eks. tyveri eller gå over et fodgængerfelt for rødt lys, når vi taler om borgeres pligt til at anmelde loveovertrædelser og kriminalitet. Da voldtægt, samt grove seksuelle forurettelser,

er alment kendt som *public wrongs*, kan man således argumentere for, at *alle* borgere i et samfund, bør reagere på denne form for kriminalitet – dette gælder både for alle statens offentlige roller, og for de forskellige samfundsborgerlige roller, herunder ofre, vidner og gerningspersoner mv. Det underliggende princip er dog stadig, at ofrenes incitament, eller mangel på samme, til at anmelde kriminalitet, må tages alvorligt som værende et moralsk samfundsspørgsmål, frem for at se det som udelukkende et individuelt valgt, som kun påvirker dem selv. Hvordan ansvaret, som de forskellige roller bør leve op til, faktisk tager sig ud i praksis, vil der blive vendt retur til i den analyserende og diskuterende del.

3. Køn og magtstrukturer - en kønsteoretisk redegørelse

I det følgende afsnit vil der blive redegjort for relevante feministiske teorier og udvalgte begreber, som har til formål at belyse kønnede og ulige udfordringer i retssystemet, særligt når det kommer til behandlingen af voldtægtssager og grove seksuelle forurettelser. Der vil blive inddraget filosofisk teori fra Kate Mannes værker *Down Girl: The Logic of Misogyny* (2019) og *Entitled: How Male Privilege Hurts Women* (2021), samt udvalgte teorier af Kristie Dotson og Miranda Fricker, hhv. ud fra artiklerne *Tracking Epistemic Violence, Tracking Practices of Silencing* (2011), og *Forum on Miranda Fricker's "Epistemic Injustice: Power and the Ethics of Knowing": Précis* (2008). Fra disse teorier, vil der blive redegjort for et udvalg af begreber, heriblandt *misogyni* og *sexisme*, samt *himpathy* og *entitlement*.

Disse har til formål at belyse og identificere kønnede uligheder, som strukturelt rammer kvinder. Yderligere vil begreberne *testimonial injustice*, *epistemic entitlement* og *testimonial smothering* blive redegjort for til at belyse, hvorfor voldtægtsofre ofte ikke anmelder forurettelsen eller ikke føler sig behandlet retfærdigt af myndighederne under en afhøringen.

Disse teorier og begreber vil, senere i denne specialeafhandling, blive inddraget til, at kunne analysere og diskutere, hvordan voldtægt og seksuel vold er udtryk for kønsbaseret diskrimination, og derfor er et samfundsproblem som staten må tages alvorligt. I senere afsnit, vil begreberne blive integreret med retsfilosofiske og politiske begreber fra Duff og Marchall, til at pege på nuværende, problematiske og strukturelle tendenser i dansk retspraksis vedrørende omkring voldtægt og grove seksuelle forurettelser.

Seksuel vold i en patriarkalsk verden

Kate Manne udlægger i værket *Down Girl: The Logic of Misogyny* (2019), hvordan der længe har været fokus på den seksuelle objektivering af kvinder blandt feministiske filosoffer, hvor omdrejningspunktet særligt har været på problematikken vedrørende voldtægt, seksuelt

motiveret vold og drab, både i parnerrelationer og generelt (Manne, 2019, s. xii). “These are all crimes whose victims are generally (though by no means always) women rather than men, and the perpetrators are generally, and sometimes almost exclusively, men rather than women.” (Manne, 2019, s. xii). Manne rejser spørgsmålet om, hvordan “even in allegedly post-patriarchal parts of the world”, dette mønster fortsat eksisterer; at det, ifølge Manne, fortsat er en normativ forståelse at “men drawing on women in *asymmetrical moral support roles*” (Manne, 2019, s. xii-xiii). Med normativ menes der, at der er den generelt accepterede forståelse, at mænd *bør* forvente at kunne ‘læne’ sig op ad kvinder som værende moralske support-roller, uden at det samme nødvendigvis gælder, at kvinder *bør* kunne forvente at kunne ‘læne’ sig op ad mænd, som værende en moralske support-rolle. Dette placerer hhv. mænd og kvinder i en fortsat, ulige magtdynamik, også i sociale relationer og større fællesskaber.

Disse hierarkiske, sociale magtdynamikker, hvor primært mænd dominerer og kvinder og andre minoriteter er underlegne i et samfund, er også det som mange, heriblandt Kate Manne, definerer som *patriarkatet*. Hun beskriver patriarkatet som værende “*a man’s world*” – et hierarkisk magtsystem, hvor primært den hvide, heteroseksuelle og ciskønnede mand, ifølge Manne, har haft en dominerende rolle i forhold til kvinder og minoriteter, herunder sorte og brune personer, transkønnede personer og ikke-vestlige minoriteter etc (Manne, 2021, s. 9, 52). Ifølge Manne, er kvinder, historisk, blevet mødt af en uproportionalt kønnet og fjendtlig behandling i samfundet, netop fordi de er *kvinder* i en *mandsdomineret* verden. Patriarkatet kan altså beskrives som en magtdomineret samfundsstruktur, hvor mænd, på et generelt plan, er mere privilegeret i udgangspunktet end kvinder er. Inden for minoritetsgrupper kan der også eksistere hierarkisk-ulige magtdynamikker, som endnu et forstærkende, diskriminerende lag under de patriarkalske normer og værdier.

Dette patriarkalske ‘samfundssystem’, hvor denne hvide, heteroseksuelle, cis-mand ligger øverst i magthierarkiet, som Mannes teori vidner om, bliver de facto understøttet i Justitsministeriets offerundersøgelse (2025). I rapporten har Flemming Balvig nemlig udarbejdet et indeks for borgeres samfundsmæssige position, qua “graden af magt i sit liv og i

samfundet, og det vises, hvordan dette indeks har sammenhæng med den oplevede udsathed for overgreb. Jo nærmere man befinder sig toppen i samfundet, desto mindre risiko for at blive udsat for overgreb.” (Balvig, 2025, s. 5). I dette indeks opdeles samfundet borgere i fire sociale grupperinger, som rangerer fra ‘samfundets top’ til ‘samfundets bund’. Han uddyber disse sociale samfundsgrupperinger, således:

“Dette [red. indekset.] tager dels sit afsæt i, hvilke karakteristika der er over- og underrepræsenteret blandt medlemmer af den per definition mest magtfulde gruppering i Danmark, Folketinget, og dels hvad der overhovedet foreligger oplysninger om i offerundersøgelserne.[...] På baggrund heraf er dannet et indeks eller en gruppering af svarpersonerne i fire grupper efter hvor meget magt man har til at udforme sin egen tilværelse og hvad der foregår i samfundet:

“Samfundets bund” = personer med 3 eller flere af følgende 5 karakteristiske: kvinde, ung, indvandrere/efterkommer, relativ lav indkomst og i erhvervsaktiv alder, men ude af erhverv/uddannelse

“Samfundets lavere midte” = personer med 2 og kun 2 af de nævnte 5 karakteristika

“Samfundets højere midte” = personer med 1 og kun 1 af de nævnte 5 karakteristika

“Samfundets top” = personer uden nogen af de nævnte 5 karakteristika” (Balvig, 2025, s. 254).

Med dette indeks, er det ikke muligt for kvinder at befinde sig i ‘samfundets top’ — hun udelukkes qua hendes karakteristika som *kvinde*, eftersom denne gruppe udelukkende inkluderer “personer uden nogen af de nævnte 5 karakteristika”, hhv. *kvinde*, *ung*,

indvandrere/efterkommer, relativ lav indkomst og i erhvervsaktiv alder, men ude af erhverv/uddannelse, ifølge Balvig (Balvig, 2025, s. 254)⁷.

En mulig kritik, særligt ud fra en mere intersektionelt eller queer-teoretisk vinkel, kunne dog rettes mod Manne, for deres tendens til at arbejde med en relativ generaliserende forståelse af køn. Selvom hun selv er fortaler for, og anerkender kønsdiversitet, hviler deres analyser typisk på ‘mænd’ og ‘kvinder’, hvilket risikerer at fjerne fokus fra eksempelvis transkønnede eller ikke-binære personers oplevelser.

Sexisme og misogyni

Kate Manne beskriver *sexisme* som en ideologisk, binær kønsforståelse; et heteronormativt og politisk system, bestående af et sæt af internaliserede overbevisninger og antagelser om, at der ‘naturligt’ eksisterer to biologiske køn, hhv. mænd og kvinder, hvis sociale rolle⁸.

“[...] I take sexism to be the theoretical and ideological branch of patriarchy: the beliefs, ideas, and assumptions that serve to rationalize and neutralize patriarchal norms and expectations—including a gendered division of labor, and men’s dominance over women in areas of traditionally male power and authority.” (Manne, 2021, s. 8)

⁷ Eksempelvis er brune og sorte kvinder yderligere udsat for misogynne forurettelser, foruden racistiske, fordi de får overlappende identitetsmarkører som både ‘kvinde’ og som ‘brun/sort’, hvilket stiller dem i en ekstraordinær, sårbar situation – teorien herom kaldes også *intersektionalitet*. Selvom fænomenet intersektionalitet har en betydelig teoretisk og praksisorienteret relevans i sager om voldtægt og seksuel vold, vil dette ikke blive udfoldt yderligere, grundet specialets begrænsede omfang

⁸ Denne rolle, ej at forveksle med udlægningen af Duff og Marshalls brug af samfundsroller, vil der blive vendt tilbage til nedenstående.) er bundet op på stereotype, ulige forventninger til, hvordan hhv. mænd og kvinder bør efterleve sit køn (Manne, 2019, s. 79; Manne, 2021, s. 8-9)

Hvor *manden* besidder en autoritær og magtfuld rolle, er *kvinden* modsat forventet at skulle indtage en mere ulige og underdanig rolle (Manne, 2019, s. 79; Manne, 2021, s. 9). Sexisme kan altså siges, at være en ideologi, som understøtter og retfærdiggør denne strukturelle ulighed, samt diskriminerende og kønnede forventninger til mænd og kvinders roller i samfundet – altså *patriarkalske normative overbevisninger*, som hun udlægger det i ovenstående citatet (Manne, 2021, s. 8).

Misogyni er den udøvende adfærd, som opretholder patriarkatet, ved at irettesætte kvinder og piger, ifølge Manne (Manne, 2021, s. 7). Det er et fænomen, hvor primært *kvinder*, på grund af sit køn, systematisk rammes af diskriminerende og hadefuld adfærd, uproportionelt. “[M]isogyny is typically (though not invariably) a response to a woman’s violations of gendered ‘law and order’” (Manne, 2021, s. 7). Det finder altså sted, når kvinder eksempelvis bryder med patriarkatets heteronormativt feminine, og dermed ‘kvindelige’ forventninger (Manne, 2021, s. 9; Manne, 2019, s. 68). Misogyni kan, ifølge Manne, se ud på følgende måder:

“Misogynist hostility encompasses myriad “down girl” moves—so many as to make the list seem likely to be indefinitely extensible. But, to generalize: adults are insultingly likened to children, people to animals or even to objects. As well as infantilizing and belittling, there’s ridiculing, humiliating, mocking, slurring, vilifying, demonizing, as well as sexualizing or, alternatively, desexualizing, silencing, shunning, shaming, blaming, patronizing, condescending, and other forms of treatment that are dismissive and disparaging in specific social contexts. Then there is violence and threatening behavior: including “punching down”—that is, deferred or displaced aggression.” (Manne, 2019, s. 68)

Denne adfærd, sammenligner Kate Manne også med stød-halsbånd til hunde, som har til formål at holde dem indenfor et usynligt hegn – man forsøger altså at sætte kvinder tilbage på sin underdanige plads – en form for ‘down girl’-kommando (Manne, 2021, s. 7-8).

Kate Mannes teori, opererer ud fra et adskilt syn på sexismen og misogyni — ofte udspiller begge fænomener sig på samme tid, men ikke nødvendigvis. Sexistiske overbevisninger kan derfor godt eksistere, uden at de nødvendigvis bliver udøvet som misogyn adfærd—selvom det dog ofte gør (Manne, 2019, s. 79-80). Hvis en person eksempelvis har en overbevisning om, at kvinder er biologisk mere empatiske end mænd er, ville der altså være tale om en sexistisk overbevisning. Hvis personen så bruger denne overbevisning som argument for, at kvinder som følge derfor er bedre end mænd til at arbejde i erhverv, hvor eksempelvis omsorgsarbejde er omdrejningspunktet, ville dette være udtryk for misogyni baseret på personens sexistiske overbevisninger. Misogyni er dog fortsat en adfærd der systematisk rammer kvinder, fordi de er *kvinder* – uanset om intentionen bag er bevidst eller ej. Men ifølge Manne, udelukker det ikke, at kvinder *også* kan være den udøvende part af misogyn adfærd. Når kvinder er misogyne overfor andre kvinder, er det udtryk for det, som Manne kalder *internaliseret misogyni*, hvilket hun beskriver som “the shame and guilt women often feel for not protecting a man who mistreats us. We do not want to hurt him or let him down; we want to be a good girl.” (Manne, 2021, s. 73). Misogyni kan således udøves af *alle*.

I det følgende afsnit, vil de forskellige ‘typer’ af feminine og maskuline roller, som kvinder og mænd bør påtage sig, blive udfoldet og redegjort for.

Kønnet-kodede goder og roller

Den sexistiske ideologi er, som tidligere blev beskrevet, baseret på et heteronormativt syn på binære kønsroller – for mænd, maskuline, og for kvinder, *feminine*. Ifølge Manne, er kvinder forventet at udøve traditionelt *feminint-kodede goder*, fordi hun fra ‘naturens side’ er mere empatisk og omsorgsfuld. Mænd derimod, besidder et sæt traditionelle *maskulint-kodede*

goder, hvilket bl.a. inkluderer magt, autoritet og et 'krav' på viden, historisk set (Manne, 2021, s. 11, 110).

“[W]omen are expected to *give* traditionally feminine goods (such as sex, care, nurturing, and reproductive labor) to designated, often more privileged men, and to refrain from taking traditionally masculine goods (such as power, authority, and claims to knowledge) away from them. These goods can be understood as those to which privileged men are tacitly deemed *entitled*, and which these men will often garner himpathy for wrongfully taking from women—when it comes to sex, most obviously, though by no means exclusively.” (Manne, 2021, s. 11)

Disse sexistiske ideologier om 'biologiske' kodede goder understøtter forventningen om, at fortrinsvist privilegerede mænd synes at være *entitled*, altså føler sig berettiget, til at modtage kvinders feminint-kodede goder, ifølge Manne: “And he, correspondingly, is deemed entitled to take these goods from her, as a matter of his birthright. He is also deemed entitled to waive these goods.” (Manne, 2021, s. 110). I kronikken *Hvad er læren af massevoldtægtssagen i Frankrig?* (2025), som blandt andet belyser centrale tematikker fra den franske massevoldtægtssag med ofret *Gisèle Pelicot*, fra 2024, underbygger Kenneth Reinicke, som er lektor i mandeforskning, Kate Mannes påstand om mænds *entitlement*. Han skriver eksempelvis følgende:

“Hvis man kigger på motiverne bag voldtægt, kommer mange forskellige aspekter til syne. Det kan handle om kontrol og magt, idet mange voldtægter er drevet af et behov for at udøve kontrol eller dominans over offeret snarere end af seksuel lyst. Det kan også handle om vrede og seksualisering af aggression. En del mænd, der begår voldtægt, har en tendens til at sammenkoble aggression og seksualitet. Derudover kan det handle om kvindesyn og en følelse af berettigelse. Nogle voldtægtsforbrydere føler sig berettiget til seksuel adgang til kvinder, ofte forstærket af kulturelle normer, der objektiviserer kvinder og forestillingen om kvinden som mandens ejendom.” (Reinicke, 2025)

Reinicke understreger, at i sager om voldtægt, kan der være et objektificerende og sexistisk syn på kvinder, og en mandlig *entitlement* til seksuel samkvem med kvinder (Reinicke, 2025). Kvinder derimod har hverken krav på, eller kan forvente at modtage, maskulint-kodede goder – det er noget mænd kan *vælge* om hun må få, ifølge Manne (Manne, 2021, s. 110). Når kvinder, af egen fri vilje, indtager roller, som er traditionelt mere maskulint kønnet-kodede goder, risikerer hun at blive set som “interpersonally hostile”, og bliver, ifølge Manne opfattet som “conniving, pushy, selfish, abrasive, manipulative, and untrustworthy.” (Manne, 2021, s. 161-162). Gør hun krav på de maskulint-kodede goder, følger således de nedgørende og fordømmende misogyne repressalier, ifølge Manne (Manne, 2021, s. 52-53, 58-59, 161-162; Manne, 2019, s. 106-110). Et sted hvor det eksempelvis kommer til udtryk, er i kvinders heteroseksuelle parforhold; her forventes kvinder ofte, at skulle leve op til højere krav end de fleste mænd, i forhold til ‘*emotional -*’ og ‘*domestic labor*’, som man udtrykker det (Manne, 2021, s. 126, 132). Hun uddyber det således:

“Emotional labor also encompasses the work of managing the feelings *around* these kinds of tasks: not ruffling a male partner’s feathers, for example, by pointing out that he has done something badly, and avoiding asking for too much of his “help” or “support” within the household. As a result, many women face a potent double bind: Don’t ask, and you’ll be saddled with far more than your fair share of material, domestic, and emotional labor. *Do* ask, and you’ll be violating the implicit social code that tells women to keep the peace, nurture others, and not be too demanding.” (Manne, 2021, s. 126)

Denne dobbelte standard, som disse former for usynlige ‘*emotional/domestic labor*’-goder mange kvinder forventes at give, og som mænd ofte føler sig *entitled* til at få i parforhold, kommer, som Manne nævner i citatet over, med en form for dobbelt ‘*down girl*’-effekt, der ofte fastholder kvinder i en yderst prekær position. Det er sociale goder, som kræver et mere eller mindre konstant fokus på hendes partners behov, og hvor der ikke bliver givet plads til undvigelser, da dette ville resultere i potentielt nedsættende bemærkninger, eller i værste

tilfælde fysisk og/eller psykisk vold, ifølge Manne (Manne, 2021, s. 132; Manne, 2019, s. 198-199).

“And this not as a psychological matter [...] but in betraying a sense of who owns what, socially, and who is entitled to whose person—not only their bodies but also their minds, in their capacity for choice, volition, and agency. [...] [W]hen this sense is challenged, thwarted, violated, or threatened, this is often the trigger for misogyny toward her—or, in some cases, violence against male rivals who have trespassed on his supposed property. He might also seize what he thinks he is owed by her: that is, what he is supposed to have been given by a woman, and what is then supposed to be his for the taking.” (Manne, 2019, s. 108)

Dette kan man eksempelvis se komme til udtryk i det danske samfund, i nogle af de nyeste rapporter og bøger. Heriblandt Rockwool Fonden, som i 2018 udgav bogen *Hvordan bruger danskerne tiden* (2018). I en repræsentativ undersøgelse, kunne de konkludere, at kvinder i gennemsnit bruger en time mere end mænd, dagligt, i opgaver der vedrører hjemmet og arbejdspladsen. I bogens opsummering, skriver de bl.a.: “Hvor kvinder i dag bruger knap 3 ½ time på indkøb, husligt arbejde, gør-det-selv-arbejde og omsorg på en gennemsnitlig ugedag, er mænds bidrag på knap 2 ½ time” (Bonke & Christensen, 2018, s. 41, 64).

Intuitivt, er det let at forstå, hvorfor disse feminint-kodede goder er ønskværdige. Som Manne nævner, er det goder som helt grundlæggende er værdifulde og som de fleste mennesker har et generelt behov for at blive mødt af, eksempelvis respekt, opmærksomhed, sikkerhed, kærlighed m.v. (Manne, 2019, s. 110). Men de feminint-kodede goder, forventes ikke kun af mange kvinder i hjemmet; det er goder, som generelt forventes i *alle* sociale rum – herunder i hjemmet, arbejdspladsen, i barnets institutioner, hvis hun er forældre, m.v., ifølge Manne (Manne, 2019, s. 111).

Kvinden som 'giver' og mandens entitlement

Ifølge Manne, er denne standard ikke gældende for de fleste mænd; barren er typisk meget lavere (Manne, 2021, s. 132-133). Dette kan både forklares ved, at mænd ikke forventes at være *givere*, som kvinder i det patriarkalske samfund gør, men ifølge Manne, kan det ligeledes forklares med hendes teoretiske begreb *himpathy* (Manne, 2021, s. 36-37, 133-134).

“Given that misogyny often involves punishing and blaming a woman for her ‘bad’ behavior—bad by the lights of patriarchal norms and expectations, that is—you can understand himpathy as the flip side of misogyny; its understudied mirror image; its natural (albeit highly unjust) complement. Misogyny takes down women, and himpathy protects the agents of that takedown operation, partly by painting them as ‘good guys.’ Himpathy goes hand in hand with blaming or erasing the victims and targets of misogyny.” (Manne, 2021, s. 36-37)

Himpathy er et fænomen, hvor særligt hvide, privilegerede cis-mænd får udvist et uproportionalt mængde af sympati, og kan siges at være en art modpol til misogyni, ifølge Manne (Manne, 2021, s. 36-37). “[H]impathy—the disproportionate or inappropriate sympathy for a man who behaves in misogynistic or [...] entitled ways, over his female victims—even though she herself is his victim” (Manne, 2021, s. 134). Denne overdrevne sympati er primært blevet dem givet, på baggrund af de maskulint-kodede goder, som eksempelvis autoritet og magt, hvilket historisk har betydet, at mandens udsagn og forklaringer typisk har vægtet mere end kvindens. Kvinder er derfor mere tilbøjelige til at blive udskammet, dømt eller beskyldt for eksempelvis at have ladet et hjem stå rodet til, eller for ikke at have pakket en god nok madpakke til sit barn; der forventes en forholdsvis høj standard, modsat manden, ifølge Manne (Manne, 2021, s. 132).

Også når det gælder job og uddannelse, ser man fortsat en stor ulighed mellem kønnene. På EQUALIS hjemmeside kan man læse, at de i en rapport fra 2025 fortsat kan konstatere en ulighed. De skriver eksempelvis følgende:

“F.eks. er mænd fortsat overrepræsenterede i ledelsesstillinger i den private sektor, hvor kønsfordelingen på topniveau ikke har rykket sig mere end ét procentpoint siden 2023. Andelen af kvinder på STEM+-uddannelser (f.eks. ingeniører, økonomer og jurister) er steget med ét procentpoint siden 2023 [...] [o]g mænds pensionsformue er fortsat 29 pct. større end kvinders” (EQUALIS, s.d.)

I denne rapport, bliver det eksempelvis understreget, at bl.a. i lederstillinger, og jobs som bliver anset for mere ‘maskuline’, er mænd generelt set overrepræsenterede, hvilket stemmer overens med Kate Mannes teori om bl.a. kønnet-kodede goder og patriarkalske strukturer i samfundet.

Når det kommer til sager om voldtægt og grove seksuelle forurettelser, er det ligeledes muligt at få øje på en uproportional mængde *himpathy* for tiltalte gerningsmænd. Manne uddyber således:

“Himpathy often radically distorts the framing of men’s violence against women, as well as children in some cases. Himpathy imaginatively transforms presumptively brutal murders into understandable acts of passion or, alternatively, warranted desperation. And it imaginatively turns other crimes, such as rape, into mere misunderstandings and alcohol-fueled mishaps.” (Manne, 2021, s. 41)

Ifølge Manne, bliver mænd altså ofte mødt af *himpathy*, selv når det er manden selv, som er tiltalt for eksempelvis voldtægt eller grove seksuelle forurettelser. For at illustrere, hvordan dette eksempelvis kommer til udtryk i praksis, inddrager hun den amerikanske sag om Brock

Turner, som i en alder af 19 år, voldtog den 22 årige Chanel Miller, til en fest på Stanford University (Manne, 2021, s. 37).

“Despite the fact that Turner was caught in the act of violating Miller behind a dumpster [...], many people expressed skepticism that Turner could possibly be a rapist. [...] Many people *still* cite Miller’s alcohol consumption as a decisive factor in this case. This, of course, is classic victim blaming. [...] Meanwhile, Turner’s father bemoaned the fact his son could no longer enjoy a nice rib-eye steak fresh off the grill, having lost his appetite. [...] Yet more shockingly, the judge in this case, Aaron Persky, was prepared to take Turner’s family and friends word for it when it came to his being a “good guy.” [...] Following these exercises in himpathy and herasure, Turner was sentenced to a mere six months in a county jail, of which he served just three (plus three years’ probation). Persky worried that a lengthier sentence would have a “severe impact” on Turner’s future” (Manne, 2021, s. 37-39)

I denne sag bliver det tydeligt, at Brock Turner får tildelt uproportionalt meget *himpathy*, både af venner, familie, foruden dommeren selv i retten. Man baserede, som Manne bl.a. skriver, altså hans dom ud fra hans ‘gode opførsel’ og hans potentielle fremtidige karriere, som nu stod til true, og som en hård dom ville gøre ham til offer at kunne udleve – selvom det jo var Chanel Miller, som var det reelle offer i sagen (Manne, 2021, s. 37-38).

I Europa har en lignende sag for nylig også været aktuel. I et nyhedsskrift for Universitetet i Leiden, i Holland, beskriver en professor i kriminallov og retsproces, Jeroen ten Voorde, hvordan en belgisk 24-årig studerende blev i foråret, 2025, dømt for voldtægt – *uden* fængselsstraf (Ten Voorde, s.d.). I artiklen skriver ten Voorde, om dommerens udtalelse i domsafsigelsen, bl.a. følgende:

“There is much anger and disbelief in Belgium following the verdict in a rape case against a 24-year-old man from Leuven. The student was found guilty of rape last

week but was not sentenced to prison. In summing up, the judge said that one factor to consider was that the accused had no criminal record and was ‘a talented and committed person both in his professional and private life’. The man has been ordered to pay €3,500 in damages to the victim and has been suspended from the hospital where he worked.” (Ten Voorde, s.d.)

Denne sag er gået en del under radaren, især her i Danmark, hvor det i skrivende stund ikke har været muligt at finde en eneste kilde om den belgiske voldtægtssag. Men denne sag er, ligesom i sagen med Brock Turner, eksempler på, at *himpathy* og misogyni faktisk eksisterer i sager om voldtægt og seksuelle forurettelser.

Manne påpeger, at det heller ikke er alle mænd (eller kvinder), som har sexistiske overbevisninger eller udøver misogyni (Manne, 2021, s. 52), men teorien om de patriarkalske strukturer, kan måske forklare, hvorfor det, jf. Institut for Menneskerettigheder, fortsat lever i bedste velgående i det danske samfund (Institut for Menneskerettigheder, s.d.). På deres hjemmeside, kan man om ligestilling og kønsbaseret vold læse, at der i Danmark stadig er store udfordringer hvad angår ligestilling mellem mænd og kvinder, og derfor fortsat er brug for statslige initiativer for at nedbringe uligheden (Institut for Menneskerettigheder, s.d.). De skriver bl.a.: “Dog er der stadig en række ligestillingsmæssige udfordringer i Danmark [...] kvinder tjener nemlig fortsat i gennemsnit mindre end mænd, og der er stadig stor overvægt af mænd i de danske bestyrelseslokaler. [...] Kønsbaseret vold er også fortsat et alvorligt problem” (Institut for Menneskerettigheder, s.d.). Det er et problem, som bør tages alvorligt, fordi det rammer kvinder ofte og uproportionalt, netop fordi de er kvinder, ifølge Manne (Manne, 2021, s. 52). “This is partly because women are often treated as representatives of a certain “type” of woman, and effectively blamed and punished for the whole collective.” (Manne, 2021, s. 52). Kvinder bliver ofre for misogyni *fordi* de er kvinder, i en ‘mands verden’ og dermed underlegne ifølge et patriarkalsk samfundssyn.

En mulig indvending mod begrebet *himpathy* kunne være, at man potentielt risikerer at patologisere enhver form for empati med tiltalte mænd – også i tilfælde, hvor der er rimelig

tvivl begrundet. Det rejser derfor et spørgsmål om, hvordan man i praksis afgør, hvornår sympati er udtryk for uretfærdighed, frem for almindelig retsprincip. Følgende afsnit vil forsøge at belyse dette spørgsmål nærmere.

Epistemisk uretfærdighed

Spørgsmålet om, hvordan og hvornår man bliver tillagt en retfærdig mængde af troværdighed, særligt når det kommer til vidneudsagn i retsprocesser, og hvilke mekanismer der kan være på spil, når ofre eksempelvis forbliver tavse – altså undergår at anmelde voldtægt og grove seksuelle forurettelser, vil denne specialeafhandling forsøge at afdække dette ved, at inddrage Maranda Frickers og Christie Dotsons teorier om '*epistemic injustice*', '*testimonial injustice*', '*testimonial smothering*', samt '*testimonial silencing*'. Disse begreber, blandt flere, vil i det følgende afsnit blive redegjort for.

I artiklen *Epistemic Injustice: Power and the Ethics of Knowing - précis* (2008), behandler Miranda Fricker den dysfunktionelle praksis, hvor personer ikke tillægges en retfærdig mængde troværdighed (Fricker, 2008). Begrebet *epistemic*, eller *epistemisk* som man dansk ville oversætte det, kommer oprindeligt fra de græske *episteme*, og bruges om viden eller videnskab, som godtages for værende 'rigtigt'. Når Fricker bruger begrebet, er det altså for at pege på de videns-praksisser, hvor der eksisterer uligheder. Dette finder eksempelvis sted, når en person, en *Speaker*, som sidder inde med essentiel viden, og som derfor er en kyndig *Knower*, men bliver tillagt *for lidt*, og dermed uretfærdig, mængde troværdighed i sit vidneudsagn, af sit publikum, '*a Hearer*', på grund af *Hearers* egne fordomme (Fricker, 2008, s. 69).

⁹ Miranda Fricker undersøger i artiklen også fænomenet *hermeneutical injustice*, men grundet specialets omfang, vil dette ikke blive redegjort for.

“The dysfunction of unduly deflated credibility may be not only an epistemic dysfunction, it may also be an ethical dysfunction. For the speaker who receives a prejudicially deflated degree of credibility from a hearer is thereby wronged—he is wronged specifically in his capacity as a knower. This idea of being wronged in one's capacity as a knower constitutes my generic characterization of epistemic injustice.” (Fricker, 2008, s. 69)

Et vidnesbyrd kan, ifølge Fricker, optræde som flere forskellige former for artikulationer, eksempelvis nedskrevet, udtalt eller sågar sunget. Det kan ligeledes optræde i både direkte korrespondancer, eksempelvis som ansigt-til-ansigt interaktion, og i mere indirekte former, som eksempelvis gennem artikler eller nyheder, ifølge Fricker (Fricker, 2008, s. 69).

Når en *hearer* ikke formår at tillægge en *speaker* en passende mængde troværdighed, og afskriver *speaker* som værende en kapabel *knower*, i sit vidnesbyrd, er dette også et udtryk for *testimonial injustice*, ifølge Fricker (Fricker, 2008, s. 69). “An example might be that a jury does not believe someone simply because of the colour of his skin.” (Fricker, 2008, s. 69). Denne form for uretmæssig tillæggelse af troværdighed, fra en *hearer*, sker altså som følge af fordomme om eksempelvis etnicitet og hudfarve, køn eller lignende, og foruretter således en *speakers* reelle kapacitet som værende *knower* i sine vidnesbyrd af egne oplevelser (Fricker, 2008, s. 69-70).

Dette kan blandt andet eksemplificeres med den førnævnte, amerikanske sag om Brock Turner. Her så man, hvordan Chanel Miller og hendes vidneudsagn ikke blev tillagt en retfærdig mængde troværdighed, blandt andet ved at slå tvivl om hendes ‘hukommelse’ på grund af alkohol – på trods af de to vidner, som kunne verificere hele episoden. Til gengæld blev Turners, hans fars og hans venners vidnesbyrd tillagt en betydelig større troværdighed i deres beskrivelser om Turners ‘gode karakter’ (Manne, 2021, s. 37-39). Kate Manne udvider i samme omfang begrebet *testimonial injustice*, ved at kalde denne form for overdrevne

tillæggelse af troværdighed, til mandlige tiltalte, for *epistemic entitlement* (Manne, 2021, s. 140-141). “Whereas testimonial injustice involves unfairly dismissing a less privileged speaker—typically, after she has attempted to make a contribution—epistemic entitlement involves peremptorily assuming greater authority to speak, on the part of a more privileged speaker.” (Manne, 2021, s. 141). *Epistemic entitlement* skal, ifølge Manne, således forstås som en forløber for, og årsag til, *testimonial injustice* (Manne, 2021, s. 141).

Vender vi retur til Frickers begreb, *testimonial injustice*, forklarer hun, at måden man retter op på denne forurettelse er, ved at udføre *testimonial justice* – at være dydig, ved at korrigere for sine uretfærdige fordomme, og tillægge *speaker* sin retfærdige troværdighed igen (Fricker, 2008, s. 70). “The virtue of testimonial injustice pre-empts the testimonial injustice altogether, since if the hearer corrects for her prejudice to make a non-prejudiced credibility judgement of the hearer, then all is well and no testimonial injustice has occurred.” (Fricker, 2008, s. 70). Som følge, kræver denne form for korrektion, at en *hearer* er bevidst om sine fordomme, som skader *speaker* og vidnesbyrdets troværdighed; en *testimonial sensibility* – hvor man som *hearer* forholder sig kritisk til egne fordomme, og forsøger at sætte sig i *speakers* sted, i praksis, ifølge Fricker (Fricker, 2008, s. 70).

Når vidner eller ofre gøres tavse i en retsproces, altså undgår at anmelde eller vidne i sager om eksempelvis voldtægt eller grove seksuelle forurettelser, kan dette blandt andet forklares med Kristie Dotsons begreb – *testimonial smothering* (Dotson, 2011, s. 244).

“Testimonial smothering, ultimately, is the truncating of one's own testimony in order to insure that the testimony contains only content for which one's audience demonstrates testimonial competence. Testimonial smothering exists in testimonial exchanges that are charged with complex social and epistemic concerns. As a result [...] a speaker "smothers" her/his own testimony. [...] A linguistic exchange that might prompt testimonial smothering concerns situations where "unsafe" testimony, which is testimony that an audience can easily fail to find fully intelligible, runs the risk of leading to the formation of false beliefs that can cause social, political, and/or material

harm. In testimonial smothering, testimony is omitted that is both unsafe and carries the risk of causing negative effects by virtue of being unsafe.” (Dotson, 2011, s. 244)

Nogle ofre for, eller vidner af forurettelser, undgår altså at ville italesætte dele af sine oplevelser, ud fra en formodning om, at man ikke vil blive modtaget med en retfærdig og passende mængde troværdighed i sit vidneudsagn. Denne utryghed resulterer derfor i, at ofret, eller vidnet, bliver ‘kværket’, i overført betydning, på grund af truslen om at komme til at havne i usikker eller risikabel situation, og man bør derfor se denne type af tavshed som en form for tvungen *silencing*, ifølge Dotson (Dotson, 2011, s. 244). “Many forms of coerced silencing require some sort of capitulation or self-silencing on the part of the speaker. Testimonial smothering is merely a type of coerced silencing” (Dotson, 2011, s. 244). Alene truslen om ikke at blive mødt og troet på, som kapabel *knower* i sit vidnesbyrd, kan således afholde ofre eller vidner fra ville artikulere de forurettelser, som man er blevet udsat for, og potentielt afholde nogle fra at anmelde disse typer af forbrydelser, og i stedet forblive en art ‘ufrivilligt’ tavse.

Det kan måske også forklare bevæggrunden for det store mørketal i voldtægtsanmeldelserne, som fremgik af indledningen. Dette vil bl.a. blive udfoldet yderligere i specialets analyserende og diskuterende del.

4. Analyse og diskussion

Et problematisk retssystem

Med en viden om, at i kun 20 % af de afgjorte domme vedrørende voldtægt, i 2023, blev den tiltalte fundet skyldig, og at det kun er ca. hver femte kvinde, som anmelder forurettelsen, tegner der sig et billede af, at noget er alligevel er skævt (Danmarks Statistik, 2024, s. 36; Pedersen & Balvig, 2025, s. 11). Noget tyder på, at det kunne skyldes *testimonial smothering*; af voldtægts ofre holder sig tilbage med at anmelde, fordi de har en formodning om, at de ikke bliver taget alvorligt, eller at deres vidnesbyrd ikke tillægges en retfærdig mængde troværdighed (Dotson, 2011, s. 244). En anden mulig forklaring er, at der er tale om *testimonial entitlement*; at man tillæSærligt gælder det for voldtægt, at dette er en forbrydelse, hvor det primært er *kvinder og piger*, som bliver ofre for denne forurettelse, og at det hovedsageligt udøves af *mænd* (Danmarks Statistik, 2024, s. 8), som det blev fremlagt i specialets case beskrivelse. Yderligere, er voldtægtsforurettelser også en *særlig* type forbrydelse, da langt de fleste voldtægtsanmeldelser, hele 80%, ikke ender ud med en fældende afgørelse—enten fordi sagerne bliver opgivet undervejs i retsprocessen, eller fordi bevisbyrden ikke har været tilstrækkelig (Danmarks Statistik, 2024, s. 36). Som det ligeledes fremgår i casen, er mørketallet for voldtægt massivt; man estimerer, at omkring 91.000 kvinder har oplevet at blive udsat for voldtægt eller forsøg herpå, inden for en 5-åring periode, i 2023 (Pederden & Balvig, 2024, s. 100). Ligeledes fremkom det i seneste EU-rapport, at man formoder, at hvert tredje kvinde i Danmark, på et tidspunkt i løbet af sit liv, vil have været udsat for seksuel vold (FRA et al., 2024, s. 15). Der kan være flere mulige årsager til, at disse problemstillinger figurerer i det danske samfund.

Ved appliceringen af det udvalgte, redegjorte teori, vil dette speciale forsøge at udfolde mulige problemstillinger, der gør, at retssystemet, aktuelt, ikke fungerer i praksis—hvordan staten håndterer, at retssystemets behandling af voldtægtssager synes problematisk. Ligeledes, vil de teoretiske begreber kunne give et muligt svar på nogle af de bagvedliggende årsager og motiver, som problematiserer statens behandling af voldtægt. Der vil blive introduceret enkelte retssager, hvortil teorien vil blive anvendt med henblik på at belyse,

hvordan sexistiske overbevisninger og misogyni systematisk kommer til udtryk i myndighedernes problematiske behandling af kvinders forurettelser i dansk retspraksis. Ovenstående vil blive analyseret og diskuteret med henblik på endeligt at kunne besvare specialet problemstilling, navnlig, *‘Hvad er statens særlige ansvar for at straffe, forebygge og beskytte myndige borgere imod voldtægt og grove seksuelle forurettelser i praksis?’*, i specialets konklusion.

Statens beskyttelsesinteresse i voldtægtsbestemmelsen

Med afsæt i Marshall og Duffs kommunikative retfærdiggørelse af straf, har man, *som borger* i et samfund, et *medborgerligt ansvar* overfor sine medborgere, naturligvis, men ligeledes overfor det samfund, man er en del af, qua rollen som *samfundsborger* (Duff, 2006, s. 94; Marshall, 2014, s. 298). Lige såvel at en borger har et medborgerligt samfundsansvar, så har staten på samme vis et samfundsansvar overfor statens medborgere. Måden, hvorpå staten kan efterleve sit ansvar i praksis, er, ifølge Duff, eksempelvis via retssystemet; i retssalen taler staten på vegne af hele samfundet, og med straffeloven, kan staten således holde sine medborgere ansvarlige overfor hinanden og samfundet (Duff, 2006, s. 94). Det er derfor helt essentielt, at straffeloven afspejler de konstituerende værdier, som samfundet og staten definerer sig efter (Duff, 2001, s. 58, 60-63). Mathilde Worch Jensen og Trine Baumbach, beskriver, i overensstemmelse med Duff, hvorfor netop tydeligheden ved beskyttelsesinteressen har stor betydning for straffebestemmelsernes anvendelse i retspraksis, på følgende vis:

“Af retssikkerhedsmæssige årsager er det også af stor betydning, at beskyttelsesinteressen er bestemmende for straffebestemmelsens gerningsindhold. Det giver nemlig en mere klar og forudsigelig retstilstand, hvis straffebestemmelsen er konstitueret om det punkt, der er kernen i beskyttelsesinteressen, da det netop er krænkelsen af beskyttelsesinteressen, der er det strafværdige, og som er kriminaliseringens begrundelse.” (Jensen & Baumbach, 2021, s. 394)

Staten har et ansvar i, at kommunikere et tydeligt budskab til statens medborgere om, at dette er forurettelser, som strider mod de konstituerende samfundsværdier, som den danske stat, og vi, som danske statsborgere, definerer sig ved. Voldtægt er en *public wrong*, fordi de danske, konstituerende værdier, ikke tillader voldtægt (Duff, 2001, s. 61-63). Borgere, der *alligevel* begår voldtægtsforurettelser imod sine *medborgere*, som jo hovedsageligt er kvinder, agerer dermed ikke i fællesskabets interesse, men borgeren har i stedet handlet ud fra en mere egenrådig interesse. Borgeren har derved ikke levet op til sin rolle som *samfundsborger*, ifølge Marshall (Marshall, 2014, s. 298). Gennem retssagen, får staten således mulighed for, at udtrykke sig explicit til befolkningen, via domsafsigelserne, og derved kommunikere statens budskab—nemlig, at voldtægt foruretter *statens medborgere*, og som følge, derved også staten. Retssystemets håndhævelse af straffeloven bekræfter, i samme omgang samfundet i, at retten *faktisk* gælder; at staten fordømmer voldtægt, som moralsk-forkert adfærd, og understreger dette budskab ved, at straffe denne forbrydelse tilsvarende, og dermed reelt forsøger at beskytte samfundets konstituerende værdier i praksis (Duff, 2001, s. 58, 72). Staten må derfor efterleve sin autoritære, forgangsrolle, og holde den tiltalte borger ansvarlig i retten.

De aktuelle voldtægtsbestemmelser er, som tidligere nævnt, § 216, i straffeloven og lyder som følgende: “§ 216 For voldtægt straffes med fængsel indtil 8 år den, der har samleje med en person, der ikke har samtykket heri. Det samme gælder den, der tilsniger sig samleje med en person, der forveksler gerningspersonen med en anden [...]” (Justitsministeriet, s.d., b). Det særlige ved straffelovens nuværende bestemmelser om voldtægt, er inklusionen af begrebet *samtykke*.

Undertegnelsen af Istanbulkonventionen

I case afnittet, *Retshistorien om voldtægt*, blev det af Mathilde Worch Jensen og Trine Baumbach, fremført, at den danske stat har forpligtet sig, jf. Istanbulkonventionen, til at beskytte sine borgere imod vold mod kvinder og vold i hjemmet (Jensen & Baumbach, 2021, s. 406). Ved indførelsen af samtykke i § 216, i straffeloven, har *Udvalget til afdækning af forholdet mellem straffniveauer og strafferammer* angivet, at de politiske myndigheder

anbefaler, at strafferammen for voldtægt siden 2016, fortsat er gældende, jf. *Betænkning om strafudmåling - Betænkning nr. 1581* (Justitsministeriet, 2023, d, s. 363, 365-366). I praksis, anbefales det, at retten, ved domsafsigelse angående § 216, straffer ud fra følgende overvejelser:

“Der kan endvidere henvises til afsnittet om Justitsministeriets overvejelser vedrørende strafferammen og straffniveauet ved overtrædelse af den nyaffattede bestemmelse i § 216, stk. 1, jf. Folketingstidende 2020-21, tillæg A, L 85 [...] for så vidt angår straffniveauet for overtrædelse af den hidtil gældende voldtægtsbestemmelse henvist til forarbejderne til lov nr. 635 af 8. juni 2016: [...] Udgangspunktet for strafudmålingen for et enkeltstående fuldbyrdet samleje i andre sager om voldtægt [red. voldtægt af myndige personer] ved vold eller trussel om vold – hvis der ikke foreligger andre skærpende omstændigheder – er herefter fra ca. 2 år og 6 måneders fængsel til op mod 3 års fængsel. Det følger endvidere af bestemmelsens forarbejder, at udgangspunktet for straffniveauet for at skaffe sig samleje ved ulovlig tvang, jf. straffelovens § 260, eller med en person, der befinder sig i en tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen, jf. straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, 1. led, tilsigtedes forhøjet med gennemgående 6 måneder i forhold til det hidtidige straffniveau. [...] Der vil således ifølge forarbejderne til bestemmelsen i almindelighed være grundlag for at udmåle en strengere straf, hvis der som led i voldtægten er udøvet betydelig vold, hvis voldtægten er begået over for et barn, hvis voldtægten har strakt sig over længere tid eller er begået af flere gerningsmænd, eller hvis gerningsmanden er trængt ind i et privat hjem og her har begået voldtægt. Omvendt vil der i almindelighed være grundlag for at udmåle en mildere straf end udgangspunktet, hvis der f.eks. er tale om andet seksuelt forhold end samleje efter straffelovens § 225 eller om forsøg efter straffelovens § 21. Med lovændringen blev der ikke i øvrigt tilsigtet nogen ændring i anvendelsesområdet for § 216, ligesom der heller ikke blev tilsigtet nogen ændring i de forhold, som i almindelighed anses som skærpende eller formildende omstændigheder.” (Justitsministeriet, 2023, d, s. 363, 365-366)

I praksis betyder det, at for voldtægt, jf. § 216, stk. 1, er udgangspunktet for strafudmålingen “fra ca. 2 år og 6 måneders fængsel til op mod 3 års fængsel.” (Justitsministeriet, 2023, d, s. 366). Ved skærpende omstændigheder, forøges udgangspunktet for straffniveauet med 6 måneder, som eksempelvis “at skaffe sig samleje ved ulovlig tvang, [...] eller med en person, der befinder sig i en tilstand eller situation, i hvilken den pågældende er ude af stand til at modsætte sig handlingen” (Justitsministeriet, 2023, d, s. 366). Angående de skærpende omstændigheder, har man fra myndighedernes side, også lagt op til, at “hvis voldtægten har strakt sig over længere tid eller er begået af flere gerningsmænd, eller hvis gerningsmanden er trængt ind i et privat hjem og her har begået voldtægt”, er der grundlag for en strængere straf (Justitsministeriet, 2023, d, s. 366). Strafniveauets udgangspunkt på “2 år og 6 måneders fængsel til op mod 3 års fængsel”, som myndighederne anbefaler i praksis, ligger dog relativt langt fra udgangspunktet i straffelovens bestemmelser, der ligger på “fængsel indtil 8 år” (Justitsministeriet, 2023, d, s. 366; Justitsministeriet, s.d., b).

Med statens undertegnelse af Istanbulkonventionen, har staten således forpligtet sig til, at indføre de nødvendige tiltag, som kan forhindre, og derved mindske, forekomsten af voldtægt og andre former for seksuel vold mod kvinder. Voldtægt er alvorlige, moralsk-forkerte handlinger, som staten har forpligtet sig til, jf. menneskerettighedsdomstolen (Jensen & Baumbach, 2021, s. 406). Staten sender, med denne strafbestemmelse om voldtægt, et klart og tydeligt budskab om, at voldtægt er grundlæggende moralsk forkert adfærd, en *public wrong*, som modstrider samfundets konstituerende værdier om eksempelvis borgerlig frihed og kønsligestilling—autonomi til at bestemme over sig selv og sin egen krop, samt lige rettigheder og muligheder for mænd og kvinder (Regeringen, 2016; Duff, 2001, s. 61). Regeringen kommunikerer også, at man som borger har pligt til at sikre, at alle involverede parter — *forinden*—har givet samtykke til de former for seksuelle handlinger der, i den konkrete situation, som vil udfolde sig dem i mellem.

De særlige, kønnede aspekter i voldtægtssager

Med udgangspunkt i Kate Mannes filosofiske teorier, er vores samfund præget af patriarkalske magtstrukturer, hvor hovedsageligt privilegerede, hvide, heteroseksuelle cis-mænd befinder sig i en typisk mere magtfuld hierarkisk position end kvinder (Manne, 2021, s. 9, 52). Disse patriarkalske strukturer er, ifølge Manne, baseret på sexistiske og binære ideologier om to biologiske køn—mænd og kvinder—hvor manden ‘naturligt’, er født med et sæt af traditionelt maskulin kønnet-kodede goder, som eksempelvis magt, autoritet, dominans etc. (Manne, 2021, s. 11, 110). De opretholdes i øvrigt ved udøvelsen af misogyn adfærd, der sætter kvinder ‘tilbage på sin plads’ (Manne, 2021, s. 7-9; Manne, 2019, s. 68). Den privilegerede mand er, sat lidt på spidsen, altså født til at være en art patriark, fra ‘naturens side’, og er dermed *entitled* til at kræve de feminint kodede-goder, som eksempelvis kærlighed, omsorg, sex, etc., som kvinder ‘fra naturens side’ er født til at besidde, og forventes at give fra sig (Manne, 2021, s. 11). De patriarkalske strukturer understøtter ligeledes den procentvise andel af mandlige gerningspersoner, som udgør 97 % af alle registrerede seksualforbrydelser i 2023, samt antallet af kvindelige ofre for seksualforbrydelser på 90 % af de registrerede anmeldelser samme år (Danmarks Statistik, 2024, s. 8), som blev fremført specialets case beskrivelse.

Fra dette teoretiske udgangspunkt, kan voldtægt og seksuel vold beskrives en ekstrem misogyn udøvelse af vold mod kvinder, fordi de er *kvinder*, “in a man’s world” (Manne, 2021, s. 9), som bliver retfærdiggjort af et yderst sexistisk syn på kvinder, hvor mænd eksempelvis føler sig *entitled* til seksuel samkvem i deres parforhold med kvinder (Manne, 2021, s. 11, 110). Det kan derfor forklares som værende en misogyn udøvelse af vold mod kvinder, i en mere ekstrem grad. Kvinden bliver reduceret til blot at være et ‘givende subjekt’, som mænd føler sig *entitled* til, og kan forvente, at modtage seksuel nydelse fra. Voldtægt er derfor også blandt de klareste eksempler på *entitlement*. Ifølge ‘mandeforskeren’, Kenneth Reinicke, er der en sammenhæng mellem de sexistiske, maskulint kønnet-kodede goder, eller som han selv nævner “dominerende manderoller”, og “[m]ænds seksuelle vold” (Reinicke, 2025):

“Mænds seksuelle vold forstås bedst i sammenhæng med dominerende manderoller. Der er ofte en sammenhæng mellem traditionelle maskulinitetsattituder, vold og voldtægt. Det er således vigtigt at forstå seksuelle overgreb og voldtægters delvise kulturelle legitimitet. Her er det et omdrejningspunkt, at voldtægt ikke altid opfattes som voldtægt. Voldtægtsmænd indrømmer ligeledes sjældent, at de har begået voldtægt, og takker ofte nej til behandling. Voldtægtsmænd er ofte præget af dominerende forestillinger om, hvad der karakteriseres som en seksuel krænkelse. Mange mener, at situationen er misforstået, og benægter at have gjort noget forkert.” (Reinicke, 2025)

Denne *entitlement* til seksuelle goder, som mænd kan føle at kvinder skylder dem, og som mænd føler sig *entitled* til at gøre krav på, ifølge Manne, bevæger denne adfærd sig til også at forekomme udenfor parforholdet. Som Reinicke bemærker, bliver seksuel vold og voldtægt ikke altid opfattet som værende voldtægt; at mange mænd mener, at der var tale om en misforståelse, og benægter at have gjort noget forkert (Reinicke, 2025). Denne påstand om, at voldtægtsmænd ikke vil indrømme sin misogyne forurettelse af ofret, og derfor ikke anerkender situationen som en voldtægtsforbrydelse, som Reinicke kommer med, kan blive bekræftet med eksempelvis nogle af de handleplaner, som er blevet lavet til mænd, som er dømt for seksualforbrydelser.

I et kandidatspeciale fra kriminologi på AAU, under titlen: *Sædelighedskriminalitet - Et studie af temaer og tendenser i sædelighedsdømtes kriminalitetsforklaringer under afsoning* (2020), har Jarl Verup Simonsen behandlet et sæt af handleplaner fra 2017 – 2019, om indsatte mænd, som er dømt for sædelighedskriminalitet, herunder “blufærdighedskrænkelser eller forsøg herpå, besiddelse af børneporno, distribuering heraf, voldtægt eller forsøg herpå mod både voksne og/eller børn.” (Simonsen, 2020, s. 10). (**Fordnote her:** I henhold til Simonsens undersøgelse, vil der udelukkende blive inddraget materiale, som vedrører dømte voldtægtsmænd, som har forurettet myndige ofre. Med dette menes, at der bevidst er blevet sorteret og udvalgt blandt de handleplaner, med citater, der vedrører seksuelle forurettelser af myndige ofre, og der vil ikke indgå citater eller lignende, som har antydning af, at den

forurettede har været juridisk umyndig, altså under 18 år.). Blandt disse handleplaner, er der eksempler på mænd, som udtaler, at forurettelsen blandt andet har været drevet af magt: “Indsatte erkender forholdene og fortæller, at han, under det pådømte, oplevede en stor følelse af magt og beskriver selv dette som drivkraften bag kriminaliteten og forstår det selv, som en måde at håndtere egen oplevelse af mindreværd.” (Simonsen, 2020, s. 44). Ud fra denne handleplan, kan man læse at manden begrundet forurettelsen med sit eget mindreværd, hvilket man kan argumentere for, at bruger som slags ‘undskyldning’ for at have begået forurettelsen—en art *entitled himpathy*, overfor sig selv, for at have følt et mindreværd. Men som det også bliver nævnt, anerkender han, at det medførte en følelse af stor magt, hvilket man derfor kan argumentere for, kunne være et forsøg på netop at ville genetablere sin hierarkiske magtposition, ved at bruge seksuel vold.

Simonsen illustrerer i en anden af de anførte handleplaner fra sit speciale, at forurettelsen har været motiveret af hævn:

“En anden forklarer hævn som motiv for at sexafpresse forurettede: [...] ”Han vedkender sig at have bedraget forurettede, men siger det ikke var med henblik på at opnå sex. Det var en hævnakt, fordi han mener, at forurettede bedrog ham, mens de var kærester.”” (Simonsen, 2020, s. 44)

Også i et tredje eksempel, er der tegn på, at den dømte ikke anerkender det moralsk forkerte ved handlingen, som han er blevet dømt for:

“En anden indsat forklarer at ophobning af frustration og vrede, som drev ham til ønsket om at ydmyge forurettede. Han vedkender sig ikke at have haft forsæt om voldtægt, men erkender at have ageret voldeligt. [...] ”Han tager hendes trusser af for at ydmyge hende, da han synes det var flovt, at alle vidste hun havde været ham utro. Han ville bare skræmme hende og ydmyge hende.” (Simonsen, 2020, s. 44)

I både det andet og tredje eksempel fra disse handleplaner, understøtter teorien om, at voldtægt kan være et udtryk for mænds følelse af *entitlement*; det kan argumenteres at være et udtryk for et sexistisk kvindesyn, når der eksempelvis står, at han vil tage hendes trusser af for at ydmyge hende, fordi han var flov over, at folk vidste at hun har været ham utro (Simonsen, 2020, s. 44). Man kan argumentere for, at han har følt sig *entitled* til at være egenrådig over hendes seksuelle goder. Hun har så at sige ‘frarøvet’ ham denne seksuelle gode ved at have ‘givet’ det væk til en anden, og dermed har bevæget sig udenfor ‘det usynlige hegn’ som Manne beskriver det (Manne, 2021, s. 7-8). Kvinden må derfor sættes tilbage på sin ‘retmæssige’ plads, for derved at genvinde en følelse af kontrol over magtbalancen mellem de to parter — en *down girl*-kommando, ifølge Manne (Manne, 2021, s. 7-8; Manne, 2019, s. 68). Uanset, er dette et tydeligt eksempel på misogyn vold mod kvinder, *fordi* de er kvinder.

Kønnede voldtægtsmyter

Ifølge Mathilde Worch Jensen og Trine Baumbach, kommer der ofte en række voldtægtsmyter til at stå i vejen for, at kvinder, som er de typiske ofre for voldtægt, ofte er dem, får en retfærdig behandling af myndighederne i mødet med retspraksis—fra det første møde med politiet med anmeldelsen, samt i mødet med sagens advokater og dommere, der med dommen, sætter det endelige punktum i sagen (Jensen & Baumbach, 2021, s. 391-392).

Amnesty International har i deres rapport *Giv os respekt og retfærdighed!* (2019), indsamlet en række voldtægtsorfes erfaringer i deres møde med det danske retssystem. Ofrenes beretninger, vidner om, hvordan der inde for retssystemets myndigheder eksisterer kønnede voldtægtsmyter, som påvirker sagens behandling (Amnesty International, 2019, s. 52). De skriver eksempelvis:

“Disse myter påvirker behandlingen af overlevende samt beslutningsprocesserne i alle stadier af retsprocessen. [...] Myten om, at kun visse »typer« kvinder eller de, der opfører eller klæder sig på en bestemt måde, bliver voldtaget, støder overleverne ofte

på. Den er tæt knyttet til forestillingen om, at mandlige gerningsmænd simpelthen ikke kan »styre sig« i mødet med kvinder, der er klædt eller opfører sig på en bestemt måde. Disse forestillinger stammer fra indgroede stereotyper om mandlig og kvindelig seksualitet.” (Amnesty International, 2019, s. 52)

Med afsæt i Kate Mannes teori, kan man argumentere for, at disse myter er udtryk for sexistiske overbevisninger, som gennem tiden, har undskyldt for mænds adfærd og i stedet har flyttet skylden over på kvinder. Det opretholde et patriarkalsk system, hvor kvinder systematisk er blevet fortalt, at de selvforskyldt er blevet udsat for disse misogyne forurettelser, som voldtægt eksempelvis er udtryk for. Der bliver udvist en uproportional mængde *himpathy* for gerningspersonen, når overbevisninger som eksempelvis, at mænd ikke er i stand til at 'styre sig', seksuelt, i rum med kvinder, hvis de opfører sig eller klædt på en måde, som man finder tillokkende. Landsdommer Katja Høegh, som også er blevet anvendt tidligere i specialet, bekræfter også denne påstand om myter i retssystemet, og har i denne rapport udtalt følgende:

“Hun [red. Katja Høegh] talte om en »dominoeffekt« af offerbebrejdelse og upassende spørgsmål fra politiet eller unødigt fokus på offerets tøj. »Disse spørgsmål kan medføre skam og frygt hos den forurettede«, sagde hun, »hvilket får dem til at 'krølle sammen' under afhøringen. Dette kan påvirke hele retsprocessen med konsekvenser for både offeret og fremtidige forurettede. Hvis fordomme fører til, at en retsforfølgelse ikke ender med en dom, bliver den næste voldtægtsanmeldelse måske slet ikke efterforsket ordentligt, fordi betjentene tænker, at retsforfølgelsen af den også vil mislykkes«” (Amnesty International, 2019, s. 52)

Hvis politiet udviser offerbearbejdelse og upassende spørgsmål, giver det så ofrene de rette forudsætninger for trygt at kunne fortælle om deres levede oplevelser? En mulig årsag til, at voldtægts ofre potentielt undlader at fortælle vigtige oplysninger, men i stedet vælger at fortie deres vidneudsagn kan skyldes, at alene risikoen ved, at politiet stiller upassende spørgsmål og *victim blaming* gør, at det i situationen, kan opleves som usikkert for ofret at skulle

fortælle sine oplevelser. En fortielse af et vidneudsagn er, ifølge Dotson, hvad der kendetegner *testimonial smothering* (Dotson, 2011, s. 244). Man kan også argumentere for, at såfremt sexistiske overbevisninger eller myter om voldtægt, begrænser ofrenes mulighed for at mødt med den rette mængde troværdighed af myndighederne i retssystemet, er dette ifølge Fricker, hvad der kendetegner (Fricker, 2008, s. 69-70; Manne, 2021, s. 141).

En historisk voldtægtskultur

Sexisme er, som nævnt, de ideologier, som retfærdiggør tilstedeværelsen af de patriarkalske strukturer, ifølge Manne (Manne, 2021, s. 7; Manne, 2019, s. 79). Misogyni er den udøvende adfærd, som opretholder de patriarkalske strukturer (Manne, 2021, s. 7; Manne 2019, s. 78). Misogyni og sexisme optræder ofte, men ikke altid sammen; en person kan godt handle på en misogyn måde, der 'fastholder' en kvinde i en mindre magtfuld position, uden at det nødvendigvis har grund i sexistiske overbevisninger (Manne, 2019, s. 79-80).

Man kan argumentere for, at det patriarkalske syn på kvinders kønsære i middelalderens retspraksis, var afgørende for behandlingen af voldtægtsofre; i middelalderen var hovedformålet i statens beskyttelsesinteresse, at beskytte kvindens *ærbare* status i familien og i samfundet, ifølge Jensen og Baumbach (Jensen & Baumbach, 2023, s. 394). Hendes autonomi, altså hendes ret til frie valg over egen krop, og hendes frihed til selv at bestemme, hvem hun seksuelt ville være sammen med, var ikke just at spore i tidsånden "Kvinden som individ og kvinden som borger i samfundet blev ikke set som relevant at beskytte." (Jensen & Baumbach, 2023, s. 394). Frem til 1930, var kvinder var en form for ejendom—en form for subjekt af seksuelle goder, som manden var i sin gode ret til at nyde, såfremt de var gift. Med straffeloven i 1930 blev denne *entitlement* til seksuel samkvem med sin hustru dog begrænset en smule. Det blev nu ulovligt at voldtage sin hustru—*medmindre* "kvinden var sindssyg, udpræget åndssvag eller befandt sig i en tilstand, i hvilken hun var ude af stand til at modsætte sig gerningen eller forstå dens betydning" (Jensen & Baumbach, 2021, s. 398). Med dette kan man eksempelvis tolke, at hvis kvinden sov, var beruset, eller lignende, var voldtægt således ikke en strafbar handling.

På daværende tidspunkt var voldtægtsbestemmelserne konstitueret omkring tvangsmidler (Jensen & Baumbach, 2021, s. 396-398). Man skulle altså kunne bevise, at kvinden var blevet ‘taget med vold’ —enten ved synlige, fysiske skader, eller med et vidnes bekræftelse, så hende kønsære igen kunne genvindes, ifølge Jensen og Baumbach (Jensen & Baumbach, 2021, s. 396). Fysisk-synlige skader forekommer sjældent i voldtægtssager—med undtagelse af skader ved kønsorganerne. Disse skader kan dog også ses ved frivilligt samleje, ifølge retsmedicineren Ole Ingemann-Jensen (Ingemann-Jensen, 2021, s. 157). I de tilfælde hvor bevisbyrden var tilstrækkelig for, at politiet kunne rejse sag an, så man voldtægt inden for ægteskabet som værende en formildende omstændighed, jf. daværende § 227 (Justitsministeriet, s.d., c). Man havde således indført en ‘ægtefællerabat’ for strafferammen for voldtægt. Ifølge Jensen og Baumbach, vejede hensynet til ikke at forstyrre ægteskabet på dette tidspunkt tungere end hensynet til anerkendelsen af forurettelsen, som kvinden havde været udsat for (Jensen & Baumbach, 2021, s. 400). Man kan argumentere for, at voldtægt således blev set som en *private wrong* — at voldtægt inden for ægteskabet ikke blev set som et privat anlæggende, der i udgangspunktet ikke vedrørte retsstaten (Duff, 2001, s. 64-65).

Patriarkatet i 1960’erne og 1970’erne

Foruden ægtefællerabatten for voldtægt, var der, ifølge Jensen og Baumbach, tilsyneladende også en anden bemærkelsesværdig tendens i 1960’ernes retspraksis, hvor “alt for mange voldtægter, som burde have været pådømt efter § 216, blev henført under den mindre alvorlige og mildere bestemmelse i §217” (Jensen & Baumbach, 2021, s. 401). Dette blev først revideret i 1981, så det fremover ikke længere var en mulighed (Jensen & Baumbach, 2021, s. 401). At dømme voldtægt efter en mildere bestemmelse *generelt*, i praksis, kan tollkes på flere måder. En mulig forklaring er, at det kunne være et udtryk for *himpathy*; at man sympatiserede uproportionalt med den dømte borger, og derfor så mildere på forurettelsen. Man kan også tolke det som en misogyn retspraksis, som ramte kvinder systematisk. Det kan give antydning af *testimonial injustice*; at offeret ikke er blevet tildelt den rette mængde troværdighed, på grund af fordomme om voldtægt og/eller på grund af hendes køn (Fricker, 2008, s. 69). Det kan også give antydninger af *epistemic entitlement*;

hvor den tiltalte borger er blevet tildelt en betydelig større troværdighed i sit vidneudsagn under afhøringen, på grund af sit køn, hvilket har haft en afgørende betydning for strafudmålingen ved domsafsigelsen (Manne, 2021, s. 141).

I 1973, i et relativt populært ungdomsblad, kaldet *Vi Unge Nyt*, blev der udgivet en artikel med overskriften: *Hvis du bliver voldtaget: Ti stille og slap af* (Holm, 1973, s. 42). I denne, har journalisten Peter Holm, interviewet den unge kvinde, Bente, som havde været udsat for voldtægt. Artiklen indledes med følgende tekst:

“Bente, 18 år, har et råd til piger, der bliver voldtaget: »Ti stille og nyd det. Når I har markeret jeres modstand og protesteret, er der ikke mere at gøre. Bliver I ved, risikerer I bare, at fyren slår jer helt i smadder. Når han så er færdig, kan I jo gøre op med jer selv, om I vil melde ham til politiet. Jeg gjorde det ikke!« Bente ved hvad hun taler om. Hun er selv blevet voldtaget.” (Holm, 1973, s. 42).

Alene overskriften på artiklen må siges at være rimelig problematisk. Man kan stille spørgsmålstegn ved, om hvorvidt Peter Holm, på vegne af *Vi Unge Nyt*-bladet, ikke sender et særligt problematisk budskab med de ca. 60.000 eksemplarer, som i 1973 udkom *hver måned*, ifølge Peter Lerhmann, der oplyser dette på sin hjemmeside (Lehrmann, s.d.). Man kan argumentere for, at overskriften var misogyn, eftersom den nærmest anbefalede unge kvinder til, at undlade at anmelde voldtægt, når der står “[t]i stille og slap af” (Holm, 1973, s. 42).

Overskriftens misogyne budskab bliver bekræftet af interviewet med den unge kvinde, Bente, som blevet citeret med følgende: “Når han så er færdig, kan I jo gøre op med jer selv, om I vil melde ham til politiet. Jeg gjorde det ikke!” (Holm, 1973, s. 42). I artiklen beskriver Bente, hvordan manden, der voldtog hende, ydmygede hende ved at kalde hende et 'pattebarn', da hun sagde nej til alkohol. Da hun sagde hun ville gå til politiet, efter han havde voldtaget hende, gjorde han sig selv til offeret og begyndte at græde: “Det kunne jeg ikke

være bekendt, og om jeg vidste, hvor lang tid han kunne komme i spjældet for det. Men det synes jeg nu faktisk han skulle have fundet ud af på forhånd!«” (Holm, 1973, s. 42). I denne fortælling tegner der sig et billede af en mand der har følt sig *entitled* til at skulle have samleje med den unge kvinde, og det øjeblik hun nægter ham denne feminint kønnet-kodede gode, bliver han misogyn og sætter hende tilbage på ‘hendes plads’ (Manne, 2021, s. 36-37). Derudover tyder det også på, at han udviste en art ‘*entitled himpathy*’, men for sig selv. Hvorvidt Kate Manne ville godtage denne udvidelse, vides ikke, men det kan muligvis forklare denne form for uproportional sympati for de potentielle konsekvenser af sine egne handlinger.

I artiklen interviewede Peter Holm også kriminalkommissæren Jørgen V. Iversen. Iversen startede med at forklare, at der fandtes to former for voldtægt—en ‘gammeldags’, som man i dag muligvis ville oversætte til overfaldsfoldtægt, og ‘den mest almindelige’, som i dag nok ville dække over kontaktvoldtægt. Han udtalte, at ‘den almindelige voldtægt’ sker “når pigen optræder letsindigt eller indladende overfor en mand på en restaurant. Følges de hjemad kan det få følger i en port eller hjemme hos en af parterne.” (Holm, 1973, s. 42). Til de ‘piger’, som blev udsat for ‘den almindelige voldtægt’, havde Iversen et råd: “Gå til politiet. Det er mit indtryk, at ingen af de piger, der har anmeldt voldtægt, er bange for at få et dårligt rygte.” (Holm, 1973, s. 42). Efterfølgende forklarede Iversen, hvad man som offer kunne forvente i mødet med politiet, når man ville anmelde en voldtægtsforbrydelse. Men herefter tager interviewet en drejning, da han begynder at advare om falske anmeldelser. Om dette udtalte han følgende:

“Men nu skal pigerne ikke få gode ideer, hvis de for eksempel er blevet svigtet af deres fyr: Straffelovens paragraf 165 foreskriver bøde, hefte eller under skærpende omstændigheder fængsel indtil 1 år, såfremt man til en offentlig myndighed anmelder en strafbar handling, som ikke er begået! Så derfor piger: Går I med en fyr hjem »for at drikke morgenkaffe«, må I hellere tie stille og nyde det. For I er selv ude om det ...” (Holm, 1973, s. 42)

Når en politifagkyndig udtaler: “Går I med en fyr hjem »for at drikke morgenkaffe«, må I hellere tie stille og nyde det. For I er selv ude om det ...” (Holm, 1973, s. 42), kan man argumentere for, at han sender et budskab til alle de unge læsere, at kvinder ikke har et valg om autonomi, hvis først hun er taget med en mand hjem. På samme vis, når Iversen forklarer, at de kvinder som opfører sig ‘letsindig’ eller ‘indladende’ risikerer at blive udsat for ‘den almindelige voldtægt’ – selvforskyldt. Det sender muligvis et budskab om *himpathy*; at man som mand bliver undskyldt for at have voldtaget en kvinde som er ‘letsindig’ eller ‘indladende’ — at mænd ikke kan ‘gøre for det’ i sådanne tilfælde (Manne, 2021, s. 36-37, 133-134). Yderligere kan man tolke det som en bekræftelse af, hvorfor nogle mænd føler sig *entitled* til seksuelle ‘goder’ fra kvinder (Manne, 2021, s. 11). Advarslen om konsekvenserne ved en falsk anmeldelse, kan tolkes som en art *testimonial smothering*. Som repræsentant for politimyndigheden, kan man ud fra hans indslag tolke, at der ved politiet potentielt eksisterer nogle sexistiske overbevisninger og voldtægtsmyter, som kan ramme kvinder, særligt når de vil anmelde kontaktvoldtægt. Det kunne være en mulig forklaring på, hvorfor nogle kvinder ikke har anmeldt en voldtægt, hvilket er karakteristisk for *testimonial smothering* og *siliencing* (Dotson, 2011, s. 244).

I artiklen stillede Holm spørgsmålstejn ved, hvornår noget kan regnes for voldtægt. Han skrev eksempelvis således:

“Det er indlysende for enhver at manden, der følger efter pigen i skoven og vælter hende omkuld bag en busk er voldtægtsforbryder – og skal straffes. Men hvor er grænsen når han efter en hyggelig aften lige skal have en kop øl på hans eller hendes værelse? Det er her det hyggelige kram let bliver til mere end hun har lyst til. Måske fordi hun er bange for at blive gravid, måske fordi hun er genert eller måske fordi hun ikke vil hoppe i kanen med en fyr den første aften. Måske har han misforstået invitationen og troet noget mere. I hvertfald er han opstemt og parat til det frække [...]” (Holm, 1973, s. 42)

Her kan man igen argumentere for, at der er tale om både *himpathy*, *entitlement*, når Holm begrundet, hvorfor nogle mænd kan “misforstå invitationen” såfremt han er “opstemt og parat til det frække” (Holm, 1973, s. 42).

Patriarkatet i det 21. århundrede

I medierne var der flere, som debatterede ægtefællerabatten for voldtægt, jf. § 227, og udtalte holdninger for og imod en afskaffelse af straffebestemmelsen. I artiklen *Ægteskab kan mildne straf for voldtægt* (2009), af Camilla Stampe og Mette Klingsey, udtalte blandt andet Lasse Lund Madsen, som i dag er professor i strafferet og straffeproses ved Aarhus Universitet, at “det fortsat vil være en formildende omstændighed at være i et ægteskab - selv hvis paragraf 227 skulle blive fjernet.” (Stampe & Klingsey, 2009). I artiklen uddyber han således:

“Der er forskel på udnyttelse og tvang. Hvis en mand udnytter sin fulde kone, er der tale om udnyttelse - ikke voldtægt. Her har vi at gøre med mennesker, der har været i seng med hinanden flere hundrede gange [...] Betyder det så, at man lige skal sikre sig sin kones samtykke, inden man går i seng med hende? Det er en mærkværdig indblanding i ægtefællers samliv” (Stampe & Klingsey, 2009)

Madsen udtaler sine holdninger tydeligt i denne artikel. Ligeledes kan man argumentere for, at han mener, at partnervoldtægt er en *private wrong*; at det ville være “en mærkværdig indblanding i ægtefællers samliv” hvis staten ophævede straffebestemmelsen. Man kan argumentere for, at det potentielt er udtryk for en sexistisk holdning, at kvindens autonomi, i et parforhold, ikke bør være en relevant beskyttelsesinteresse for staten at adressere, når han stiller spørgsmålstejn ved, om “man lige skal sikre sig sin kones samtykke, inden man går i seng med hende” (Stampe & Klingsey, 2009). Med denne ligefremme udtalelse: “Der er forskel på udnyttelse og tvang. Hvis en mand udnytter sin fulde kone, er der tale om udnyttelse - ikke voldtægt.” (Stampe & Klingsey, 2009), kan man argumentere for, at det er misogyne ytringer, som vidner om sexistiske overbevisninger og holdninger om, at kvinder, som besidder nogle feminint kodede-goder, som mænd, i et parforhold, er *entitled* til at kunne

‘tage’ fra hende; hvis man er i et parforhold, så er en mand *entitled* til at ‘udnytte’ sin partner, eftersom de “har været i seng med hinanden flere hundrede gange” (Stampe & Klingsey, 2009; Manne, 2021, s. 52).

Når en privilegeret, hvid, ciskønnet heteroseksuel mand, som eksempelvis Lasse Lund Madsen, udtaler sig således, er der risiko for, at det taler ind i *testimonial smothering*; at kvinder, på grund af udtalelser som disse, bliver overbevist om, at det ikke kan betale sig at anmelde partnervoldtægt. Hvis en, på daværende tidspunkt, adjunkt ved Juridisk Institut på Aarhus Universitet, udtaler, at “det fortsat vil være en formildende omstændighed at være i et ægteskab - selv hvis paragraf 227 skulle blive fjernet”(Stampe & Klingsey, 2009), sender det muligvis et budskab om, at partnervoldtægt, i strafferetspraksis, ikke er noget staten finder alvorligt. Herudover kan man frygte, at det potentielt er udtryk for en mere normativ holdning til, hvordan kvinder i parforhold bør være seksuelt tilgængelige, som bekræfter nogle mænd i, at partnervoldtægt ikke er en moralsk-forkert adfærd—om ikke andet for den tid. Der kan potentielt også være andre forklaringer på, hvad der ligger til grund for Madsens udtalelser, men med afsæt i den anvendte teori, ovenfor, er disse i al fald mulige.

Patriarkatet i dag

I offerundersøgelsen kan man, hvordan “[...] ens livsstil med hensyn til at gå ud om aftenen og gå ud med venner og bekendte for at feste og more sig.” (Balvig, 2025, s. 293), kan spille en rolle for kvinders udsathed for voldtægt. At kalde det for en ‘livsstil’ når man går “ud om aftenen og gå ud med venner og bekendte for at feste og more sig.” (Balvig, 2025, s. 293), kan forekomme misvisende. Selvom det fremgår af rapportens beregninger, at der reelt er flere kvinder, som bliver voldtaget om aftenen eller i weekenden under/efter en fest, så kan det også lyde som om, det ikke er et essentielt valg — at man, uden sociale konsekvenser, kunne vælge det fra.

Der kan muligvis også være andre årsager til, at kvinder oftere bliver udsat for seksuelle forurettelser og voldtægt om aftenen eller når de er til fester med venner og bekendte, men én

forklaringen kunne være med udgangspunkt i Kate Mannes teorier om patriarkalske strukturer, hvor sexistiske ideologier om binære kønsroller dominerer i samfundet; at kvinder bliver opfattet som tilgængelige ‘*givere*’ af feminint-kodede goder, særligt hvis det er mørkt, de har drukket alkohol eller har festligt tøj på — fordi de er *kvinder* “in a man’s world”, hvor nogle mænd føler sig *entitled* til at kunne ‘tage’ disse goder (Manne, 2021, s. 7-9; Manne, 2019, s. 68)

Der begynder at tegne sig et billede af en art patriarkalsk ‘voldtægtskultur’. Kenneth Reinicke, der, som nævnt tidligere, er lektor i mandeforskning, hævder, at “der i alle samfund i større eller mindre omfang eksisterer en voldtægtskultur.” (Reinicke, 2025). Han uddyber begrebet ‘voldtægtskultur’ således:

“Med begrebet voldtægtskultur skal forstås den sociale og kulturelle kontekst, hvor seksuelle overgreb normaliseres, trivialiseres eller undskyldes, ofte gennem holdninger, adfærd, sprog og institutionelle praksisser. Det er ikke en kultur, der nødvendigvis aktivt fremmer voldtægt, men snarere en struktur, der indirekte tillader eller nedtoner alvoren af seksuel vold og overgreb. Begrebet peger på de systemiske og kulturelle faktorer, der kan bidrage til, at seksuel vold ikke bliver taget alvorligt.” (Reinicke, 2025)

Med afsæt i Manne, kan man argumentere for, at en ‘voldtægtskultur’ kan siges at være resultatet af de sexistiske overbevisninger og holdninger. Når det kan siges at være en kultur, som enten tillader eller negligerer voldtægt, kan man argumentere for, at voldtægt er en normaliseret, kulturel adfærd, som er med til at opretholde patriarkatet (Manne, 2019, s. xii-xiii; Manne, 2021, s. 9, 52)

gger den tiltalte mands forklaringer mere autoritet, og derfor vægter hans ord højere end offeret (Manne, 2021, s. 141). En tredje forklaring på dette kunne være, at det er et udtryk for *himpathy*; at man sympatiserer med den tiltalte, i uproportional grad, frem for offeret (Manne,

2021, s. 134). Når man derudover i EU's rapport, om kønnet vold mod kvinder, kunne lave et estimat om, at næsten hver tredje kvinde i Danmark, på et tidspunkt oplever at blive udsat for voldtægt eller forsøg herpå (FRA et al., 2024, s. 15), kan man argumentere for, at den aktuelle retspraksis vedrørende voldtægt, i al fald, kan opleves som værende problematisk, hvad angår måden den behandler de forurettede kvinder på. Der kan der være flere årsager til.

Systematiske henlæggelser af sager

Et muligt svar er, at politiet har for få ressourcer. Det er der i al fald noget der tyder på. Som vi så i casebeskrivelsen, har der været en større mediedækning, som har kunnet afsløre, at der har været et systematisk svigt i politiets håndtering af anmeldelser (Asmussen, 2025). I januar, 2025, blev disse anklager bekræftet af både tidligere og nuværende politibetjente, som eksempelvis kunne fortælle, hvordan de havde haft til opgave at 'vaske' en række sager. Birgitte Skovlund Asmussen skriver i artiklen Justitsministeren indkalder rigspolitichefen og rigsadvokaten til møde om 'vask af sager' (2025), at "flere politibetjente har fortalt til DR, hvordan de "vasker sager", "skriver dem døde" og "gør sager tynde"", ved enten bevidst at oprette dem under forkerte sagsnumre, ikke indhenter relevant bevismateriale, for nemmere at kunne lukke sagerne helt ned (Asmussen, 2025). Til Asmussen beretter nogle politibetjente, at de blev sat til at henlægge sagerne "på grund af store sagspukler. Det gælder også sager om personfarlig kriminalitet som vold og voldtægt" (Asmussen, 2025).

Hverken Justitsminister, Peter Hummelgaard, eller Rigspolitiet ville erkende at have kendt til dette 'fænomen', forud for DR's afsløringer i 2023 (Asmussen, 2025). Hummelgaard fortæller, at han aldrig har hørt om det, "at vaske sager, at skrive dem døde eller tynde" (Asmussen, 2025), og udtaler blandt andet følgende:

"Jeg har ikke kendt til det her begreb at vaske sager, før I har præsenteret det. Men jeg er klar over, at politiet er presset. Der er mange sager, der bliver henlagt, og der er hele tiden et pres på ressourcerne i politiet. Der er ingen tvivl om, at mange politifolk

føler, at de skal løbe hurtigt. [...] Jeg har ikke kendt til det konkrete begreb. Jeg har hørt om, at politifolk er pressede, siger han.” (Asmussen, 2025)

Men graver man lidt, kan man finde en beretning fra 2015, hvor Rigsrevisionen tog initiativ til en undersøgelse, som ligeledes handlede om politiets henlæggelse af straffesager (Rigsrevisionen, s.d.). I 2019 afslutter man denne sag med følgende bemærkning: “Der er i notatet fulgt op på Rigsadvokatens og Rigspolitiets arbejde med at revidere anmeldelseskvitteringen og udarbejde nærmere retningslinjer, der kan sikre en tilstrækkelig og forståelig orientering af den forurettede.” (Rigsrevisionen, s.d.). Ud fra dette, kan man argumentere for, at myndighederne har haft kendskab til tidligere episoder med politiet som henlægger sager.

For at forhindre og straffe kriminalitet, er den danske stat afhængig af, at dens institutioner opererer effektivt, og at dens indbyggere agerer aktive borgere. Hvis ingen af dens borgere anmelder kriminalitet, har staten ikke mulighed for effektivt at straffe kriminalitet. Samtidig, er staten også afhængig af et velfungerende retssystem, der tager sagerne alvorligt og fører dem gennem hele retsprocessen, så det faktisk giver mening for dets borgere at anmelde kriminaliteten, ifølge Duff og Marshall (Duff & Marshall, 2024, s. 564). “In a decent society, we expect the police to exercise discretion in deciding which (alleged) crimes to investigate, and which to treat as crimes—which to refer to the prosecution service to be dealt with through the criminal process.” (Duff & Marshall, 2024, s. 564). Retssystemet skal altså også fungere, hvis det skal meningsfuldt for flere kvinder at opfylde deres samfundsplicht ved at anmelde. Samfundets roller er således interdependente; de er afhængige af hinanden—hvis jeg står til ansvar for dig, må du også stå til ansvar for mig; hvis tiltalte skal stå til ansvar for retsstaten, må retsstaten også stå til ansvar for den tiltalte, som borger af staten (Marshall, 2014, s. 296).

“If victims have the kinds of role duty I am ascribing to them, then they also have the right, first of all, not to be obstructed in the performance of that duty; but further they have the right to positive assistance from their fellow citizens and, most importantly,

from officials. Apart from some very general role-derived rights—to be taken seriously when they report crimes, to be protected from intimidation, for example—the precise form which such assistance should take will depend upon the nature of the criminal justice processes: the differences between adversarial and inquisitorial systems, for instance, will impose different obligations on officials as to the treatment of witnesses and victims in the trial process.” (Marshall, 2014, s. 304)

Staten er har et generelt ansvar for, at straffe *public wrong*-forurettelser, og beskytte samfundet og dets borgere imod disse; staten er eksempelvis forpligtet til at beskytte sin borgere mod andre former for personfarlig kriminalitet, som er omfattet af straffeloven, eksempelvis vold og tyveri etc., fordi det også er moralsk-forkerte handlinger, som strider mod vores konstituerende værdier. Men vold og tyveri har ikke et kønnet aspekt, ligesom voldtægt og andre seksuelle forurettelser har. Når seksuelle forurettelser og voldtægt rammer kvinder, fordi de er *kvinder*, bliver forurettelsen *mere* moralsk alvorlig. Med undertegnelsen af Istanbulkonventionen, har staten forpligtet sig til, at tage netop denne kriminalitetstype alvorlig. Ifølge landsdommer Katja Høegh, er det centralt, at politiet håndterer voldtægtsofres anmeldelser, på ansvarlig vis, hvis man har et ønske om, at de *faktisk* anmelder forurettelserne (Høegh, 2021, s. 504). Om sårbarheden ved netop disse typer anmeldelser, skriver hun følgende:

“Hvis man vil sikre, at voldtagne kvinder anmelder voldtægt, er et nøgleelement, at de kvinder, som rent faktisk politianmelder, oplever, at de ved anmeldelsen bliver taget alvorligt, og at de bliver hørt under retssagen. Her er det centralt, at man i politi og anklagemyndighed, som bistandsadvokat eller forsvarer og ved domstolene til stadighed er bevidst om, at voldtægtssager er sager, hvor kvinden som anmelder er særligt sårbar. Samtidig nytter det imidlertid ikke, at fokus alene bliver på kvindens oplevelse af processen. Man må således ikke glemme, at der også er en sigtet eller tiltalt, som er oppe mod en meget alvorlig anklage, og som har krav på alle de retsgarantier, som et demokratisk samfund må yde sine borgere. Den tiltalte mand har således i mindst samme grad som kvinden krav på en proces, hvor han oplever at blive hørt og taget alvorligt. Og det indebærer også en proces, hvor de spørgsmål, som

den tiltalte og hans forsvarer ønsker at stille det formodede offer, ikke automatisk kan afskæres, fordi det kan være ubehageligt for hende at svare på dem.” (Høegh, 2021, s. 504)

Hvis staten ønsker en mere ensartet, lige retspraksis, må staten holde de implicerede ansvarlige, som *borgere af samfundet*—at både den tiltalte og offeret adresseres som ‘en af os’. Den tiltalte må inddrages i retssalen, for at blive stillet til ansvar, som *borger*, for den forurettelse der er blevet begået imod en *medborger* (Marshall, 2014, s. 303). Ved at holde den tiltalte ansvarlig i retten, kommunikerer staten, at dette er en moralsk-forkert adfærd, som forurettede samfundets borgere. Men staten anerkender også den lidelse ofret er blevet udsat for. Retssalen og myndighederne er nødt til at udvise *testimonial justice*; udvise den rette mængde troværdighed til *Speaker*, altså ofret, som en kyndig *Knower* i sine oplevelser, og være dydige *Hearers* til hendes vidnesbyrd (Fricker, 2008, s. 69).

Daugaard Sorensen v. Denmark (2024)

Den 15. oktober, 2024, faldt der dom ved Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol i Strassbourg, over den danske stat, som blev dømt skyldig i at have begået “så væsentlige mangler i den proceduremæssige reaktion på klagerens påstande om voldtægt, at der havde været en krænkelse af statens positive forpligtelser i henhold til EMRK-artikel 3 og 8” (Institut for Menneskerettigheder, s.d.). I DR-artiklen *Ekspert om bemærkelsesværdig dom: 'Det har simpelthen ikke været godt nok'* (2024) skriver Laura Kirkebæk-Johansson følgende: “Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol i Strasbourg har i dag slået fast, at Danmark har krænket 24-årige Emmas rettigheder i en voldtægtssag.” (Kirkebæk-Johansson, 2024). I en anden DR-artikel, *Menneskerettighedsdomstol fastslår: Danmark krænkede Emmas menneskerettigheder – blev frataget muligheden for at få prøvet sin voldtægtssag* (2024), beskriver Maiken Frederiksen og Line Gertsen, hvordan denne dom er yderst særlig, fordi dommen gav den danske borger, Emma Daugaard Sørensen, medhold i, at den danske anklagemyndighed havde forurettet hendes rettigheder i behandling af hendes voldtægtssag (Frederiksen & Gertsen, 2024).

“For at retssagen kunne køre, skulle den mistænke mand inden for en bestemt frist have besked om, at han skulle stilles for en dommer. Den frist overholdt statsadvokaten ved en fejl ikke. Og alene af den grund gik manden fri uden at have været for retten. [...] Forløbet fik Emma til at klage til Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol. Og det er altså her, der nu er afsagt dom.” (Frederiksen & Gertsen, 2024)

Efter dommen i Strasbourg, fik Emmas sag bred omtale i medierne. I et interview med Frederik Waage, Prof. i forfatnings- og forvaltningsret ved Syddansk Universitet, skriver Kirkebæk-Johanssons bl.a., at Waage finder denne dom ‘meget bemærkelsesværdig’. Han udtaler blandt andet følgende: “Menneskerettighedsdomstolen slår fast, at der er sket en krænkelse af kvindens privatliv, ligesom behandlingen har været nedværdigende og i strid med konventionens regler. Det har simpelthen ikke været godt nok” (Kirkebæk-Johansson, 2024). I samme artikel, udtaler Louise Halleskov, som er Prof. i offentlig ret ved Aarhus Universitet, sig ligeledes om sagen:

“Vi har masser af domme fra Menneskerettighedsdomstolen, som siger noget om staternes forpligtelse til effektivt at efterforske og retsforfølge påståede konventionskrænkelser [...] [d]e gange, Danmark er blevet dømt, er det typisk en anden type bestemmelse og en anden type forpligtelse, der er at tale om” (Kirkebæk-Johansson, 2024)

Også Justitsminister Peter Hummelgaard, udtalte sig om sagen. I et interview, af Emil Eller, udtalte justitsministeren følgende:

“Det er alvorligt, når myndigheder begår fejl, og Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol har fundet, at der i denne sag er tale om så grove fejl, at de kan karakteriseres som en krænkelse af Den Europæiske Menneskerettighedskonvention [...] [m]en det er ikke nyt for mig, at der er begået fejl af myndighederne i denne sag. Det har der desværre aldrig hersket tvivl om, og der er derfor allerede implementeret en række tiltag for at minimere risikoen for denne type fejl.” (Eller, 2024).

Daugaard-Sørensen sagen, er ikke et enestående eksempel. Med afsæt i politiets systematiske henlæggelse af eksempelvis voldtægtssager, case materialet og ud fra de problemstillinger, som er blevet diskuteret i analysen frem til nu, tegner der sig et billede af, at myndighederne gennem årene, ikke har taget denne type kriminalitet alvorligt, og dermed har svigtet i at beskytte sine borgere, særligt kvinder, fra sådanne handlinger.

Den nye strafreform

Umiddelbart ser regeringens udspil, fra maj 2025, om en ny strafreform lovende ud;

“Regeringen vil gennemføre en strafreform, der sikrer, at kriminelle, som begår alvorlig personfarlig kriminalitet, bliver idømt markant hårdere straffe, der i langt højere grad afspejler forbrydelsens grovhed. Samtidig skal ofre for forbrydelser opleve, at samfundet er på deres side, og at retssystemet er indrettet på en måde, som sikrer respekt for ofrene.” (Regeringen, 2025, s. 4)

Citatet ovenfor tyder på, at myndighederne vil skærpe indsatsen mod personfarlig kriminalitet og med reformen, forsøge at bremse forekomsten af voldtægter blandt sine borgere.

Regeringen vil blandt andet hæve strafferammen for grov vold og voldtægt, fordi udviklingen i kriminalitetsraten, det ved netop disse typer af forurettelser, ikke har samme faldende tendens, som ved andet kriminalitet (Regeringen, 2025, s. 4). Ud fra et teoretisk synspunkt, kan regeringens udspil være udtryk for flere mulige motiver. Det kan eksempelvis være et udtryk for en retributivistisk tilgang, hvor fremtidige, potentielle borgere, som begår gruppe- og overfaldsvoldtægt, fremover fortjener at blive straffet endnu hårdere (Duff, 2001, s. 19-22) Den hårdere straf kan også være udtryk for en relativ konsekventalistisk tilgang, hvor regeringen ønsker at overbevise eller, om muligt, manipulere flest mulige borgere fra i fremtiden at udøve en sådan adfærd (Duff, 2001, s. 3-6). Med en relativt utilitaristisk tilgang, ville de potentielle, fremtidige, kriminelle, borgere blive dømt med længere og hårdere straffe for at mindske forekomsten af voldtægt i fremtiden, ideelt set—borgeren bliver således et middel for staten til at opnå et større samfundspolitisk mål (Duff, 2001, s. 13).

Ud fra en kommunikativ vinkel, sender staten, med denne strafreform, nu et budskab om yderligere afstand til denne personfarlige kriminalitet, qua forslaget om den potentielle skærpelse af strafferammen for, blandt andet, voldtægt i praksis. Det øgede politiske fokus på voldtægt ser, som nævnt, relativt lovende ud, og det virker intuitivt som nogle forholdsvist progressive tiltag til at forebygge voldtægt og grove seksuelle forurettelser, og beskytte potentielle fremtidige ofre imod disse forurettelser i fremtiden. Staten kommunikerer et budskab, med de hårdere straffe, at det er alvorlige moralsk-forkerte forurettelser, når de skriver, at ofrene skal “opleve, at samfundet er på deres side, og at retssystemet er indrettet på en måde, som sikrer respekt for ofrene.” (Regeringen, 2025, s. 4). De sender et budskab, hvor de anerkender vigtigheden af ofrenes følelse af at blive taget alvorlig af myndighederne i sagsbehandlingen. Det vidner om, at staten potentielt udviser *testimonial sensibility*; at de er blevet mere opmærksomme på den hidtil problematiske behandling af ofrene i retssystemet. Dette kan også siges at være et budskab om *testimonial justice*, som er måden man retter op for *testimonial injustice*; at man forsøger at korrigere for de fordomme og antagelser, som tidligere, og muligvis stadig, har stået i vejen for at *Speaker*, altså offeret, har fået den rette troværdighed, som *Knower*, i sit vidnesbyrd (Fricker, 2008, s. 70).

Men dvæler man lidt ved strafskærpelsens detaljer, så er regeringens udspil forholdsvist problematisk. Det er nemlig ikke al voldtægt, som regeringen, med dette initiativ, forsøger at nedbringe. Skærpelserne vedrører *udelukkende* gruppevoldtægt og overfaldsvoldtægt. I og med, at der kun foreslås skærpelser af strafferammen ved gruppe- og overfaldsvoldtægt, i praksis, ligger der, som følge, et budskab mellem linjerne om, at overfalds- og gruppevoldtægt er et langt større problem, end hvad der er tilfældet.

“I 2021-2024 oplyser omkring en femtedel af de kvindelige voldtægtsofre, at de ikke kendte gerningspersonen, jf. figur 7.4. [...] Der synes at være en udvikling i retning af, at andelen af kvinder, der oplyser, at de enten ikke kendte gerningspersonen, eller at gerningspersonen var en nuværende eller tidligere partner, er mindsket, mens andelen af ofre med en anden relation til gerningspersonen er øget, herunder andelen hvor

gerningspersonen var en (tidligere) ven eller kammeret, som i 2021-2024 var tilfældet i godt en femtedel af voldtægterne. I 2021-2024 oplyser omkring en femtedel af de kvindelige voldtægtsofre, at de ikke kendte gerningspersonen, jf. figur 7.4. [...] Kontrolspørgsmålet viser, at 37 pct. af dem, der i 2021-2024 oplyser, at de ikke kendte gerningspersonen, havde haft kontakt med gerningspersonen forud for overgrebet. Hvis disse personer fjernes fra kategorien ”Kendte ikke gerningspersonen” reduceres andelen, der angiver dette, fra 21 pct. til 13 pct. i 2021-2024. Tilsvarende udvides så ”anden relation til gerningspersonen” til at omfatte 57 pct. af ofrene” (Balvig, 2025, s. 123-124)

I offerundersøgelserne bliver det fremlagt, at antallet voldtægtsofre, der var blevet voldtaget af ‘ukendte gerningspersoner’ — også kaldet overfaldsvoldtægt — er *faldende*. I angivelsen af ‘ukendte gerningspersoner’ fremkommer først, at 21 % voldtægtsofre havde været udsat for *overfaldsvoldtægt*. Men på baggrund af et kontrolspørgsmål, viser det sig, at det *faktiske* antal ofre for overfaldsvoldtægt er på 13 %. Med denne rettelse udgør det reelle antal ofre for kontaktvoldtægt 57 %. Endelig, er antallet af partnervoldtægter på 29 % af voldtægtsofrene (Balvig, 2025, s. 123-124). For gruppevoldtægt, udgjorde antallet af voldtægtsofre 6 % (Balvig, 2025, s. 129). Om denne strafreform, ligger et skævt fokus på strafskærpelserne for gruppe- og overfaldsvoldtægt, som værende et mere alvorligt problem for samfundet, kan man overveje. Statistikkerne peger i al fald på, at der er en faldende tendens hvad angår ‘ukendte gerningspersoner’, samt partnervoldtægt, end der har været tidligere. Derimod er der en stigende tendens i kontaktvoldtægter (Balvig, 2025, s. 123). Man kan derfor argumentere for, at kontakt- og partnervoldtægt, qua de 86 % voldtægtsofre, derfor er et mere alvorligt problem for kvinder, og dermed også for staten. Med reformen sender staten et indirekte budskab om, at kontakt- og partnervoldtægts-forbrydelser ikke er lige så stort et problem; at kontakt- og partnervoldtægt *ikke* har den tilstrækkelige mængde alvorlige ‘grovhed’ til, at høre under kategorien med alvorlig personfarlig kriminalitet; at partnervoldtægt og kontaktvoldtægt altså er *mindre alvorlig* personfarlige kriminalitetstyper end de andre typer og at staten herfor ser *mildere* på disse former for voldtægtstyper; at kontakt- og partnervoldtægt er *mindre moralsk forkerte* end gruppe- og overfaldsvoldtægt; og endeligt, at

staten, som følge, ikke har samme ambition om at beskytte sine borgere imod partnervoldtægt og kontaktvoldtægt, som ved gruppe- og overfaldsvoldtægt.

Konnotationer til ægtefællerabatten

Strafreformen får, med dette regeringsforslag, konnotationer tilbage til tiden inden man afskaffede 'ægteskabsrabatten' for voldtægt i 2013 (Justitsministeriet, s.d., c). Som det blev introduceret i casen, var der tilbage forskellige reaktioner på afskaffelsen af den tidligere § 227, som dengang lød således: "§ 227. Straf efter §§ 216-226 kan nedsættes eller bortfalde, når de personer, mellem hvilke kønslig omgængelse har fundet sted, er indtrådt i ægteskab med hinanden eller har ladet deres partnerskab registrere." (Justitsministeriet, s.d., c).

Jørn Vestergaard, som også blev anvendt andetsteds i casen, udtalte i en artikel fra 2009, at heller ikke dengang var synet på straflempe af partnervoldtægt i overensstemmelse med samfundets normative værdier og holdninger (Stampe & Klingsey, 2009).

"Ifølge professor i strafferet ved Københavns Universitet Jørn Vestergaard stammer paragraffen fra gammel tid, hvor man ikke mente, at der var grund til at forstyrre ægteskabet, selv om manden før ægteskabet havde begået en sædelighedsforbrydelse mod kvinden. "Dengang var det jo heller ikke strafbart for manden at voldtage sin ægtefælle, hvilket det i princippet først blev med straffeloven af 1930," fortæller Jørn Vestergaard. Han forklarer, at paragraffen sjældent bliver brugt, fordi anklager for voldtægt i et ægteskab hører til de sjældne. Sidst paragraffen blev taget i brug, var i 1941. Dengang var der tale om en mand, der havde voldtaget en 14-årig pige, som han senere blev gift med. På den måde kunne paragraffen være med til at sikre, at den 14-åriges nye mand ikke kom så lang tid i fængsel." (Stampe & Klingsey, 2009)

Før afskaffelsen, var det altså en formildende omstændighed, hvis en kvinde blev voldtaget af

en ægtefælle eller samlever. Forslaget om de nye skærper i straffen for gruppe- og overfaldsvoldtægt, ville i praksis, potentielt medføre en følelse af, at kontakt- og

partnervoldtægt igen blev en art formildende omstændighed. Det skal understreges, at den nye straffereform *ikke* giver ‘rabat’ for partner- og kontaktvoldtægt, men når det er sagt, så kan man argumentere for, at det alligevel sender et budskab om, at staten indirekte ikke synes disse typer voldtægt er lige så alvorlige personfarlige kriminaliteter, som gruppe- og overfaldsvoldtægt.

At regeringen kun fokuserer på gruppe- og overfaldsvoldtægt, som ‘de alvorligste typer voldtægter’, i straffereformen, har også vakt opsigt hos direktør for Kvininfo, Henriette Laursen. I artiklen *Regeringen hæver kun straffen for de 'alvorligste' voldtægter: 'Vækker mindelser om rabat for at voldtage sin kone'* (2025), af Anders Byskov Svendsen, fortæller Henriette Laursen, at “[d]et risikerer at sende et uheldigt signal, som vækker mindelser om den rabat, der engang var i straffeloven, hvis man voldtog sin kone.” (Svendsen, 2025). Rosa Lund, som er retsordfører ved Enhedslisten, forundret over denne opdeling af alvor ved de forskellige typer voldtægt, og udtaler følgende: “Jeg synes, det er bekymrende. For hvis man køber præmissen om, at de hårdeste forbrydelser skal straffes hårdest, så siger man med det her, at en voldtægt, hvor man kender gerningspersonen, er mindre alvorlig end en overfaldsvoldtægt.” (Svendsen, 2025). Lund påpeger, at denne reform negligerer, hvad intentionen med samtykkeloven var, “at man altid har ret til sin egen krop” — uanset om det er med ens partner eller bekendte (Svendsen, 2025).

Staten sender potentielt et budskab om, at gruppe- og partnervoldtægt er en *private wrong*, når staten opdeler de forskellige typer af voldtægt efter graden af alvor; at det er en adfærd, som staten ikke har samme ønske at beskytte sine borgere imod (Duff, 2001, s. 64-65). Man kan også overveje om det ikke risikerer at understøtte nogle patriarkalske strukturer, når staten sender et budskab om, at man i retssystemet underkender alvorligheden i partner- og gruppevoldtægt; at det peger på nogle sexistiske overbevisninger, hvor mænd i parforhold føler sig *entitled* til, at kunne kræve seksuelle goder af kvinden (Manne, 2021, s. 11). Eller om ikke det kan siges at være udtryk for *himpathy*, at man ser mildere på forurettelsen, når en mand, som har voldtager sin partner eller ven, skal straffes mildere end hvis det var en fremmed han voldtog (Manne, 2021, s. 134). Man kan argumentere for, at staten sender et

budskab til de kvinder, som er blevet, eller forsøgt voldtaget af sin partner eller ven, at det 'det ville have været værre', det ville have været mere alvorligt, hvis hun var blevet voldtaget af enten en fremmed mand, eller af en gruppe, end at blive voldtaget af en person, som man måske troede man kunne stole på og være tryk ved. Med dette budskab kan staten dermed risikere, at kvinder føler sig *silenced*, eller bliver udsat for *testimonial smothering*, i sit vidnesbyrd, og dermed potentielt undlader at anmelde, eller holder tilbage med vigtige detaljer i afhøringer i sagsbehandlingen (Dotson, 2011, s. 244).

5. Syntese og løsningsforslag

En opdeling af hvor hårdt man vil straffe udvalgte voldtægtstyper, kan sende et budskab om, at nogle voldtægtstyper er værre og mere alvorlige end andre; at overfalds- og gruppevoldtægt er et større problem for vores samfund, og at det er forurettelser, som staten anser for *mere moralsk-forkerte*, end partner- og kontaktvoldtægt er. Det kan sende et budskab til voldtægtsofre, at der er en rangering i hvor alvorligt forurettet de er blevet, og potentielt afholde nogle fra at anmelde voldtægten. Med regeringens udspil af en ny strafreform, risikerer man at opretholde patriarkalske strukturer, som rammer kvinder strukturelt, særligt hvad angår kvinders udsathed for voldtægt og seksuelle forurettelser. Som følge, kan det også potentielt opretholde, bekræfte eller i værste fald, forstærke sexistiske voldtægtsmyter, som retfærdiggør misogyne forurettelser af kvinder.

Ifølge Kenneth Reinicke, er det ikke kun lovgivning der skal til for at ændre en voldtægtskultur, men “men hvis vi kulturelt set skal dæmme op for mænds forskellige former for vold og overgreb, så er der brug for et perspektivskifte, som sætter mere fokus på mænds rolle og mænds handlinger.” (Reinicke, 2025). Hvis staten ønsker at ændre på den eksisterende voldtægtskultur, kan man dermed argumentere for, at en opdeling i straffniveauet for forskellige typer af voldtægt, også kan risikere at opdele opfattelsen af forurettelsens moralske forkertethed. Men der bør ligeledes være et større fokus på at holde tiltalte voldtægtsforbrydere ansvarlige for deres handlinger. Hvis staten skelner i strafudmålingen, kan det potentielt sende et budskab til samfundet, at nogle former for voldtægt er mere undskyldte og forståelige end andre, hvis disse straffes forskelligt, og man risikerer at sende et signal om, at staten udviser *himpathy* i kontakt- og partnervoldtægt.

En mulig løsning på dette problem kunne eksempelvis være, at skærpe straffniveauet for *alle* typer voldtægt. På den måde, kommunikerer man til ofrene, at vi tager det seriøst, og til potentielt fremtidige gerningsmænd, at det er en adfærd, der er moralsk forkert i samfundets øjne, som staten tager alvorligt. Det sender et budskab om at voldtægt, *uafhængigt af typen*, er en alvorlig, moralsk-forkert adfærd, som strider imod vores konstituerende værdier, og som staten ønsker at beskytte sine borgere og samfundet imod. Staten får mulighed for at

‘gøre op’ med en misogyn voldtægtskultur, og stille kvinder som ligeværdige borgere, hvis retssager skal føres retfærdigt og forhåbentligt mindske sexistiske overbevisninger og voldtægtmyter i både retssystemet og mere generelt på samfundsniveau.

På baggrund af det udlagte casemateriale og analysens diskuterede problemstillinger, eksempelvis voldtægtsmyter, politiets henlæggelse af sager, blandt andre, kan man argumentere for, at der i danske retssystem, eksisterer patriarkalske strukturer, der giver kvinder god grund til, ikke at anmelde voldtægt. En skærpelse af alle typer voldtægt, ville potentielt kunne fordre et retssystem, hvor borgere i højere grad får mulighed for opfylde deres samfundspligt; at flere kvinder anmelder seksuelle forurettelser og voldtægter, fordi staten anerkender alvorligheden og skrøbeligheden af voldtægtsofres vidneudsagn; at tiltalte borgere bliver stillet til ansvar for en adfærd, som er en alvorlig moralsk-forkert, personfarlig kriminalitet, som er blevet begået mod en medborger af staten. Såfremt den tiltalte findes skyldig, bliver borgeren straffet med en proportionel hård straf, som i højere grad giver det en anledning for den dømte, forhåbentlig erkende forbrydelsens moralske ‘forkerthed’, angre den adfærd, som har forurettet en af sine medborgere og staten, og ved at acceptere dommen forsone sin adfærd. Staten får mulighed for, at sende et tydeligt budskab om, at alle former for voldtægt er *public wrongs*—noget staten tager alvorligt.

Et andet forslag kunne være, at retsprotokollen i voldtægtssager, at bistandsadvokaten ikke i udgangspunktet var et tilvalg, men i stedet et aktivt fravalg, man som voldtægtsoffer skulle gøre. Det blev tidligere anført, at selvom bistandsadvokaten ikke er den der fører sagen, er der næsten “100 % større sandsynlighed for en domfældelse, hvis et offer for en voldtægt har en bistandsadvokat. [...] [D]omfældelsesraten er 63 %, når der har været beskikket en advokat, men kun 32 %, når dette ikke er tilfældet.” (Hald, 2021, s. 441), ifølge advokaten Helle Hald. Hvis voldtægtsofre ikke kender til bistandsadvokatens reelle opgave, når de, af politiet, får tilbudt muligheden for en beskikket bistandsadvokat, er der potentielt risiko for, at de ikke blive mødt af *testimonial sensibility* under sagsbehandlingen, som i sidste ende kan være afgørende for udfaldet af sagen.

6. Konklusion

Dette speciale har afsøgt statens særlige ansvar i håndteringen af myndige voldtægtsofre i sagsbehandlingen, foruden myndighedernes forebyggelse af forekomsten af voldtægtssager på et samfundsstrukturelt plan. Specialet har haft afsæt i følgende problemformulering: *Hvad er statens særlige ansvar for at straffe, forebygge og beskytte myndige borgere imod voldtægt og grove seksuelle forurettelser i praksis?*

Der er blevet redegjort for den kommunikative teori om retfærdiggørelse af straf af Antony Duff og Sandra Marshall, samt udvalgte kønsteoretiske begreber og teorier, af Kate Manne, Miranda Fricker og Kristie Dotson. Ved applicering af kommunikativ teori om retfærdiggørelse af straf, samt kønsteori, på det fremførte casemateriale, er der blevet forsøgt analysere og diskutere, hvordan voldtægt og seksuel vold er udtryk for kønsbaseret diskrimination, og derfor er et samfundsproblem som staten må tages alvorligt.

Der er blevet forsøgt udfoldet mulige problemstillinger, der gør, at retssystemet, aktuelt, ikke fungerer i praksis—hvordan staten håndterer, at retssystemets behandling af voldtægtssager synes problematisk. Derudover er der blevet påpeget, at sexistiske overbevisninger og misogyni systematisk kommer til udtryk i myndighedernes problematiske behandling af kvinders forurettelser i dansk retspraksis.

Det er blevet fremstillet, at justitsministeriet har udgivet et nyt udspil til strafreform, hvor der er blevet fremlagt et forslag om at hæve straf for to ud af fire voldtægtstyper, hhv. gruppevoldtægt og overfaldsvoldtægt. Det er blevet argumenteret, at en opdeling af hvor hårdt man vil straffe udvalgte voldtægtstyper, kan sende et budskab om, at nogle voldtægtstyper er værre og mere alvorlige end andre; at overfalds- og gruppevoldtægt er et større problem for vores samfund, og at det er forurettelser, som staten anser for *mere moralsk-forkerte*, end partner- og kontaktvoldtægt er. Staten får mulighed for, at sende et tydeligt budskab om, at alle former for voldtægt er *public wrongs*—og noget staten tager alvorligt.

En mulig løsning på dette problem kunne eksempelvis være, at skærpe strafniveauet for *alle* typer voldtægt. På den måde, kommunikerer man til ofre, at vi tager det seriøst, og til potentielt fremtidige gerningsmænd, at det er en adfærd, der er moralsk forkert i samfundets øjne, som staten tager alvorligt. Staten får mulighed for at 'gøre op' med en misogyn voldtægtskultur, og stille kvinder som ligeværdige borgere, hvis retssager skal føres retfærdigt og forhåbentligt mindske sexistiske overbevisninger og voldtægtmyter i både retssystemet og mere generelt på samfunds niveau.

En skærpelse af alle typer voldtægt, ville potentielt kunne fordre et retssystem, hvor borgere i højere grad får mulighed for opfylde deres samfundspligt; at flere kvinder anmelder seksuelle forurettelser og voldtægter, fordi staten anerkender alvorligheden og skrøbeligheden af voldtægts ofres vidneudsagn; at tiltalte borgere bliver stillet til ansvar for en adfærd, som er en alvorlig moralsk-forkert, personfarlig kriminalitet, som er blevet begået mod en medborger af staten. Såfremt den tiltalte findes skyldig, bliver borgeren straffet med en proportionel hård straf, som i højere grad giver det en anledning for den dømte, forhåbentlig erkende forbrydelsens moralske 'forkerthed', angre den adfærd, som har forurettet en af sine medborgere og staten, og ved at acceptere dommen forsone sin adfærd.

Et andet forslag kunne være, at retsprotokollen i voldtægtssager, at bistandsadvokaten ikke i udgangspunktet var et tilvalg, men i stedet et aktivt fravalg, man som voldtægtsoffer skulle gøre. Hvis voldtægtsoffer ikke kender til bistandsadvokatens reelle opgave, når de, af politiet, får tilbudt muligheden for en beskikket bistandsadvokat, er der potentielt risiko for, at de ikke blive mødt af *testimonial sensibility* under sagsbehandlingen, som i sidste ende kan være afgørende for udfaldet af sagen.

Hvis staten ønsker en mere ensartet, lige retspraksis, må staten holde de implicerede ansvarlige, som *borgere af samfundet*—at både den tiltalte og offeret adresseres som 'en af os'. Den tiltalte må inddrages i retssalen, for at blive stillet til ansvar, som *borger*, for den forurettelse der er blevet begået imod en *medborger* (Marshall, 2014, s. 303). Ved at holde

den tiltalte ansvarlig i retten, kommunikerer staten, at dette er en moralsk-forkert adfærd, som forurettede samfundets borgere.

Litteraturliste

Amnesty International. (2019). *Giv os respekt og retfærdighed!*. Amnesty International.
<https://www.amnesty.org/ar/wp-content/uploads/2021/05/EUR1897842019DANISH.pdf>

Asmussen, B. S. (2025, 27. Jan.). *Justitsministeren indkalder rigspolitichefen og rigsadvokaten til møde om 'vask af sager'*. Danmarks Radio
<https://www.dr.dk/nyheder/indland/justitsministeren-indkalder-rigspolitichefen-og-rigsadvokaten-til-moede-om-vask-af>

Balvig, F. (2025, Apr.). *Befolkningens oplevede udsathed for vold og andre former for kriminalitet og overgreb i samfundet : Offerundersøgelserne 2005-2024*. AFFORD.
<https://www.justitsministeriet.dk/wp-content/uploads/2025/04/Befolkningens-oplevede-udsathed-for-vold-og-andre-former-for-kriminalitet-og-overgreb-i-samfundet.pdf>

Baumbach, T. (2023, 26. Sept.). *Straffeloven - ansvarsbetingelser*. Lex.dk.
https://lex.dk/Straffeloven_-_ansvarsbetingelser

Bonke, J., Christensen, A. E. W. (2018). *Hvordan bruger danskerne tiden?*. Rockwool Fondens Forskningsenhed. <https://rockwoolfonden.s3.eu-central-1.amazonaws.com/wp-content/uploads/2022/07/Hvordan-bruger-danskerne-tiden.pdf?download=true>

Danmarks Statistik. (2024, 13. Dec.). *Kriminalitet 2023*. Danmarks Statistik.
<https://www.dst.dk/Site/Dst/Udgivelser/GetPubFile.aspx?id=52302&sid=krim2023>

Dotson, K. (2011). Tracking Epistemic Violence, Tracking Practices of Silencing. *Hypatia*, 26(2), 236–257. <http://www.jstor.org/stable/23016544b>

Duff, R. A. (2001). *Punishment, Communication and Community*. Oxford University Press.

Dübeck, I. (2013). Voldtægtsforbrydelsen i retshistorisk belysning. *Historisk Tidsskrift*, 103(1), 53-83..
<https://tidsskrift.dk/historisktidsskrift/article/view/56016>

Eller, E. (2024, 15. Okt.). Hummelgaard om dom: Det er alvorligt. *Danmarks Radio*.

<https://www.dr.dk/nyheder/politik/hummelgaard-om-dom-det-er-alvorligt>

EQUALIS. (s.d.). *Diversitetsbarometeret 2025 slår fast: Der er fortsat et stykke til reel ligestilling på det danske arbejdsmarked*. Tænk tanken Equalis.
<https://equalis.dk/diversitetsbarometeret-2025-slaar-fast-der-er-fortsat-et-stykke-til-reel-ligestilling-paa-det-danske-arbejdsmarked/>

FRA, EIGE, Eurostat. (2024). *EU gender-based violence survey – Key results : Experiences of women in the EU-27*. Publications Office of the European Union, Luxembourg.
https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/eu-gender_based_violence_survey_key_results.pdf

Frederiksen, M., Gertsen, L. (2024, 15. Okt.). Menneskerettighedsdomstol fastslår: Danmark krænkede Emmas menneskerettigheder – blev frataget muligheden for at få prøvet sin voldtægtssag. *Danmarks Radio*.
<https://www.dr.dk/nyheder/indland/menneskerettighedsdomstol-fastslaar-danmark-kraenkede-emmas-menneskerettigheder-blev>

Fricker, M. (2008). Forum on Miranda Fricker's "Epistemic Injustice: Power and the Ethics of Knowing": Précis. *Theoria*, 23(1(61)), 69–71.
<https://www.jstor.org/stable/23923916?seq=1>

Folketinget. (s.d.). *Domstolenes opgaver*. Folketinget.
<https://www.ft.dk/da/folkestyret/domstolene/domstolenes-opgaver>

Gertsen, L., Frederiksen, M. S. (2023, 23. Aug., a). Deres sager blev tabt på grund af fejl: Her er fem ting, der er sket, siden ofrene stillede sig frem. *Danmarks Radio*.
<https://www.dr.dk/nyheder/indland/deres-sager-blev-tabt-paa-grund-af-fejl-her-er-fem-ting-der-er-sket-siden-ofrene>

Gertsen, L., Frederiksen, M. S. (2023, 13. Okt., b). *Efter DR-afsløringer : Ny undersøgelse på vej af voldtægtsfres tilfredshed med politiet*. Danmarks Radio.
<https://www.dr.dk/nyheder/indland/efter-dr-afsloeringer-ny-undersogelse-paa-vej-af-voldtaegtsofres-tilfredshed-med>

Hald, H. (2021). Bistandsadvokatens rolle. I Søberg, T., Baumbach, T., & Minke, L. K. *Voldtægtssagen - retssystemets akilleshæl : teori og praksis* (1. udgave). Djøf.

Heinskou, M. B., Schierff, M. S., Ejbye-Ernst, P., Friis, C. B., Liebst, L. S. (2017, Okt.). *Seksuelle krænkelse i Danmark : Omfang og karakter*. dkr.dk.
https://dkr.dk/media/7391/seksuelle_kraenkelse.pdf

Holm. P. (1973, 5. Maj). Hvis du bliver voldtaget : Ti stille og slap af. *Nyt Vi Unge* (5), 42-43. A/S Sabroes Forlag. (Vedhæftet som bilag, hhv. bilag 1 og bilag 2).

Holstein, E. (2024, 3. sept., a). Den øverste del af strafferammen for voldtægt er nærmest fiktiv. *Altinget*. [den-oeverste-del-af-strafferammen-for-voldtægt-er-naermest-fiktiv](#)

Holstein, E. (2024, 3. sept., b). Dommerformanden : Politikerne får de straffe, de har bedt om. *Altinget*. [dommerformanden-politikerne-faar-de-straffe-de-har-bedt-om](#)

Høegh, K. (2021). Voldtægtssagen i retten – de bevismæssige udfordringer i kontaktvoldtægtssager. I Søberg, T., Baumbach, T., & Minke, L. K. *Voldtægtssagen - retssystemets akilleshæl : teori og praksis* (1. udgave). Djøf.

Ingemann-Hansen, O. (2021). Den retsmedicinske undersøgelse. I Søberg, T., Baumbach, T., & Minke, L. K. *Voldtægtssagen - retssystemets akilleshæl : teori og praksis* (1. udgave). Djøf.

Institut for Menneskerettigheder. (s.d.). *Køn og ligestilling*. Institut for Menneskerettigheder.
<https://menneskeret.dk/koen-ligestilling>

Jensen, M. W., Baumbach, T. (2021). Voldtægt – beskyttelsesinteresser og gerningsindhold. I Søberg, T., Baumbach, T., & Minke, L. K. *Voldtægtssagen - retssystemets akilleshæl : teori og praksis* (1. udgave). Djøf.

Justitsministeriet. (s.d., a). CIR1H nr 9193 af 01/03/2022 : Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet: Seksualforbrydelser. *Retsinformation*.
<https://www.retsinformation.dk/eli/retsinfo/2022/9193>

Justitsministeriet. (s.d., b). LBK nr 1145 af 05/11/2024 : Bekendtgørelse af straffeloven. *Retsinformation*. <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2024/1145#id63299927-22f5-4f22-946d-5da2c9525443>

Justitsministeriet. (s.d., c). LBK nr 1028 af 22/08/2013 : Bekendtgørelse af straffeloven. *Retsinformation*. <https://www.retsinformation.dk/eli/lta/2013/1028#P227>

Justitsministeriet. (2023, d). *Betænkning om strafudmåling: Betænkning nr. 1581 - Bind II*. Justitsministeriet. <https://www.justitsministeriet.dk/wp-content/uploads/2023/09/Betaenkning-nr.-1581-om-strafudmaaling-Bind-II.pdf>

Kirkebæk-Johansson, L. (2024, 15. Okt.). Ekspert om bemærkelsesværdig dom: 'Det har simpelthen ikke været godt nok'. *Danmarks Radio*. <https://www.dr.dk/nyheder/indland/ekspert-om-bemaerkelsesvaerdig-dom-det-har-simpelthen-ikke-vaeret-godt-nok>

Kruse, S. V. (2021). Forsvarsadvokatens rolle i voldtægtssager. I Søberg, T., Baumbach, T., & Minke, L. K. *Voldtægtssagen - retssystemets akilleshæl : teori og praksis* (175-204). (1. udgave). Djøf.

Langsted, L. B., Jensen, S. G. (2009, 31. Jan.). *Livsvarigt fængsel*. Lex. https://lex.dk/livsvarigt_f%C3%A6ngsel

Lehrmann, P. (s.d.). Vi Unge. *Peter Lehrmann*. <https://peterlehrmann.dk/ungdomsblade-i-60erne/vi-unge/>

Manne, K. (2019). *Down Girl : The Logic of Misogyny*. Penguin Books.

Manne, K. (2021). *Entitled : How Male Privilege Hurts Women*. Penguin Books.

Marshall, S. E. (2014). 'It Isn't Just About You': Victims of Crime, their Associated Duties, and Public Wrongs. I Duff, R. A., Farmer, L., Marshall, S. E., Renzo, M., Tadros, V. *Criminalization : The Political Morality of the Criminal Law* (291–306). Oxford University Press.

Mertz, M. (2025). The Impact of Paydays on Violent and Sexual Crime Rates. *ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed, Study paper Nr. 239*. https://rockwoolfonden.s3.eu-central-1.amazonaws.com/wp-content/uploads/2025/01/RFF_Vidensoverblik_Vold-og-seksuelle-overgreb-stiger-markant-efter-udbetalingsdage-_Januar2025-4.pdf?download=true

Oxenbøll, L., Kragh, L. (2021). Politiets afhøring af forurettede i voldtægtssager : Afhøringens indhold. I Søberg, T., Baumbach, T., & Minke, L. K. *Voldtægtssagen - retssystemets akilleshæl : teori og praksis* (175-204). (1. udgave). Djøf.

Pedersen, A. (2024, 26. Jun.). *Forvaring - en tidsubestemt straf*. Anklagemyndigheden. <https://anklagemyndigheden.dk/da/forvaring-en-tidsubestemt-straf>

Reinicke, K. (2025, 17. Jan.). Lektor: Hvad er læren af massevoldtægtssagen i Frankrig?. *Politiken*. <https://politiken.dk/debat/kroniken/art10241593/Hvad-er-l%C3%A6ren-af-massevoldt%C3%A6gtssagen-i-Frankrig>

Regeringen. (2016, 12. Dec.). *Her er Danmarkskanonen*. Regeringen. <https://regeringen.dk/nyheder/2016/danmarkskanon-befolkningen-har-valgt-10-vaerdier-for-fremtidens-samfund/>

Regeringen. (2025, Maj.). *Straf og forebyggelse i et trygt samfund : Hårdere straffe, mere retfærdighed, bedre forebyggelse*. Justitsministeriet. <https://www.justitsministeriet.dk/wp-content/uploads/2025/05/Straf-og-forebyggelse-i-et-trygt-samfund.pdf>

Retsudvalget. (2013, 24. Jun.). Notat om lovgivningsmæssige konsekvenser af Europarådets konvention til forebyggelse og bekæmpelse af vold mod kvinder og vold i hjemmet (Council of Europe Convention on preventing and combating violence against women and domestic violence). *Justitsministeriet*. <https://www.ft.dk/samling/20121/almdel/reu/bilag/340/1265074.pdf>

Rigsrevisionen. (2025, 10. Mar.). *Statsrevisoranmodning : Undersøgelse af politiets henlæggelse af sager*. Rigsrevisionen. <https://www.rigsrevisionen.dk/revisionssager-arkiv/2015/maj/beretning-om-politiets-henlaeggelse-af-straffesager>

Rigspolitiet. (2020, Feb.). Kriminalitetsramte borgeres tilfredshed med politiet. *Politifagligt udviklingscenter & koncernudvikling*. <https://politi.dk/-/media/mediefiler/landsdaekkende->

[dokumenter/nyheder/kriminalitetsramte-borgernes-tilfredshed-med-politiet.pdf?la=da&hash=965AA43BC12B3126F7010027C83EB8BE7C66EA69](#)

Pedersen, M. L., Balvig, F. (2024, Dec.). *Udsathed for vold og andre former for kriminalitet : Offerundersøgelserne 2005-2023*. Justitsministeriet.

<https://www.justitsministeriet.dk/wp-content/uploads/2024/12/Udsathed-for-vold-og-andre-former-for-kriminalitet.-Offerundersogelserne-2005-2023.pdf>

Politi. (s.d.). *Anmeld voldtægt og seksuelle overgreb*. Politi.

<https://politi.dk/seksualforbrydelser/anmeld-voldtaegt-og-seksuelle-overgreb>

Simonsen, J. V. (2020). *Sædelighedskriminalitet : Et studie af temaer og tendenser i sædelighedsdømtes kriminalitetsforklaringer under afsoning* [upubliceret speciale]. Aalborg Universitet.

https://projekter.aau.dk/projekter/files/334972381/Sadelighedskriminalitet_Et_studie_af_temaer_og_tendenser_i_sadelighedsdomtes_kriminalitetsforklaringer_under_afsoning.pdf

Stampe, C., Klingsey, M. (2009, 4. Apr.). Ægteskab kan mildne straf for voldtægt. *Information*.

<https://www.information.dk/indland/2009/04/aegteskab-kan-mildne-straf-voldtaegt>

Svendsen, A. B. (2025, 22. Maj.). Regeringen hæver kun straffen for de 'alvorligste' voldtægter: 'Vækker mindelser om rabat for at voldtage sin kone'. *Danmarks Radio*.

<https://www.dr.dk/nyheder/politik/regeringen-haever-kun-straffen-de-alvorligste-voldtaegter-vaekker-mindelser-om-rabat>

Ten Voorde, J. (2025, 9. Apr.). Anger and disbelief in Belgium after late verdict in rape case. *Universiteit Leiden*.

<https://www.universiteitleiden.nl/en/in-the-media/2025/04/anger-and-disbelief-in-belgium-after-late-court-ruling-in-rape-case>

Vestergaard, J., Vogt, H. (2004, 2. Okt.). Voldtægt. *Lex.dk*. <https://lex.dk/voldt%C3%A6gt>